

KANALENEILAND IN DE KRANT

EEN ONDERZOEK NAAR DE REPUTATIES VAN KANALENEILAND IN LANDELIJKE EN LOKALE
KRANTEN EN DE MATE VAN HERKENNING VAN BUURTBEWONERS

SOPHIE KEMP

MASTERTHESIS STADSGEOGRAFIE

UNIVERSITEIT UTRECHT

DATUM: 02-02-2016

“KANALENEILAND IN DE KRANT”

EEN ONDERZOEK NAAR DE REPUTATIES VAN KANALENEILAND IN LANDELIJKE EN LOKALE KRANTEN
EN DE MATE VAN HERKENNING VAN BUURTBEWONERS

SOPHIE KEMP

STUDENTNUMMER: 3822699

BEGELEIDER: GERALD MOLLENHORST

02-02-2016

MASTERTHESIS STADSGEOGRAFIE

FACULTEIT GEOWETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT UTRECHT

Universiteit Utrecht

Faculty of Geosciences

FOTO OMSLAG: EDWIN VAN AMSTEL FOTOGRAFIE

VOORWOORD

Voor u ligt mijn masterthesis over wijkreputaties en de mate van herkenning hierin onder de bewoners van de wijk Kanaleneiland. Het afronden van deze masterthesis betekent voor mij het einde van de masteropleiding Stadsgeografie aan de Universiteit Utrecht.

Vanaf het begin van de masteropleiding heeft mijn interesse gelegen bij wijken welke worden omschreven als 'probleemwijken'. Omdat er bijna altijd wel wat te doen is om probleemwijken en deze wijken vaak het nieuws halen, leek het mij voor deze thesis erg interessant om te onderzoeken in hoeverre bewoners zich herkennen in de berichtgeving over hun wijk. Ik heb het onderzoek in Kanaleneiland als zeer boeiend ervaren en heb in de periode van het onderzoek een veel completer beeld gekregen over deze wijk en haar bewoners in het bijzonder.

Het schrijven van deze masterthesis heb ik als een langdurig en soms lastig proces ervaren. Door sommige obstakels heb ik er langer over gedaan dan ik aanvankelijk had gehoopt. Zonder de hulp van verschillende mensen om mij heen had ik het waarschijnlijk nooit afgekregen. Ten eerste wil ik mijn begeleider Gerald Mollenhorst bedanken voor de heldere feedback waardoor ik weer verder kon als ik het zelf even niet meer zo duidelijk voor ogen had. Ten tweede wil ik de bewoners van Kanaleneiland bedanken voor hun gastvrijheid, verhalen en respons op de enquête. Dankzij hen heb ik het proces van enquêtes afnemen als erg leuk ervaren. Ten slotte wil ik mijn vriend(inn)en en mijn ouders bedanken voor de steun, advies en het aanhoren van mijn verhalen, en specifiek Emilie en Jamie voor hun hulp bij het enquêteren.

Ik wens u veel plezier met het lezen van deze thesis.

Sophie Kemp
Utrecht, februari 2016.

SAMENVATTING

De Utrechtse wijk Kanaleneiland heeft al jaren te maken met een negatieve wijkreputatie. In 2007 werd Kanaleneiland benoemd tot Vogelaarwijk en sindsdien is er veel aandacht vanuit de overheid, gemeente en woningcorporaties geweest om de leefbaarheid en de wijkreputatie te verbeteren. Ondanks dat de wijk verbetering laat zien, overlast en criminaliteitscijfers zijn de afgelopen jaren gedaald en de woningvoorraad wordt vernieuwd, lijkt de negatieve reputatie van Kanaleneiland hardnekkig. Op basis van de literatuur blijkt dat de manier waarop bewoners en buitenstaanders wijkreputaties ervaren, te verschillen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een interne en een externe reputatie. De interne reputatie wordt aangehouden door bewoners en *insiders* en is voornamelijk gebaseerd op eigen ervaringen en gedetailleerde informatie. De externe wijkreputatie is vaak gebaseerd op minder informatie en minder persoonlijke ervaringen met de betreffende wijk. Deze reputatie bestaat uit de dominante percepties en meningen van buitenstaanders. Deze groep buitenstaanders is groot en divers, zo spelen niet alleen bewoners van andere wijken een rol, maar ook media, politici en makelaars. Het beeld over de wijk is vaak eenzijdig en gesimplificeerd. Dit roept de vraag op hoe de bewoners, die zich dagelijks in de wijk bevinden, de wijkreputatie ervaren en in hoeverre dit verschilt met de manier waarop er door buitenstaanders tegen de wijk wordt aangekeken. Om inzicht te krijgen in deze externe reputatie wordt er in dit onderzoek gefocust op mediaberichtgeving en specifiek kranten. Daarnaast wordt er gekeken naar de onderlinge verschillen tussen de bewoners in de mate van herkenning van deze reputaties.

Dit onderzoek heeft als doel om meer inzicht te verkrijgen in de mate waarin bewoners zich herkennen in externe wijkreputaties. Ten eerste wordt onderzocht welke reputaties er in de kranten worden gebruikt met betrekking tot Kanaleneiland en in hoeverre hierin verschillen bestaan tussen landelijke en lokale kranten. Ten tweede wordt gekeken in hoeverre de bewoners van Kanaleneiland zich in deze dominante reputaties kunnen vinden, waarbij er wordt onderzocht of de individuele kenmerken van de bewoners invloed hebben op de mate waarin zij zich in de berichtgeving over hun wijk herkennen. Ter ondersteuning is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“In hoeverre herkennen de bewoners van de Utrechtse wijk Kanaleneiland zich in de overheersende wijkreputaties zoals deze worden gepresenteerd in landelijke en lokale kranten en in hoeverre hebben de individuele kenmerken van de bewoners invloed op de mate van herkenning?”

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden worden er twee verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Ten eerste wordt er een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd over een steekproef van krantenartikelen waarin Kanaleneiland wordt benoemd. Dit zal leiden tot inzicht over de thema's en reacties over de wijk, welke mogelijk reputatievorming tot gevolg hebben. Ten tweede worden de thema's en reputaties welke uit de inhoudsanalyse naar voren zijn gekomen, aan de bewoners van Kanaleneiland voorgelegd in de vorm van een enquête. Op deze wijze wordt er getracht om te meten in hoeverre de bewoners zich herkennen in de berichtgeving en in hoeverre er samenhang bestaat tussen de mate van herkenning en de individuele kenmerken van de bewoners.

Op basis van de resultaten blijken landelijke en lokale kranten van elkaar te verschillen in de toon van berichtgeving over Kanaleneiland. Landelijke kranten blijken in bijna een derde van de geanalyseerde artikelen op enige wijze een negatieve reactie op de wijk te geven, terwijl dit bij lokale kranten amper

voorkomt. Op basis van de reacties en metaforen die er over wijk worden gegeven in de artikelen, zijn er drie componenten van berichtgeving opgesteld waarvan twee negatief en één positief. De herkenningsscore van de respondenten ligt gecentreerd rond het gemiddelde, maar toch blijkt men zich lichtelijk hoger te herkennen in het positieve component dan in de negatieve componenten. Of bewoners zelf een lokale of landelijke krant lezen en hoe vaak, blijkt amper invloed te hebben op de mate van herkenning. Er blijken tevens een aantal individuele kenmerken van invloed op de mate van herkenning te zijn. Voor een aantal van deze variabelen, opleidingsniveau, inkomen, woningtype, leeftijd en betrokkenheid bij vrijwilligerswerk, blijken de richtingen van de verbanden niet overeen te komen met de verwachtingen op basis van de literatuur. Wel blijkt de mate waarin men gebruik maakt van wijkvoorzieningen positief samen te hangen met de herkenning in het positieve component van berichtgeving over de wijk, en negatief met de herkenning in het negatieve component van berichtgeving.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	10
1.1 Onderzoeksvragen	11
1.2 Wetenschappelijke relevantie	11
1.3 Maatschappelijke relevantie.....	12
1.4 Leeswijzer	13
2. Kanaleneiland	14
2.1 Geografische afbakening	14
2.2 De geschiedenis van Kanaleneiland	14
2.3 Kanaleneiland als gestigmatiseerde wijk	16
2.4 Kenmerken.....	18
2.4.1 Leeftijd.....	18
2.4.2 Etniciteit	19
2.4.3 Sociaaleconomische status.....	19
2.4.4 Woningvoorraad	20
3. Theoretisch kader.....	22
3.1 Wijkreputatie.....	22
3.1.1 Imago, reputatie en stigma	22
3.1.2 Relationale ruimte	23
3.1.3 De definitie van wijkreputatie	24
3.2 Verschillen in perceptie van reputaties	25
3.2.1 Interne reputatie.....	25
3.2.2 Externe reputatie	26
3.2.3 Zelf-reflectieve reputatie.....	26
3.3 Waarop worden wijkreputaties gebaseerd?.....	27
3.3.1 Fysieke factoren	27
3.3.2 Functionele factoren.....	28
3.3.3 Sociale factoren.....	28
3.3.4 Geschiedenis van de wijk.....	30
3.4 De rol van de media in de formatie van een wijkreputatie	30
3.4.1 De invloed van kranten in reputatievorming	30
3.4.2 Objectiviteit in nieuwsberichtgeving	31
3.4.3 Fragmentatie.....	32
3.4.4 Metaforisch tekstgebruik	32
3.4.5 Het ‘contested’ en ‘uncontested’ domein.....	32
3.4.6 Landelijke en lokale kranten.....	33
3.5 In hoeverre hebben persoonskenmerken invloed op het ervaren van een reputatie?	34
3.5.1 Combinatie van persoonlijke kenmerken en wijkenmerken	35
3.5.2 Verblijfsduur	36
3.5.3 Tevredenheid	36
3.5.4 Participatie in de wijk.....	37
3.6 Conceptueel model	37
3.7 Hypothesen.....	39
3.7.1 Deelvraag 1.....	39
3.7.2 Deelvraag 2.....	39
3.7.3 Deelvraag 3.....	39
3.7.4 Deelvraag 4.....	40
4. Methodologie	44
4.1 Kwantitatieve inhoudsanalyse	44

4.1.1 Methode	44
4.1.2 Selectie	45
4.2 Enquête.....	46
4.2.1 Onderzoekspopulatie & gebied.....	46
4.2.2 Respons & representativiteit.....	47
4.3 Operationalisering.....	49
4.4.1 Wijkreputatie	49
4.4.2 Overige categorieën.....	51
5. Inhoudsanalyse	52
5.1 Thema's met betrekking tot Kanaleneiland.....	52
5.2 Fysieke kenmerken.....	53
5.3 Functionele kenmerken	54
5.4 Sociale kenmerken	55
5.5 Metafoorgebruik	56
5.6 Reactie op Kanaleneiland.....	57
6. Operationalisering enquête	60
6.1 Berichtgeving over de wijk.....	60
6.2 Participatie.....	62
6.3 Persoonskenmerken	62
7. Resultaten	64
7.1 Herkenning in de centrale onderwerpen van berichtgeving	64
7.1.1 Factoranalyse	66
7.2 Invloed van kranten op de mate van herkenning.....	69
7.3 Invloed van individuele kenmerken op herkenning	71
7.3.1 Persoonskenmerken	72
7.3.2 Participatie in de wijk.....	74
8. Conclusie	78
8.1 Discussie.....	81
8.2 Aanbevelingen	83
Literatuur:	84

Bijlage 1: Codeboom

Bijlage 2: Analyseschema

Bijlage 3: Enquête

Bijlage 4: Uitdraaien SPSS

1. INLEIDING

Probleemwijk, achterstandswijk, Krachtwijk, Vogelaarwijk, getto, achterbuurt, aandachtwijk. Het zijn allemaal termen welke met enige regelmaat door overheden, burgers en media worden gebruikt. Elke middelgrote stad lijkt wel zijn eigen “probleemwijk” te hebben. Waarop een reputatie zoals probleemwijk gebaseerd is, is niet altijd even gemakkelijk te achterhalen. Het kan ontstaan op basis van allerlei kenmerken, factoren of gebeurtenissen die in het verleden in een wijk hebben plaatsgevonden (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008). Een dergelijke reputatie kan jarenlang aan een wijk blijven kleven, ook wanneer men op basis van de huidige kenmerken van de wijk anders zou verwachten (Hortulanus, 1995). Dit roept de vraag op wanneer een wijk nou eigenlijk een probleemwijk wordt. Musterd (2009) vraagt zich af: *“Gaat het om probleemwijken of om problemen in wijken?”* (p. 35). Het verschil lijkt klein, maar van problemen in wijken hoeven lang niet alle bewoners last te ondervinden, terwijl een negatieve wijkreputatie zoals “probleemwijk” een heel gebied en daarmee haar inwoners stigmatiseert wat nadelige gevolgen kan hebben op zowel het materiële als het psychologische welzijn van de wijkbewoners (Gourlay, 2007; Permentier e.a., 2007).

Een voorbeeld van een wijk met een dergelijke negatieve reputatie is het Utrechtse Kanaleneiland. Kanaleneiland lijkt te voldoen aan het stereotype ‘probleemwijk’: het is een wijk met veel naoorlogse hoogbouw, een hoog percentage allochtone bewoners, relatief veel werkloosheid en een laag gemiddeld inkomen (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Daarnaast is de wijk voornamelijk in de jaren ’90 en ’00 meerdere malen negatief in het landelijke nieuws verschenen, voornamelijk vanwege jeugdproblematiek en spanningen tussen jongeren en de politie (Elsevier, 2008; Platform31, 2010; Trouw, 2009). In 2007 werd Kanaleneiland tot Vogelaarwijk benoemd waarmee de wijk als het ware landelijk werd bestempeld tot probleemwijk (Eikelenboom & Pas, 2009).

Afgezien van het Vogelaarbeleid, wat achteraf zeer geringe effecten op de wijk bleek te hebben gehad, zijn er ook door de Gemeente Utrecht in samenwerking met de grote woningcorporaties gebiedsplannen opgesteld om herstructurering in het gebied toe te passen en de reputatie van de wijk te verbeteren (Gemeente Utrecht 2009a, 2009b; SCP, 2013). Daarnaast zijn de overlast- en criminaliteitscijfers van de wijk gedaald en is de wijk de laatste jaren relatief weinig onderwerp van berichtgeving in de landelijke media (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Toch lijkt het erop dat de negatieve reputatie van Kanaleneiland hardnekkig blijft voortbestaan (Gemeente Utrecht, 2009b; Permentier e.a., 2008; Platform31, 2010; Portaal 2015).

In deze masterscriptie wordt het mechanisme rondom negatieve wijkreputaties onderzocht waarbij Kanaleneiland als casestudy fungeert. Wijkreputaties worden door verschillende groepen en informatiekanalen gehanteerd, gecreëerd en in stand gehouden. Binnen en tussen de verschillende groepen kunnen er verschillende reputaties bestaan over één wijk. Zo kijken bewoners vaak anders tegen de wijk aan dan buitenstaanders. In dit onderzoek worden de wijkreputaties die door buitenstaanders worden gehandhaafd, voorgelegd aan de bewoners waardoor overeenkomsten en verschillen aan het licht kunnen komen. De groep ‘buitenstaanders’ is zeer groot en divers. Om deze groep onderzoekbaar te maken is er gekozen om specifiek te focussen op het gebruik van wijkreputaties in kranten. Ten eerste wordt er onderzocht hoe er wordt bericht over gestigmatiseerde wijken, waarin de berichtgeving van zowel landelijke als lokale kranten wordt geanalyseerd. Draagt deze berichtgeving bij aan de stigmatisering van de wijk? En in hoeverre bestaan er verschillen tussen de toon en onderwerpen van berichtgeving over de wijk in verschillende kranten? Ten tweede wordt

onderzocht in hoeverre de bewoners van de wijk zich kunnen herkennen in de dominante wijkreputaties en of deze mate van herkenning op enige wijze wordt beïnvloed door de individuele kenmerken van de bewoners. Om inzicht te krijgen in de berichtgeving en eventuele reputaties welke in de kranten gebruikt worden met betrekking tot Kanaleneiland, en om eventuele verschillen tussen kranten aan te tonen, zal er een kwantitatieve inhoudsanalyse worden uitgevoerd over een steekproef van krantenartikelen waarin Kanaleneiland als onderwerp wordt behandeld. De dominante en opvallende thema's en reputaties die in deze analyse naar voren komen zullen vervolgens in enquêtevorm aan de bewoners van Kanaleneiland worden voorgelegd. In deze vragenlijst kunnen de bewoners aangeven in hoeverre zij zich in de berichtgeving over hun wijk herkennen.

1.1 ONDERZOEKSVRAGEN

Om meer inzicht te verkrijgen in de mate van afwijking of overeenkomsten tussen wijkreputaties geschetst door de media en de ervaringen van de bewoners, en daarnaast de eventuele invloed van individuele kenmerken van bewoners op de mate van herkenning, zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

“In hoeverre herkennen de bewoners van de Utrechtse wijk Kanaleneiland zich in de overheersende wijkreputaties zoals deze worden gepresenteerd in landelijke en lokale kranten en in hoeverre hebben de individuele kenmerken van de bewoners invloed op de mate van herkenning?”

- 1) Welke thema's overheersen in de berichtgeving en in hoeverre draagt deze berichtgeving bij aan de reputatievorming over Kanaleneiland?
- 2) In hoeverre bestaan er verschillen tussen de berichtgeving over Kanaleneiland in landelijke en lokale kranten?
- 3) In hoeverre herkennen de bewoners van Kanaleneiland zich in de door kranten geschetste reputaties over hun wijk?
- 4) In welke mate hebben individuele kenmerken van de bewoners invloed op de mate van herkenning van de reputaties?

1.2 WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

Dit onderzoek levert een bijdrage aan het theoretisch inzicht in de wetenschap over wijkreputaties vanuit het perspectief van bewoners van gestigmatiseerde wijken. Wijkreputatie is een onderwerp dat voornamelijk vanaf de jaren 2000 onderwerp is geweest van wetenschappelijke onderzoeken en artikelen. Veel van deze onderzoeken hebben zich gericht op de gevolgen van een negatieve wijkreputatie op het gedrag van buitenstaanders en, als gevolg daarvan, het materiële en psychologische welzijn van de bewoners (Gourlay, 2007; Permentier e.a., 2007). Zo is er aangetoond dat de bewoners van wijken met een negatieve reputatie nadelige effecten kunnen ondervinden bij onder andere het vinden van een baan (Arthurson, 2013; Hasting & Dean, 2000; Gourlay, 2007; Wilson, 1987 in Permentier e.a., 2007;), het afsluiten van een lening of zorgverzekering (Gourlay, 2007), de kwaliteit en beschikbaarheid van de wijkvoorzieningen (Arthurson, 2013), de kwaliteit van het onderwijs in de wijk (Arthurson, 2013; Overman, 2002), het zelfbeeld van de bewoners (Devereux e.a., 2011; Gourlay, 2007; Kearns e.a., 2013; Permentier e.a., 2007, 2008, 2009) en dat het invloed

heeft op de verhuisintentie van de bewoners (Permentier e.a., 2009; Permentier, 2013; Tsafiti & Cohen, 2003). Gevolgen zijn een belangrijk onderdeel in het onderzoek naar wijkreputaties. Wanneer de effecten van een negatieve reputatie wetenschappelijk zijn aangetoond kan hierop worden ingespeeld door het opstellen van beleidsmaatregelen om de reputaties proberen te verbeteren.

In deze studie ligt de nadruk niet op het gedrag van buitenstaanders als gevolg van een negatieve wijkreputatie, maar op het proces van herkenning van de externe wijkreputatie onder bewoners en welke (individuele) factoren dit proces eventueel beïnvloeden. Zoals hierboven werd vermeld kan een wijkreputatie van invloed zijn op het materiële en psychologische welzijn van de bewoners. Wanneer bewoners zich niet in de dominante wijkreputatie herkennen, kan dit betekenen dat men nadelen van deze reputatie ondervindt, terwijl de huidige situatie van de wijk niet overeenkomt met de reputatie. Wanneer men zich wel in de reputatie herkent, duidt dit erop dat het beeld gebaseerd is op werkelijkheid en er zich daadwerkelijke problemen in de wijk afspelen.

Bewoners zijn niet allemaal hetzelfde en wijkreputaties net zo min. Hierom wordt er onderzocht in hoeverre er verschillen bestaan in het type bewoners en in de type reputaties en in hoeverre er tussen beide elementen verschillen bestaan in de mate van herkenning. Er wordt dus getracht om een uitgebreidere theoretische achtergrond te schetsen betreffende de herkenning in wijkreputaties.

Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd waarin de mate van herkenning in berichtgeving over gestigmatiseerde wijken in zowel landelijke als lokale kranten onder bewoners zijn onderzocht. Uit de onderzoeken van Devereux e.a. (2011), Hastings (2004), Kearns e.a., (2013) en Martin (2000) bleken er inderdaad verschillen tussen de mate van herkenning in berichtgeving uit verschillende kranten te zijn. Bovengenoemde onderzoeken zijn allen gehouden in Amerikaanse of Engelse wijken. De inhoudsanalyse in dit onderzoek over Kanaleneiland draagt hierom bij aan inzicht in de Nederlandse context. Ook voor het tweede element, namelijk de invloed van individuele kenmerken op de mate van herkenning in wijkreputaties, is er weinig aandacht in de wetenschappelijke literatuur. De eventuele relatie tussen persoonlijke kenmerken en de mate van herkenning in wijkreputatie is voor zover bekend enkel door Permentier e.a. (2009) empirisch onderzocht. In dit onderzoek wordt de relatie tussen de persoonlijke kenmerken van bewoners in combinatie met de overheersende persoonskenmerken van de gehele wijkpopulatie en de mate van herkenning in wijkreputaties getoetst.

1.3 MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

Zoals eerder werd benoemd bestaat dit onderzoek uit twee elementen. Ten eerste wordt er onderzocht op welke manier landelijke en lokale kranten berichten over Kanaleneiland en wat de onderlinge verschillen zijn. Ten tweede wordt de herkenning van bewoners in deze berichtgeving getoetst en wordt er gekeken in hoeverre individuele kenmerken deze herkenning beïnvloeden. De uitkomsten van het onderzoek kunnen enerzijds relevant zijn voor krantenredacties. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan er beoordeeld worden in hoeverre zij vasthouden aan bestaande wijkreputaties en of deze reputaties in de ogen van de bewoners terecht zijn.

Anderzijds kunnen de uitkomsten van het onderzoek met betrekking tot de casestudy Kanaleneiland interessant zijn voor de gemeente Utrecht. De gemeente heeft, onder meer in samenwerking met woningcorporaties Portaal en Mitros, gebiedsplannen voor de wijk opgesteld waarin het doel is om de leefbaarheid en het imago van de wijk te verbeteren (Gemeente Utrecht,

2007; Gemeente Utrecht, 2009a; Gemeente Utrecht, 2009b). Door de inhoudsanalyse wordt er inzicht gegeven in de huidige reputatie van de wijk op basis van krantenberichtgeving. De uitkomsten van de enquête zullen aangeven in hoeverre bewoners zich herkennen in de al dan niet verbeterde reputatie en zodoende in hoeverre de wijk daadwerkelijk verbeterd is, en of de wijkreputatie overeenkomst met de beleving van de bewoners.

1.4 LEESWIJZER

Na dit eerste hoofdstuk zal er een inleiding worden gegeven in de casestudy van het onderzoek, namelijk Kanaleneiland. Er wordt een korte situatieschets gegeven waarin de geschiedenis en de huidige situatie van de wijk worden beschreven samen met de belangrijkste bevolkingskenmerken. Met de situatieschets van Kanaleneiland in het achterhoofd, wordt er vervolgens in hoofdstuk 3 een uitgebreide theoretische omschrijving gegeven van het begrip wijkreputatie, hoe dit tot stand komt en welke factoren en kenmerken het tot stand komen van een wijkreputatie beïnvloeden.

Op basis van de informatie over Kanaleneiland en de bevindingen uit de wetenschappelijke literatuur, zijn er aan het einde van hoofdstuk 3 een conceptueel model en hypothesen opgesteld.

Welke methoden er in het onderzoek gebruikt worden, wordt besproken in hoofdstuk 4. Vervolgens worden de uitkomsten van de kwantitatieve inhoudsanalyse besproken in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt vervolgens de enquête geoperationaliseerd omdat deze grotendeels is opgesteld aan de hand van de uitkomsten van de inhoudsanalyse. Vervolgens worden in hoofdstuk 7 de resultaten van de statistische toetsing over de uitkomsten van de enquête uiteengezet waarna de hoofdlijnen van het onderzoek in de conclusie worden besproken en er getracht wordt om een passend antwoord op de centrale vraag van het onderzoek te formuleren. Ten slotte wordt het verloop van het onderzoek in de discussie kritisch besproken en worden er enkele aanbevelingen voor nader onderzoek gedaan.

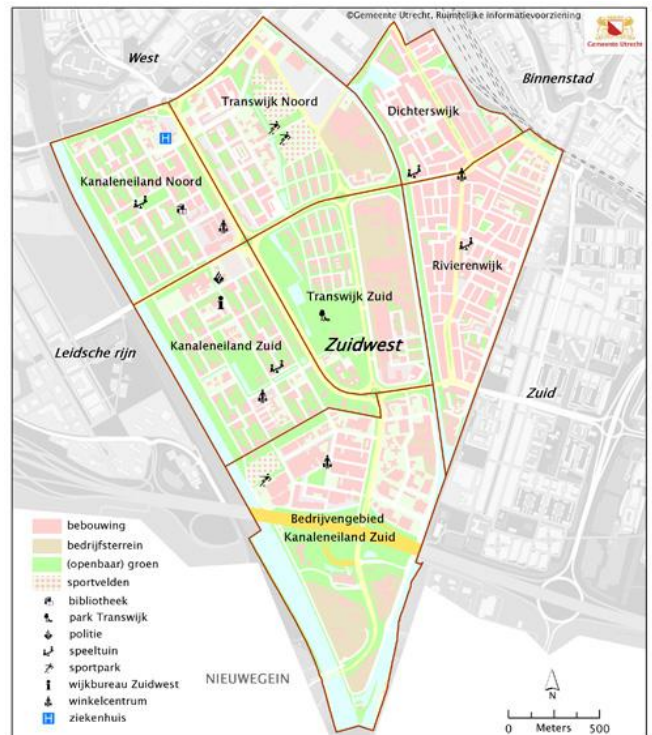
2. KANALENEILAND

De Utrechtse wijk Kanaleneiland vormt het onderzoeksgebied en daarmee de casestudy van dit onderzoek. Kanaleneiland telde in 2015 15.989 inwoners en is hiermee de sub-wijk met het op één na hoogste aantal inwoners van de stad Utrecht (Buurtmonitor Utrecht, 2015). In het verleden heeft de wijk regelmatig negatief in de belangstelling gestaan waardoor er een negatieve wijkreputatie is ontstaan. Voordat er nader onderzocht wordt in hoeverre Kanaleneiland nog steeds last ondervindt van deze reputatie en hoe de bewoners dit ervaren, wordt er in dit hoofdstuk inzicht gegeven in de achtergrond, geschiedenis en demografische kenmerken van de wijk.

2.1 GEOGRAFISCHE AFBAKENING

Kanaleneiland is gelegen ten westen van de binnenstad van Utrecht maakt deel uit van de wijk Zuidwest. Kanaleneiland bestaat uit de buurten Kanaleneiland-Noord, Kanaleneiland-Zuid en het bedrijventerrein Kanaleneiland-Zuid. Samen met sub-wijk Transwijk ligt Kanaleneiland ingesloten tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en het Merwede Kanaal (figuur 2.1). Hier dankt Kanaleneiland haar naam aan (Geschiedenis Kanaleneiland, 2015). Hemelsbreed ligt Kanaleneiland relatief dichtbij de binnenstad maar door het grote Jaarbeursterrein, de spoorwegen en het kanaal is de bereikbaarheid niet optimaal en kan de wijk als relatief afgelegen ervaren worden. Sinds begin jaren 2000 wordt ten westen van Kanaleneiland de nieuwe wijk Leidsche Rijn ontwikkeld. In 2003 is de Prins Clausbrug geopend die Kanaleneiland over het Amsterdam-Rijnkanaal verbindt met Leidsche Rijn. Hierdoor is de positie van Kanaleneiland binnen Utrecht centraler geworden (Platform31, 2010). Kanaleneiland wordt geografisch begrensd door de Weg der Verenigde Naties ten noorden, de Beneluxlaan ten oosten, de Europalaan ten zuidoosten en het Amsterdam-Rijnkanaal ten westen.

Figuur 2.1: Ligging en functies van Kanaleneiland

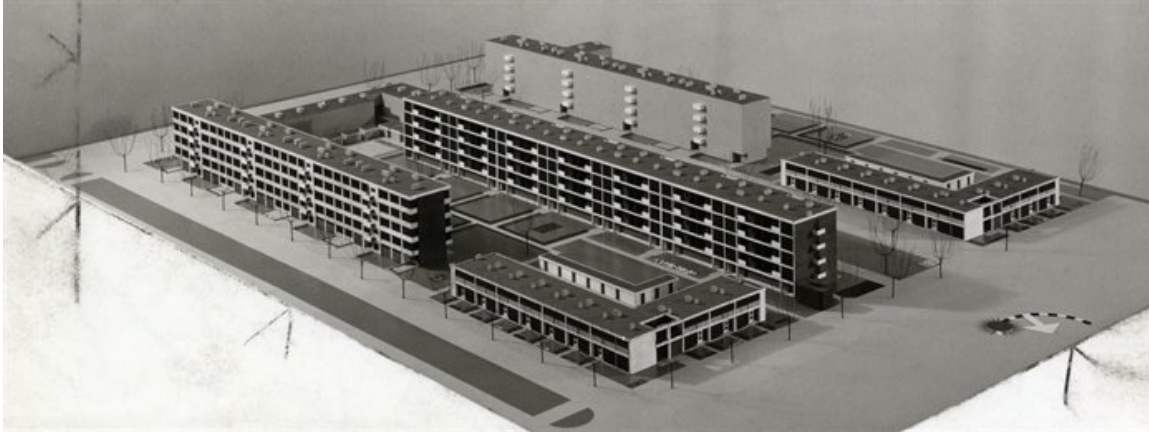
Bron: Gemeente Utrecht, 2015

2.2 DE GESCHIEDENIS VAN KANALENEILAND

Voordat men eind jaren '50 aan de bouw van Kanaleneiland begon, was het een redelijk leeg gebied met enkele boerderijen en industrie geconcentreerd rondom het Merwedekanaal. In de naoorlogse jaren ontstonden door de sterke bevolkingsgroei en toenemende behoefte aan bereikbaarheid van autoverkeer, plannen voor de bouw van Kanaleneiland. De wijk is ontworpen door

stedenbouwkundige C.M. van der Stad. Van der Stad ontwierp Kanaleneiland in modernistische functionalistische traditie waarin functiescheiding, herhaling en massale bouwmethoden centraal stonden. Deze bouwstijl was destijds zeer populair en kenmerkend voor de naoorlogse jaren (Halbersma & van Ulzen, 2008; Platform31, 2010). Kanaleneiland heeft van Van der Stad een overwegende woonfunctie gekregen; in enkele jaren zijn er 7.000 woningen in de wijk gebouwd (De

Figuur 2.2: Maquette het basispatroon woonblokken in Kanaleneiland, 1958

Bron: Het Utrechts Archief, 2015b

Stad Utrecht, 2015). In het gebied rondom het Merwedekanaal bleef industrie en bedrijvigheid de voornaamste functie, wat werd uitgebreid met het bedrijventerrein Kanaleneiland in het zuiden van de wijk. Om de functies tussen wonen en werken zo veel mogelijk te scheiden is er een brede groene buffer geplaatst tussen deze gebieden, onder andere bestaande uit Park Transwijk. Ook in het woongedeelte is het functionalistische modernisme duidelijk te herkennen. De woonblokken zijn in rechte lijnen gebouwd welke zich door de hele wijk herhalen. Dit basispatroon wordt gevormd door een blok waarin de twee lange stroken bestaan uit etagewoningen, veelal vier-laags, en daarnaast twee kortere stroken bestaande uit laagbouw eengezinswoningen (figuur 2.2). De ruimtes tussen de woonblokken werden veelal opgevuld met parkeergelegenheden, openbaar groen en speelvoorzieningen. Door de vele rozenperken in de wijk en het rosarium in Park Transwijk heeft de wijk lange tijd de bijnaam 'Rozeneiland' gehad (Meer Merwede, 2015; Platform31, 2010). Ondanks de dominante functiescheiding in Kanaleneiland werden er wel enkele belangrijke voorzieningen in de wijk gebouwd. Zo kwam er een winkelcentrum aan de Vasco da Gamalaan en een winkelstrip aan de Marco Pololaan. Daarnaast werden er voor de verschillende zuilen kerken en basisscholen gebouwd (Gemeente Utrecht, 2009b).

In de beginjaren werd er met bewondering en trots naar Kanaleneiland gekeken. De woningen waren ruim, modern, licht, hadden kwalitatief goede sanitaire voorzieningen en centrale verwarming. Voor veel mensen uit de overbevolkte Utrechtse wijken werd het wonen in Kanaleneiland

Figuur 2.3: De Beneluxlaan in 1964

Bron: Het Utrechts Archief, 2015a

een ideaalbeeld. Afgezien van de goede woningen verschilde ook het leven in Kanaleneiland van het leven in de binnenstad; de wijk was ruim opgezet, groen, goed bereikbaar per auto en had veel voorzieningen (figuur 2.3). Daarnaast paste de gedachte achter de bouw van de wijk, namelijk goede en betaalbare woonruimte voor verschillende doelgroepen, goed bij de naoorlogse collectiviteitszin en saamhorigheid (Gemeente Utrecht, 2009b).

Vanaf het begin van de jaren '70 begon de populariteit van Kanaleneiland langzaam af te nemen. Veel sociale stijgers uit Kanaleneiland verkozen een koophuis in de opkomende groeikernen zoals Almere, Nieuwegein of Houten boven hun flat in de wijk. In de beginjaren stond Kanaleneiland goed aangeschreven en werden vrijgekomen woningen snel gevuld met nieuwe bewoners maar in de loop van de jaren '70 en begin jaren '80 verminderde de populariteit van de wijk aanzienlijk. Vooroorlogse wijken werden vernieuwd en aan de rand van Utrecht werd de nieuwe wijk Lunetten gebouwd. Deze wijken waren meer in trek, waardoor steeds meer bewoners Kanaleneiland verlieten (Gemeente Utrecht, 2009b). Door de economische crisis werd er bezuinigd op het onderhoud van zowel de woningen als de openbare ruimte. De eens zo geliefde rozentuinen werden vervangen door grasplaggen. Tevens veranderde de woonvoorkeuren in de loop der jaren. Veel gezinnen verkozen een eengezins-koopwoning in een buitenwijk of buiten de stad, terwijl de jongeren liever in vooroorlogse wijken of in de binnenstad wilde wonen. De kenmerken van Kanaleneiland sloten minder aan bij de nieuwe woonvoorkeuren waardoor veel woningen leeg kwamen te staan. Deze woningen werden ter beschikking gesteld voor mensen met urgentie. Hierdoor ontstond er massale intrek van gastarbeiders en hun gezinnen in Kanaleneiland (De Stad Utrecht, 2015). Deze groep prefereerde de woningen in Kanaleneiland wel boven de binnenstad; de woningen waren betaalbaar en kwalitatief beter dan de woningen in de binnenstad (Gemeente Utrecht, 2009b). Doordat de wijk steeds slechter werd onderhouden en de sociale stijgers de wijk in hoge mate verlieten werd Kanaleneiland een zogenoemde doorstroomwijk; een beginpunt in de wooncarrière met als doel om snel door te stromen. Hierdoor werd de binding van de bewoners met Kanaleneiland steeds minder (De Stad Utrecht, 2015). Sinds de oplevering van de wijk Leidsche Rijn is dit doorstroomkarakter van Kanaleneiland verder versterkt (Gemeente Utrecht, 2009b).

2.3 KANALENEILAND ALS GESTIGMATISEERDE WIJK

In de jaren '90 en '00 groeide de problematiek in Kanaleneiland verder. Door de homogene woningvoorraad en lage huurprijzen werd de bevolkingssamenstelling in de wijk steeds eenzijdiger. De meerderheid had een lage sociaaleconomische status, de werkloosheid in de wijk lag twee keer zo hoog als het Utrechts gemiddelde en de jeugdcriminaliteit bleef stijgen (Eikelenboom & Pas, 2009). De wijk werd in deze periode meermaals onderwerp van het landelijke nieuws. De negatieve aard van de berichtgeving kwam de reputatie van de wijk, welke sinds de jaren '80 al verslechterde, niet ten goede. Zo werd Kanaleneiland in de periode tussen eind jaren '90 en eind jaren '00 regelmatig onderwerp van berichtgeving, voornamelijk vanwege jeugdproblematiek en spanningen tussen jongeren en de politie, voornamelijk in Kanaleneiland-Noord (Elsevier, 2008; Platform31, 2010; Trouw, 2009). In 2007 werd Kanaleneiland benoemd tot Krachtwijk. Dit beleid, destijds uitgevoerd door minister Vogelaar van Wonen, Werken en Integratie, benoemde 40 problematische wijken in Nederland waar men middels extra investeringen verschillende sociale, economische en fysieke problemen wilde aanpakken (Eikelenboom & Pas, 2009). Deze benoeming leidde ertoe dat

Kanaleneiland landelijk werd bestempeld tot 'probleemwijk'. In de zomer van 2012 werd Kanaleneiland wederom onderwerp van het landelijke nieuws door de ontdekking van asbest in een aantal flats in de wijk. Drie flats moesten worden geëvacueerd. Een deel van de wijk werd afgesloten en de berichtgeving over Kanaleneiland werd landelijk gedomineerd door foto's van mannen in witte isolatiepakken rondom de gebouwen (NRC Handelsblad, 2012).

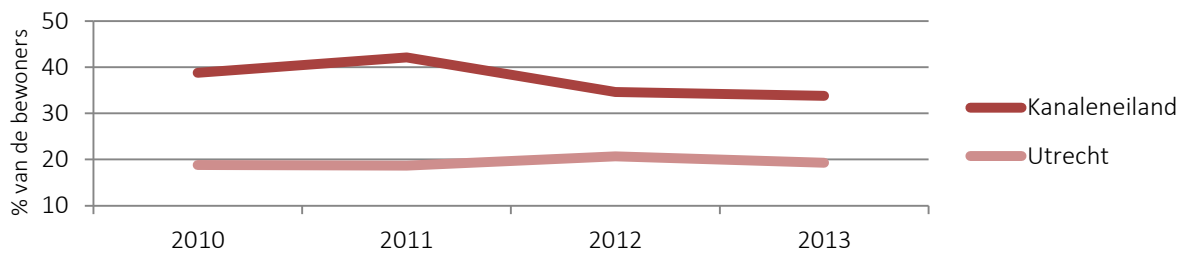
De landelijke media-aandacht die de wijk heeft gekregen heeft mogelijk bijgedragen aan het verstevigen en verspreiden van de negatieve reputatie van de wijk. In de afgelopen jaren is er getracht om de reputatie van Kanaleneiland te verbeteren, onder andere door het Krachtwijkenbeleid. Daarnaast heeft ook de Gemeente Utrecht in samenwerking met de grootste woningcorporaties plannen opgesteld om Kanaleneiland te verbeteren, bijvoorbeeld door verschillende sloop, nieuwbouw en renovatieprojecten in zowel Kanaleneiland-Noord als -Zuid (figuur 2.4). Door een gevarieerder woningaanbod van zowel koop- als huurwoningen probeert men een meer diverse bevolkingssamenstelling in de wijk te krijgen (Gemeente Utrecht, 2009a).

Figuur 2.4: Sloopwerkzaamheden van flat aan de Rooseveltlaan

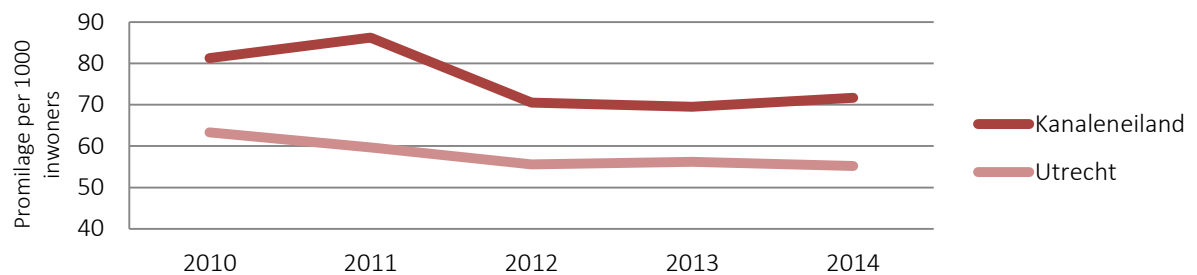
Het is moeilijk om vast te stellen in hoeverre beleid heeft geleid tot verbetering maar op basis van de buurtmonitor lijken er wel enkele verbeteringen te hebben plaatsgevonden in de wijk, in ieder geval op het gebied van jeugdoverlast en criminaliteit. Zo bleek uit de meest recente inwonersenquête (2013) dat 42,2% van de bewoners van Kanaleneiland vaak overlast ervaart van de jongeren in de wijk. In 2007 lag dit percentage nog op 50,7%. Ondanks de verbetering ligt het percentage nog steeds ver boven het Utrechts gemiddelde (figuur 2.5) (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Ook het aantal misdrijven per jaar in Kanaleneiland is de afgelopen jaren gedaald (figuur 2.6). In 2010 lag het promillage nog op 81,3 per 1000 inwoners, in 2014 is dit promillage met bijna tien punten gedaald naar 71,7. Echter ligt ook hier het nieuwe cijfer nog steeds boven het Utrechts gemiddelde. Daarnaast is het belangrijk om in gedachte te houden dat deze getallen gebaseerd zijn op misdrijven gemeld bij de politie, het daadwerkelijke getal kan dus hoger liggen.

Figuur 2.5: Percentage bewoners dat aangeeft vaak overlast te hebben van jongeren uit de buurt

Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

Figuur 2.6: Promillage criminaliteit per 1000 inwoners, 2010-2014

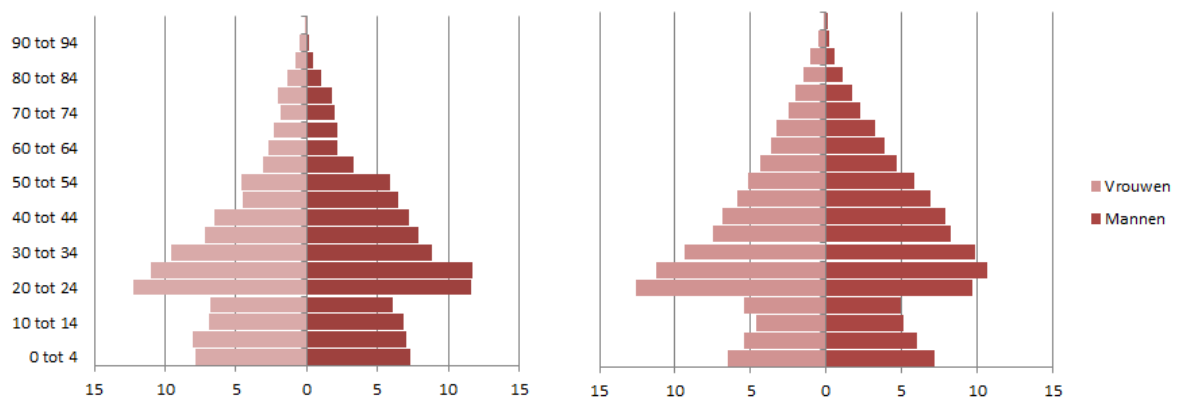
Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

2.4 KENMERKEN

2.4.1 LEEFTIJD

Kanaleneiland is een relatief jonge wijk. Wanneer de leeftijdsopbouw van Kanaleneiland wordt vergeleken met het Utrechts gemiddelde, worden de leeftijdsgroepen tussen 0 en 19 jaar in Kanaleneiland oververtegenwoordigd. Net als het stedelijk gemiddelde, is ook in Kanaleneiland de leeftijdsklasse tussen 20 en 34 jaar de grootste. Als gevolg van het hoge percentage jongeren in de wijk, worden de leeftijdsklassen vanaf 55 jaar in Kanaleneiland ondervertegenwoordigd (figuur 2.7).

Figuur 2.7: Bevolkingspiramide Kanaleneiland, 2015

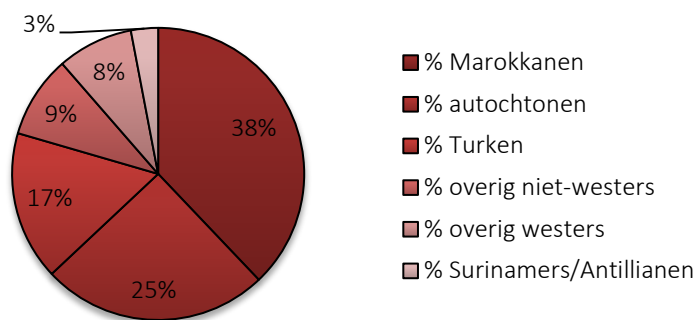

Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

2.4.2 ETNICITEIT

Zoals al werd benoemd in paragraaf 2.2 wonen er relatief veel allochtonen in Kanaleneiland. In 2015 had 74,9% van de bewoners een allochtone achtergrond tegenover 25,1% autochtone bewoners. Deze verhouding is bijna het omgekeerde van het Utrechtse gemiddelde waarin 32,5% van de bewoners een allochtone afkomst hebben tegenover 67,5% autochtone bewoners. Hierbij moet overigens vermeld worden dat er over een autochtoon gesproken wordt wanneer beide ouders in Nederland geboren zijn, allochtonen worden gekarakteriseerd op basis van het eigen geboorteland of het geboorteland van één van hun ouders (Buurtmonitor Utrecht, 2015). De grootste etnische groep in Kanaleneiland zijn Marokkanen: 38% van de inwoners van Kanaleneiland is van Marokkaanse afkomst. Autochtone Nederlanders staan op nummer twee met 25% en de op twee na grootste etnische groep in Kanaleneiland zijn Turken met 17% (figuur 2.8).

Tabel 2.8: Percentage etnische groepen in Kanaleneiland), 2015

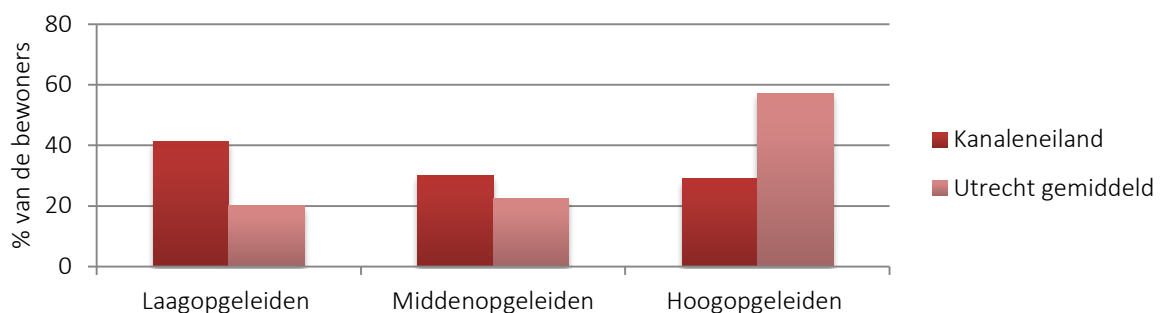
Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

2.4.3 SOCIAALECONOMISCHE STATUS

De sociaaleconomische status van de bewoners zegt iets over hun positie op de maatschappelijke ladder. Om inzicht te krijgen in de sociaaleconomische status van de bewoners van Kanaleneiland ten opzichte van het Utrechts gemiddelde wordt er in deze paragraaf gekeken naar het opleidingsniveau en de inkomenshoogte van de bewoners.

Zoals te zien is in figuur 2.9 wijkt de verdeling van opleidingsniveau onder de bewoners van Kanaleneiland aanzienlijk af van het Utrechts gemiddelde. De grootste groep van de bewoners heeft een laag opleidingsniveau (41,4%). De groepen midden- en hoogopgeleiden zijn in de wijk bijna gelijk. Wanneer de groep hoogopgeleiden wordt vergeleken met het Utrechts gemiddelde blijkt dat dit percentage bijna twee keer zo hoog ligt dan het percentage van Kanaleneiland.

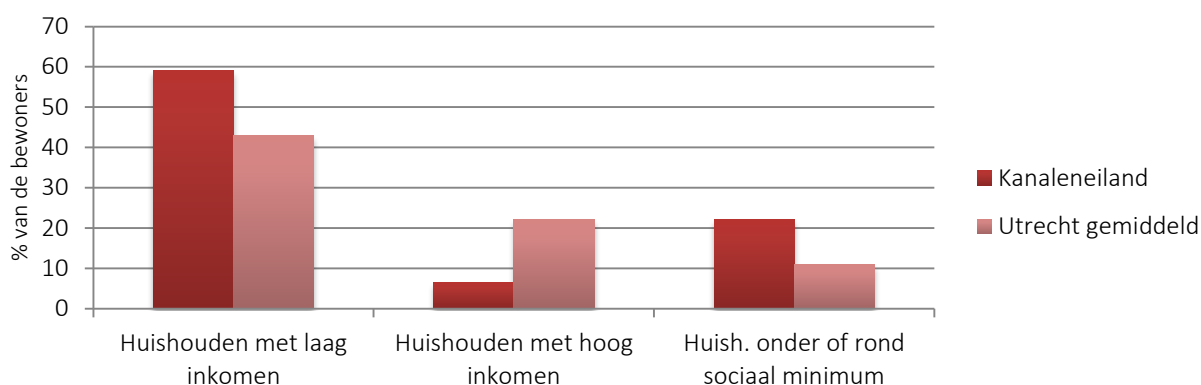
Figuur 2.9: Opleidingsniveau van de bewoners, 2013

Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

Figuur 2.10 geeft de inkomensniveaus van de huishoudens in Kanaleneiland en Utrecht weer. De groep met lage inkomens is met 59% oververtegenwoordigd in Kanaleneiland ten opzichte van het Utrechts gemiddelde. Als gevolg van deze grote groep huishoudens met een laag gemiddeld inkomen is de groep huishoudens met een hoog inkomen in de wijk ondervertegenwoordigd (6,5%). 22% Van de huishoudens in Kanaleneiland ligt onder of rond het sociale minimum, dit is meer dan twee keer zo veel dan het Utrechts gemiddelde. Figuur 2.10 is gebaseerd op de meest recente beschikbare cijfers, afkomstig uit 2013. Er moet in gedachte gehouden worden dat Nederland in 2013 zwaarder in de economische crisis zat dan in 2015. Sinds 2013 is de werkgelegenheid en het bbp langzaam weer gestegen, waardoor deze cijfers in de huidige situatie wellicht wat minder extreem zijn (Centraal Planbureau, 2015). Echter blijft het verschil tussen het inkomensniveau in Kanaleneiland en het Utrechts gemiddelde aanzienlijk.

Figuur 2.10: Inkomensgroepen in Kanaleneiland en Utrecht, 2013

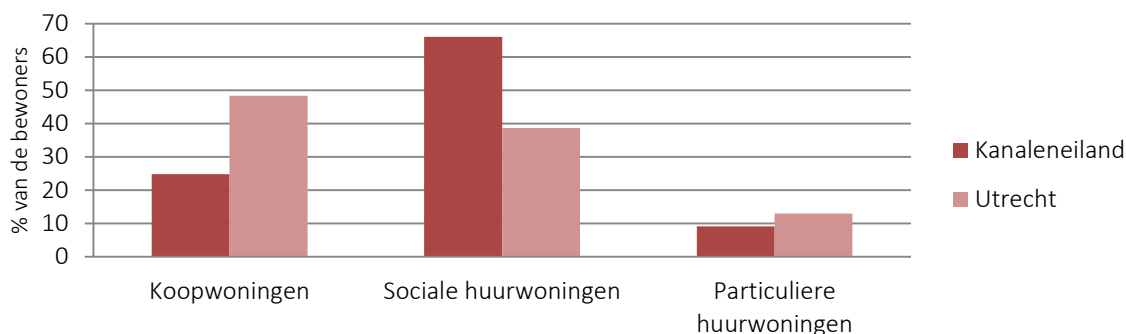

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2015

2.4.4 WONINGVOORRAAD

Het gemiddeld lage inkomen van Kanaleneiland wordt weerspiegeld in de woningvoorraad. Het merendeel van de woningvoorraad van Kanaleneiland wordt verhuurd in de sociale sector, namelijk 66% (figuur 2.11). Dit percentage ligt bijna twee keer zo hoog als het stedelijk gemiddelde. In principe komt men alleen in aanmerking voor een sociale huurwoning wanneer het inkomen onder een bepaalde grens ligt. Naar verwachting bestaat er een verband tussen het hoge aantal lage inkomens in de wijk en het hoge percentage sociale huurwoningen. Logischerwijs ligt het percentage koopwoningen en particuliere huur lager dan het stedelijk gemiddelde door de uitschieter in de sociale sector.

Figuur 2.11: Woningvoorraad in Kanaleneiland en Utrecht, 2013

Bron: Buurtmonitor Utrecht, 2015

3. THEORETISCH KADER

3.1 WIJKREPUTATIE

Wijkreputaties zijn gebaseerd op verschillende factoren, wat het een ingewikkelde term maakt om grip op te krijgen. Een wijkreputatie kan beïnvloed worden door fysieke, sociale en functionele kenmerken, maar ook gebeurtenissen uit het verleden kunnen een belangrijke rol spelen (Permentier e.a., 2008). De wijkreputatie draagt bij aan de sociale status van de bewoners, wat reputatie tot een belangrijke factor voor de bewoners maakt. De wijk waarin men woont lijkt dus iets te zeggen over de bewoner. Steeds vaker wordt er om deze reden bewust gekozen om naar een wijk te verhuizen of juist uit een wijk te vertrekken (Permentier e.a., 2011). De reputatie van de wijk kan zowel positieve als negatieve gevolgen voor de bewoners hebben, maar wie bepaalt de reputatie van een wijk en hoe ontstaat een reputatie? In dit onderzoek speelt de reputatie van de wijk een centrale rol. Om goed te begrijpen wat een reputatie is en hoe deze ontstaat, zal er in deze paragraaf aandacht besteed worden aan verschillende definities van reputatie. Hierna zal het proces van betekenis toekennen aan ruimte nader worden toegelicht, waarna er uiteindelijk wordt toegewerkt naar de betekenis en definitie van het begrip wijkreputatie zoals deze in dit onderzoek gebruikt zal worden.

3.1.1 IMAGO, REPUTATIE EN STIGMA

In de literatuur over wijkreputatie en de gevolgen en oorzaken hiervan, worden reputatie, imago en stigma vaak door elkaar gebruikt zonder dat er een duidelijk onderscheid tussen deze begrippen wordt gemaakt. Toch hebben de begrippen wel degelijk verschillende betekenissen (Kearns e.a., 2013). Imago en reputatie hebben veel overeenkomsten met elkaar, Skifter-Andersen (2008) definieert imago als een verzameling van betekenissen waarmee het onderwerp (zoals een persoon, groep, object of gebied) bekend is en waarmee mensen het onderwerp beschrijven en herinneren. Deze betekenissen komen tot stand door de wisselwerking tussen persoonlijke overtuigingen, ideeën, gevoelens en indrukken over het onderwerp. Een imago is als het ware een vereenvoudigde, persoonlijke samenvatting van de goede en slechte kanten van het onderwerp (Kearns e.a., 2013; Skifter-Andersen, 2008). In het begrip reputatie staan tevens de betekenissen die men toekent aan een bepaald onderwerp centraal. Ook hier bestaan deze betekenissen voornamelijk uit overtuigingen, meningen en ideeën (Skifter-Andersen, 2008). Een belangrijk verschil tussen imago en reputatie is dat een imago bestaat uit persoonlijke betekenissen die één persoon toekent aan een onderwerp. Reputatie daarentegen is een 'meta-geloof', oftewel een geloof over het geloof van anderen (Kearns e.a., 2013). Wanneer een aantal mensen onafhankelijk van elkaar dezelfde betekenissen toekennen aan een onderwerp ontstaat er een gedeeld imago. Een reputatie ontstaat pas wanneer een persoon betekenis aan een onderwerp toekent en er daarnaast vanuit gaat dat een meerderheid hetzelfde over dit onderwerp denkt als hij- of zijzelf. De betekenissen die men deelt worden consequent neergezet als een '*shared voice*' zonder dat deze aan een bepaalde groep mensen worden toegekend (Kearns, e.a., 2013). Imago en reputatie kunnen zowel positieve als negatieve beelden over een onderwerp bevatten. Een stigma daarentegen, is geheel gebaseerd op negatieve beelden. Vaak berust een stigma op fysieke en symbolische kenmerken van het onderwerp. In veel gevallen heeft een stigma een lange voorgeschiedenis waardoor het een structureel karakter heeft gekregen. De groepen die gestigmatiseerd worden, kunnen zelf vaak weinig aan het bestaande beeld veranderen. Als gevolg

hiervan worden zij op bepaalde vlakken vaker gediscrimineerd en buitengesloten in de maatschappij (Kearns e.a., 2013).

In dit onderzoek zal voornamelijk de term 'reputatie' of 'wijkreputatie' gehanteerd worden. Hiervoor is gekozen omdat de focus in dit onderzoek ligt op herkenning in de externe wijkreputatie. In paragraaf 3.2 wordt het begrip externe reputatie nader toegelicht, maar de nadruk ligt op het collectieve beeld van buitenstaanders. Omdat ook in de term reputatie het collectieve element van belang is, is er gekozen om deze term in het onderzoek te handhaven.

3.1.2 RELATIONELE RUIMTE

Ruimte bestaat uit meer dan enkel fysieke kenmerken. Volgens David Harvey (2007) kent ruimte verschillende dimensies. Hij onderscheidt een absolute, relatieve en relationele dimensie. Vanuit geografisch perspectief wordt er vaak naar een ruimte gekeken vanuit een absolute dimensie. De ruimte is een materiële plek met fysieke kenmerken en vaste grenzen. Volgens Harvey speelt de tijd in combinatie met de ruimte een belangrijke rol in hoe men deze ruimte ervaart. Bijvoorbeeld wanneer een ruimte ver weg is, ervaart men deze anders dan wanneer de ruimte dichtbij is. Dit noemt Harvey de relatieve dimensie van ruimte. Behalve fysieke kenmerken en tijdsdimensies is ruimte ook een verzameling van gevoel, emotie, opvattingen en betekenis (Martin, 2000). Harvey (2007) noemt dit de relationele dimensie van ruimte. Men geeft betekenis aan verschillende invloeden en gebeurtenissen die zich in een bepaalde ruimte afspelen of hebben afgespeeld. Op deze manier krijgt de ruimte betekenis en identiteit. De betekenis en identiteit van een ruimte kunnen per persoon verschillen, afhankelijk van persoonlijke opvattingen en kenmerken. Als voorbeeld van een relationele ruimte noemt Harvey *Ground Zero* in New York. Voor de aanslagen in 2001 werd deze ruimte voornamelijk geassocieerd met het zakenleven en economie. Tegenwoordig wordt *Ground Zero* door velen gezien als plek van rouw. Desalniettemin is het waarschijnlijk dat de ruimte een andere betekenis heeft voor nabestaanden dan voor toeristen. Harvey's dimensies sluiten elkaar niet uit. Er kan een onderlinge wisselwerking bestaan tussen de dimensies, een ruimte kan dus tegelijkertijd een absolute, relatieve en relationele dimensie hebben. De betekenissen en identiteiten die aan een ruimte gegeven worden, vertalen zich vaak door naar het dagelijks leven. Hierdoor kan een ruimte symbool gaan staan voor de dominante betekenis. Op deze manier kunnen er reputaties of stigma's worden gevormd over territoriale gebieden zoals wijken, stadsdelen, straten, pleinen et cetera. Omdat verschillende personen verschillende betekenissen aan een ruimte kunnen toekennen, kan de dominante reputatie van een gebied door andere individuen of groepen ter discussie worden gesteld (Martin, 2000).

Wie de dominante reputatie vormt en of een reputatie positief of negatief is, is afhankelijk van "*the power of definition*" (Western, 1981, p.8). Dit is een uiting van de denkbeelden, sociale structuren en instituties die in een samenleving overheersen. Zo zijn de denkbeelden in kapitalistische samenlevingen vaak gebaseerd op rijkdom en welvaart. Degenen die hierover beschikken en een aandeel hebben in de productie van middelen die in de maatschappij van belang worden geacht, hebben vaak een groter aandeel in de vorming van symbolische of culturele producties (Kearns e.a., 2013; Osborne e.a., 2011). Op deze manier ontstaat een hegemonie van denkbeelden. De minder krachtige groepen in de maatschappij stemmen vaak stilzwijgend in met deze hegemonie. Ondanks dat zij niet geheel in dit beeld passen, interpreteren ze het op hun eigen wijze (Martin, 2000). Dit principe gaat ook op voor woonwijken; wanneer factoren binnen een wijk afwijken van de heersende hegemonie kunnen buitenstaanders de wijk als negatief beoordelen waardoor de reputatie van de

wijk kan verslechteren. Uiteindelijk kunnen deze wijken gestigmatiseerd worden en als achterstandswijk of *'excluded place'* worden beschouwd (Skifter-Andersen, 2008).

3.1.3 DE DEFINITIE VAN WIJKREPUTATIE

Ondanks dat wijkreputatie een redelijk veelgebruikt onderwerp in de literatuur is, zijn er weinig sociale wetenschappers die daadwerkelijk een definitie van het begrip hebben opgesteld (Permentier e.a., 2007). In deze paragraaf wordt getracht om op basis van de wetenschappelijke literatuur een eigen definitie op te stellen van het begrip *'wijkreputatie'*.

Om tot een oordeel over een wijk te komen worden wijken onderling met elkaar vergeleken. Deze vergelijking wordt vaak gemaakt op basis van relatieve en subjectieve verschillen. De meest voorkomende factoren die een wijkreputatie beïnvloeden, worden behandeld in paragraaf 3.3. Het onderling vergelijken van wijken leidt ertoe dat men een wijk kan plaatsen binnen de wijkhiërarchie. Op basis van de positie in de wijkhiërarchie valt de wijkreputatie op te maken (Osborne e.a., 2011; Permentier e.a., 2007; Wassenberg, 2004). De positie die de wijk inneemt in deze hiërarchie is van belang omdat de individuele status van een bewoner deels kan worden bepaald door de wijk waarin hij of zij woont. De wijk zegt iets over de positie in de samenleving en de levensstijl van de bewoners (Permentier e.a., 2007; Hortulanus, 1995).

Permentier e.a. (2008) stellen dat wijkreputatie een sociale constructie is, gebaseerd op (persoonlijke) ervaringen, informatie afkomstig uit de media en makkelijk observeerbare functionele en fysieke kenmerken van de wijk. Daarnaast merken Permentier e.a. op dat er niet één wijkreputatie bestaat: *"An important attribute of the neighbourhood reputation concept is that residents and nonresidents, including other city residents and, for example, estate agents, may think differently about the reputation of the same neighbourhood"* (p. 834). Hortulanus definieert wijkreputatie als volgt: *"Reputation refers to the meaning and esteem residents and other involved parties attribute to a neighbourhood"* (in Permentier e.a., 2008, p. 835). Ook Rijper en Smeets (in Skifter-Andersen, 2008) benoemen de betekenis die mensen toekennen aan een wijk als belangrijk onderdeel van wijkreputatie: *"The set of meanings by which an object is known and through which people describe, remember and relate to it. This is a net result of the interaction of a person's beliefs, ideas, feelings and impressions about an object"* (p. 84).

In verschillende definities worden de gevolgen van een (negatieve) wijkreputatie voor de bewoners benoemd. Arthurson (2013) benoemt in haar definitie dat een negatieve wijkreputatie invloed kan hebben op het verkrijgen van zowel middelen als kansen: *"Theoretical conceptualisations of neighbourhood reputation perceive it as 'collective social' functioning and practice that is 'socially patterned' and impacts on the availability of material resources and other important opportunities"* (Arthurson, 2013, p. 433). De invloed van wijkreputatie beperkt zich volgens Macintyre e.a. (1991, in Airley, 2003) niet alleen tot materiële maar ook tot sociaalpsychologische gevolgen: *"[...] neighbourhood reputation may be understood to be a psycho-social influence upon well-being."* (p. 134). Ook McLaren e.a. (2005) stellen dat de reputatie van een gemeenschap, waaronder ook wijken verstaan kunnen worden, gevolgen kan hebben op de gezondheid en het mentale welzijn van de bewoners: *"Central to the investigation of reputation and health is the notion that the way in which one is perceived by others is important for well-being. That is, awareness that one (or one's community) is seen in a negative light by others can somehow get 'under the skin' and represent one factor that contributes to poor health status of well-being of residents"* (p. 188).

Zoals bleek in paragraaf 3.1.1 is de collectiviteit van de gedachten over een onderwerp een belangrijk onderdeel van reputatievorming. Men kijkt op een bepaalde manier naar een wijk, kent er een betekenis aan toe en gaat er vanuit dat velen op dezelfde manier over de wijk denken als zichzelf. Wijkreputaties kunnen sterk verschillen tussen verschillende groepen. Zo denken bewoners vaak anders over de reputatie van hun wijk dan buitenstaanders omdat beide groepen hun beeld op andere informatie baseren (Permentier e.a., 2008). Opvallend is dat dit collectieve element in zeer weinig definities van 'wijkreputatie' wordt benoemd. Arthurson doet dit wel door wijkreputatie te benoemen als een collectief sociaal proces dat gevormd wordt door een 'maatschappelijk patroon'.

Uit bovenstaande definities blijkt dat wijkreputatie een gegeneraliseerd beeld is, samengevat uit verschillende positieve en negatieve betekenissen die, voornamelijk door buitenstaanders, aan een wijk worden toegekend. Degenen die deze reputatie aanhouden gaan er vanuit dat anderen grotendeels hetzelfde beeld over de wijk hebben als zichzelf. Deze omschrijving van het begrip wijkreputatie zal in dit onderzoek worden aangehouden. Sommige onderzoekers geven in hun definities aandacht aan de gevolgen die wijkreputaties kunnen hebben voor het welzijn of de kansen van de bewoners. In dit onderzoek wordt er echter voornamelijk gefocust op het proces van reputatievorming en in hoeverre bewoners zich in dit beeld kunnen herkennen. Hierom is er relatief weinig aandacht voor de gevolgen die reputaties kunnen hebben op de bewoners en worden deze elementen niet gebruikt in de definitie.

3.2 VERSCHILLEN IN PERCEPTIE VAN REPUTATIES

Zoals bleek uit paragraaf 3.1 benadrukken verschillende groepen en individuen verschillende aspecten binnen een wijk en geven zij hier verschillende betekenissen aan (Wassenberg, 2004). In de wetenschappelijke literatuur over wijkreputaties wordt er onderscheid gemaakt tussen de perceptie die de bewoners en *insiders* van de wijk hebben; de zogenoemde interne reputatie, en het beeld dat buitenstaanders hebben van een wijk; de externe reputatie (Adriaanse, 2007; Kearns e.a., 2013; Mason e.a., 2011; Permentier, 2009; Permentier e.a., 2007; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008; Wassenberg, 2004). Beide soorten wijkreputatie zijn aan elkaar gerelateerd. De wisselwerking tussen de interne en externe wijkreputatie leidt tot een zelf-reflectieve wijkreputatie. Een zelf-reflectieve wijkreputatie is de reputatie waarvan de bewoners denken dat hun wijk heeft onder buitenstaanders (Arthurson, 2013; Devereux e.a., 2011; Kearns e.a., 2013; Skifter-Andersen, 2008). In de komende paragraaf zullen de begrippen 'interne wijkreputatie', 'externe wijkreputatie' en 'zelf-reflectieve wijkreputatie' nader worden toegelicht.

3.2.1 INTERNE REPUTATIE

De interne reputatie kan worden uitgelegd als de reputatie die de bewoners en *insiders* aanhouden over hun eigen wijk. Omdat deze groep veel tijd in de wijk doorbrengt is de interne reputatie in meerdere mate gebaseerd op gedetailleerde informatie. Wanneer men over kennis beschikt van de details in de wijk is het aannemelijk dat dit de opvattingen, meningen en gevoelens over de wijk beïnvloed (Adriaanse, 2007; Permentier, e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008). Bewoners waarderen de wijk over het algemeen positiever dan buitenstaanders (Kearns e.a., 2013; Permentier e.a., 2007; Permentier e.a., 2008; Wassenberg, 2004). Mogelijk valt dit te verklaren doordat de bewoners over meer kennis beschikken betreffende de wijk en hierdoor in staat zijn om een 'micro-hiërarchie' binnen

de wijk te onderscheiden. Waar buitenstaanders bijvoorbeeld een hele wijk als 'gevaarlijk' kunnen karakteriseren, kunnen bewoners beter onderscheiden welke delen, straten of gebouwen in de wijk daadwerkelijk gevaarlijk zijn en in welke delen er weinig aan de hand is (Permentier e.a., 2007; Permentier e.a., 2008). Een andere mogelijke verklaring is dat bewoners bewust voor de wijk hebben gekozen omdat zij deze aantrekkelijk vinden, ondanks dat deze wellicht niet overeenkomt met de dominante voorkeuren (Permentier e.a., 2008). Ten slotte is het ook mogelijk dat een deel van de bewoners de wijk meer waardeert omdat zij een nadelige positie hebben op de woningmarkt. Deze groep kan zich psychologisch hebben aangepast aan hun huidige situatie. Zij waarderen de wijk positief omdat het relatief gezien de beste optie is (Permentier e.a., 2007).

3.2.2 EXTERNE REPUTATIE

De externe reputatie is opgebouwd uit de dominante percepties en meningen van buitenstaanders. Deze buitenstaanders bestaan uit een zeer diverse groep. Het gaat niet enkel om mensen uit andere wijken maar ook om makelaars, politieagenten, leraren, gemeenteraadsleden, politici en media. Deze mensen vormen een beeld over de wijk welke veelal gebaseerd is op minder informatie en minder persoonlijke ervaringen met de betreffende wijk (Permentier e.a., 2008). De informatie waarop een reputatie gebaseerd wordt, heeft vaak een kern van waarheid, maar wordt veelal gesimplificeerd en gegeneraliseerd zodat er een begrijpelijk, duidelijk en gemakkelijk overdraagbaar beeld over de wijk ontstaat (Wassenberg, 2004). Dit gebeurt vaak door verschillen tussen de wijk en andere wijken te overdrijven en te benadrukken. Deze onderlinge verschillen tussen wijken worden benadrukt om de stad begrijpelijk te maken. Een duidelijke reputatie helpt buitenstaanders om beslissingen te nemen over hun dagelijkse activiteiten, bijvoorbeeld door welke wijken men 's nachts wel en niet alleen wil fietsen en om status te ontlenen aan anderen en aan zichzelf (Permentier e.a., 2008). Door het simplificeren en generaliseren van informatie ontstaan er vaak stereotypingen (Wassenberg, 2004). Het is echter niet zo dat alle buitenstaanders eenzelfde beeld of wijkreputatie ervaren. Volgens Permentier e.a. (2007) kan de achtergrond van mensen een belangrijke rol spelen in het beoordelen van wijken.

Vaak worden externe reputaties gebaseerd op duidelijk waarneembare factoren zoals de (fysieke) kwaliteit van de gebouwen in de wijk: de uitstraling, het type woningen, onderhoud en diversiteit van de gebouwen, of op de aanwezigheid van sociale overlast, zoals vandalisme, criminaliteit en het gedrag van de bewoners (Arthurson, 2013; Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008). In paragraaf 3.3 wordt er verder ingegaan op het tot stand komen van reputaties.

3.2.3 ZELF-REFLECTIEVE REPUTATIE

Wanneer de interne en externe reputatie met elkaar gecombineerd worden ontstaat de zelf-reflectieve reputatie. De zelf-reflectieve reputatie kan worden uitgelegd als de reputatie van welke de bewoners denken dat hun wijk heeft onder buitenstaanders (Kearns e.a., 2013; Skifter-Andersen, 2008). Dit uit zich wanneer mensen over hun eigen wijk zeggen dat het een slechte reputatie heeft. In principe komt het zelf-reflectieve imago overeen met de interne reputatie, maar achten de bewoners sociale problemen en fysieke kenmerken van de wijk meer van belang voor het beeld van buitenstaanders dan voor henzelf (Skifter-Andersen, 2008). Het is goed mogelijk dat bewoners denken dat hun wijk een slechte reputatie heeft onder buitenstaanders, maar dit zelf niet als dermate ervaren. In dat geval komen de interne en de zelf-reflectieve reputatie niet met elkaar overeen (Permentier e.a., 2011). Naar het onderwerp van zelf-reflectieve reputatie is nog weinig onderzoek gedaan (Permentier e.a., 2011). Binnen de literatuur naar wijkreputaties speelt de zelf-reflectieve

reputatie echter wel een belangrijke rol. Zo is uit verschillende onderzoeken gebleken dat de reputatie van een wijk gevolgen kan hebben op de mentale gezondheid en het zelfvertrouwen van de bewoners (Arthurson, 2013; Devereux e.a., 2011; Kearns e.a., 2013; Permentier e.a., 2007; Skifter-Andersen, 2008). De manier waarop bewoners de externe reputatie ervaren is een belangrijk instrument om deze gevolgen te onderzoeken.

3.3 WAAROP WORDEN WIJKREPUTATIES GEBASEERD?

Wijkreputaties ontstaan voor een belangrijk deel door buitenstaanders. Buitenstaanders creëren of verspreiden de identiteit van een wijk. Deze identiteit wordt gebaseerd op de informatie waarover men beschikt. Men kan deze informatie op verschillende manieren verkrijgen, bijvoorbeeld door mediaberichtgeving, persoonlijke ervaring of geruchten (Permentier e.a., 2008). Zoals bleek in paragraaf 3.2.1 baseren bewoners zich vaker op gedetailleerde informatie, zoals eigen ervaringen en hun tevredenheid met allerlei soorten wijkenmerken en voorzieningen. Buitenstaanders zijn in het verkrijgen van deze informatie meer afhankelijk van makkelijk en direct waarneembare factoren. In de literatuur worden er enkele factoren en kenmerken onderscheiden waaraan buitenstaanders gemakkelijk conclusies kunnen verbinden en welke op deze manier kunnen bijdragen aan de formatie van een wijkreputatie.

3.3.1 FYSIEKE FACTOREN

Een goed voorbeeld van direct waarneembare factoren zijn de fysieke kenmerken van de wijk. Deze kunnen direct en door iedereen worden waargenomen middels een eigen bezoek, foto's of reportages (Arthurson, 2013; Permentier e.a., 2008). Vaak gaat men af op een combinatie van type woningen, bouwperiode, grootte, bouwkwiteit en de netheid in de wijk (Permentier e.a., 2008). Zo blijken wijken met overwegend hoogbouwoningen, gebouwd in de periode na de Tweede Wereldoorlog over het algemeen negatiever beoordeeld te worden dan andere woonwijken (Arthurson, 2013; Brattbakk & Hansen, 2004; Permentier e.a., 2008). De bouwstijl en achterliggende gedachte van deze wijken worden als mogelijke verklaringen genoemd. Door het functionalistische en moderne karakter zijn de wijken vaak monotoon gebouwd qua woningtype, bouwperiode en grootte. Door de functiescheiding die veel voorkomt in naoorlogse wijken hebben deze wijken meestal overwegend een woonfunctie. Dit zorgt voor minder levendigheid op straat (Brattbakk & Hansen, 2004). Daarnaast kan ook de netheid en openbare orde in de wijk invloed hebben op beeld- en reputatievorming. Wanneer een wijk een hoge mate van waarneembare rommel of wanorde ondervindt, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de reputatie van de wijk (Adriaanse, 2011; Permentier e.a., 2008; Sampson & Raudenbush, 2004). Voorbeelden van waarneembare wanorde zijn veel graffiti, vuilnis op straat, geluidsoverlast of vernieling.

Uiteindelijk ligt het belang van de fysieke factoren zoals de kwaliteit van de bebouwing of de netheid op straat niet in de wezenlijke waarneming maar in de sociaal-culturele betekenis en interpretatie van de waarneming. De fysieke omgeving wordt, vooral door buitenstaanders, geassocieerd met het woongedrag en de levensstijl van de bewoners van de wijk. De omgeving en bijbehorende kenmerken worden gebruikt om een beeld te creëren van de sociale kenmerken en status van de bewoners van de wijk. Deze sociale kenmerken zijn een belangrijk criterium in de formatie van een reputatie. De fysieke kenmerken van een wijk worden zodoende als voorspeller van de sociale kenmerken van de wijk gezien. Wanneer deze fysieke kenmerken afwijken van wat men als

'normaal' of 'gewenst' beschouwd, neemt de kans toe dat er een reputatie over de wijk gevormd wordt (Hortulanus, 1994; Permentier e.a., 2008; Sampson & Raudenbush, 2004).

3.3.2 FUNCTIONELE FACTOREN

Naast fysieke factoren worden ook de functionele kenmerken van een wijk als mogelijke invloed op de reputatie genoemd. Met functionele kenmerken worden onder andere de ligging van de wijk ten opzichte van de rest van de stad en de aanwezigheid en kwaliteit van de wijkvoorzieningen bedoeld (Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008). Volgens Hastings & Dean (2003) ervaren wijken die fysiek geïsoleerd zijn van de binnenstad vaker een negatieve reputatie. Door de isolatie zijn de wijken meer afgescheiden van de stedelijke context. Daarnaast kan een geïsoleerde ligging bestaande reputaties of stigma's in stand houden. De afstand draagt bij aan onwetendheid en onbegrip van buitenstaanders ten opzichte van de wijk. De kans is immers groot dat veel buitenstaanders zelf de wijk niet regelmatig bezoeken en dus afgaan op verhalen van anderen.

Voorzieningen zouden van invloed op de reputatie van de wijk kunnen zijn wanneer zij een extreem karakter hebben. Zo zou bijvoorbeeld een chique winkelcentrum een positieve invloed op de reputatie kunnen hebben, terwijl een afkickcentrum een negatief effect kan hebben (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008). Skifter-Andersen (2008) voegt hieraan toe dat uit zijn onderzoek naar wijkreputaties in Denemarken bleek dat ook de kwaliteit van lokale publieke instellingen invloed heeft op de mening van buitenstaanders over de wijk. Voornamelijk de kwaliteit van scholen in de wijk laat dit verband zien. Of voorzieningen ook in de Nederlandse context invloed hebben op de wijkreputatie is een punt van discussie (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008). Permentier e.a. (2008) hebben de invloed van functionele factoren op de wijkreputatie onderzocht in verschillende Utrechtse wijken. In dit onderzoek werden de functionele factoren enkel vertegenwoordigd door de voorzieningen en het winkelaanbod in de wijk en werd de ligging ten opzichte van het stadscentrum niet meegewogen. Hieruit bleek dat voorzieningen en winkelaanbod van invloed zijn op de interne reputatie van de wijk maar geen invloed hebben op de reputatie van de wijk onder buitenstaanders met als uitzondering makelaars. De invloed van het aanbod van voorzieningen is grotendeels te verklaren doordat bewoners vaak goed op de hoogte zijn van ontwikkelingen in de wijk en dus over gedetailleerde kennis beschikken. Buitenstaanders hebben deze kennis vaak niet (Permentier e.a., 2008).

3.3.3 SOCIALE FACTOREN

Fysieke wijkkenmerken worden door buitenstaanders dus voornamelijk gebruikt om een inschatting te maken van de levensstijl, het woongedrag en de sociale status van de bewoners. Dit geeft het belang van de sociale factoren van een wijk in de formatie van een wijkreputatie aan. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat de sociale samenstelling van de wijk de belangrijkste variabele is in wijkreputaties (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008; Permentier e.a., 2011; Sampson & Raudenbush, 2004; Skifter-Andersen, 2008; Wacquant, 1993). Binnen deze sociale factoren hebben de sociaaleconomische status, oftewel het inkomen, opleidingsniveau en arbeidssituatie, en daarnaast de etniciteit van de bewoners het meeste invloed op de wijkreputatie (Hortulanus, 1995). Wijken met een hogere sociaaleconomische status hebben meestal een betere reputatie dan wijken met een lage sociaaleconomische status (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008). Uit Amerikaans onderzoek bleek dat de meeste mensen liever niet in een arme wijk wonen. Velen zien armoede als afwijkend gedrag van de reguliere waarden die er in de samenleving bestaan. Van oudsher wordt armoede al negatief beoordeeld, men beschouwd armen vaak als 'lui' of denkt dat zij een beschadigd arbeidsethos hebben (Harris, 2001). Ook specifiek voor Utrecht bleek de sociaaleconomische/etnische component verreweg

de belangrijkste voorspellende variabele te zijn betreffende de reputatie van de wijk (Permentier e.a., 2008). Volgens Suttles (1972, in Permentier e.a., 2008) zijn deze kenmerken in de samenleving als geheel ook het belangrijkste in het stratificatieproces, dus het is niet geheel verassend dat zij ook op wijkniveau een belangrijke rol spelen.

Naast sociaaleconomische kenmerken wordt de etnische samenstelling van de wijk als invloedrijke factor genoemd voor de wijkreputatie (Harris, 2001; Hortulanus, 1995; Hwang & Murdock, 1998; Permentier e.a., 2008; Permentier e.a., 2011; Sampson & Raudenbush, 2004; Skifter-Andersen, 2008). Wijken met een hoog aandeel etnische minderheden worden vaker negatief beschouwd dan wijken waarin voornamelijk autochtonen wonen (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008, Skifter-Andersen, 2008). Er worden in de literatuur verschillende verklaringen gegeven waarom deze wijken negatiever worden beoordeeld. De eerste verklaring berust op de raciale voorkeuren van de autochtone bewoners en wordt door Harris (2001) de *Pure Race Hypothesis* genoemd. Deze bewoners hebben het liefst een klein percentage etnische groepen in hun wijk wonen. Naarmate dit percentage groter wordt, zijn autochtonen vaak minder tevreden met de wijk. De *Pure Race Hypothesis* stelt dat de oorzaak hiervan voornamelijk berust op vooroordelen, stereotypes en discriminatie gebaseerd op afkomst (Harris, 2001). Praktisch alle etnische groepen hebben de voorkeur om in een wijk te wonen waarvan een zekere mate van de buurtbewoners dezelfde afkomst als zijzelf hebben, maar uit onderzoek van Zubrinsky & Bobo (1996) bleek dat deze tendens sterker is bij blanken. Omdat het hier vaak gaat om een houding van autochtonen tegenover allochtonen, ligt het in de lijn der verwachtingen dat het zowel de interne als externe wijkreputatie beïnvloedt.

De tweede verklaring is de *Racial Proxy Hypothesis*. Deze verklaring stelt dat er in veel onderzoeken waarin wordt geconcludeerd dat etniciteit invloed heeft op de tevredenheid of aantrekkelijkheid van een wijk, er niet voldoende gecontroleerd wordt op niet-etnische wijkkenmerken. De meeste mensen lijken een voorkeur te hebben voor welvarende, veilige en goed onderhouden wijken met kwalitatief sterke voorzieningen. De *Racial Proxy Hypothesis* is, net als de *Pure Race Hypothesis*, gebaseerd op de Amerikaanse situatie. Hier blijken wijken met hoge concentraties etnische groepen vaker arme wijken met een hoog criminaliteitscijfer te zijn. De *Racial Proxy Hypothesis* impliceert dat wijkreputatie, status en voorkeuren worden toegekend op basis van de sociaaleconomische status, kwaliteit van voorzieningen en veiligheid en niet op basis van etnische of raciale voorkeuren (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008; Swaroop & Krysan, 2011). Volgens Harris (2001) stelt de *Racial Proxy Hypothesis* niet dat de *Pure Race Hypothesis* in het geheel niet klopt. Volgens hem is er een deel van de bevolking dat hun oordeel over een wijk wel baseert op de overheersende etniciteit van de bewoners, maar gaat het hier om een relatief klein percentage. Het is echter belangrijk om rekening te houden met de context. Zubrinsky & Bobo (1996) geven aan dat er verschillen bestaan tussen Los Angeles en Detroit in de mate waarop men voorkeuren baseert op ras. Ook op een groter schaalniveau kan de context invloed hebben op de toepasbaarheid van de theorieën. De literatuur over de *Pure Race Hypothesis* en de *Racial Proxy Hypothesis* is voornamelijk gebaseerd op de Amerikaanse context. Aangezien de dominante etnische groepen en de onderlinge verhoudingen in Amerika verschillen met Europa, en er binnen Europese landen ook weer verschillen bestaan, is het mogelijk dat bovenstaande theorieën in mindere mate van toepassing zijn op de Nederlandse situatie.

Uit onderzoek van Permentier e.a. (2008) naar de formatie van wijkreputaties binnen de stad Utrecht, bleek dat behalve etniciteit en sociaaleconomische status ook criminaliteit een belangrijke variabele is in het voorspellen van de wijkreputatie. Criminaliteit kan invloed hebben op de fysieke uitstraling van

de wijk in de vorm van vandalisme of wanorde, zoals al bleek uit paragraaf 3.3.1. Maar ook als sociale factor kan criminaliteit van invloed zijn op de reputatie van een wijk (Hastings & Dean, 2002; Sampson & Raudenbush, 2004; Skifter-Andersen, 2008). Een hoge mate van criminaliteit kan van invloed zijn op het gevoel van veiligheid van bewoners en van buitenstaanders (Sampson & Raudenbush, 2004). De perceptie van criminaliteit in de wijk hoeft niet hetzelfde te zijn als het daadwerkelijke aantal gepleegde criminele handelingen. Deze perceptie kan worden gevoed door onder andere mediaberichtgeving (Adriaanse, 2013; Skifter-Andersen, 2008). Daarnaast bestaat er een raakvlak tussen etniciteit en de perceptie van criminaliteit. Wanneer er een stereotype heerst dat suggereert dat een bepaalde bevolkingsgroep oververtegenwoordigd is in de criminaliteitscijfers, kan dit leiden tot culturele stereotypering. Op deze manier worden niet alleen de mensen, maar ook de plaatsen waar deze groepen zich concentreren sneller geassocieerd met criminaliteit. Wijken waarin veel bewoners deze bepaalde afkomst hebben, kunnen dus eerder in verband gebracht worden met criminaliteit, ongeacht of dit terug te zien is in de objectieve cijfers. Dit verschijnsel wordt door Sampson (2009) *implicit bias* genoemd.

3.3.4 GESCHIEDENIS VAN DE WIJK

Huidige kenmerken en percepties zoals hierboven behandeld zijn kunnen voor een belangrijk deel de reputatie van een wijk voorspellen maar reputatie kan ook deels worden gevormd door andere processen waar minder makkelijk vat op is te krijgen (Permentier e.a., 2008). Vaak speelt de geschiedenis van de wijk hierin een belangrijke rol. Volgens Hortulanus (1995) kan een opvallende gebeurtenis in het verleden een belangrijker rol spelen dan de huidige kenmerken van een wijk. De geschiedenis van een wijk kan resulteren in een positiever of negatiever beeld dan dat men zou verwachten op basis van de huidige kenmerken van de wijk. Wanneer een gebeurtenis uit de geschiedenis een deel uitmaakt van de wijkreputatie, is het zeer moeilijk om deze reputatie te wijzigen (Permentier e.a., 2008).

3.4 DE ROL VAN DE MEDIA IN DE FORMATIE VAN EEN WIJKREPUTATIE

In dit onderzoek staat de vergelijking tussen de interne wijkreputatie van de bewoners en de externe wijkreputatie centraal. Zoals bleek in paragraaf 3.2.2 wordt een externe wijkreputatie door veel verschillende actoren beïnvloed, hetgeen het lastig maakt om er een duidelijk en compleet beeld van te krijgen. Hierom is er gekozen om in dit onderzoek te focussen op de externe wijkreputatie gevormd door media en hierbinnen specifiek de kranten. Het beschikken over informatie is een essentieel element gebleken in de formatie van reputaties. Aangezien de primaire rol van kranten het voorzien in informatie is, ligt het in de lijn der verwachting dat kranten een dergelijke invloed zullen hebben op reputatievorming. In hoeverre kranten daadwerkelijk invloed hebben op de formatie van (wijk)reputatie, hoe dit proces werkt en op welke manieren zij bijdragen aan de creatie van een wijkreputatie of de stigmatisering van wijken en welke eventuele verschillen en overeenkomsten er bestaan tussen landelijke en lokale kranten zullen in deze paragraaf behandeld worden.

3.4.1 DE INVLOED VAN KRANTEN IN REPUTATIEVORMING

Kranten vervullen een prominente positie binnen de verspreiding van informatie; nieuws wordt snel verwerkt, ze zijn gemakkelijk toegankelijk en worden verspreid onder een breed publiek. Het nieuws dat kranten brengen wordt echter niet door iedereen op dezelfde manier geïnterpreteerd. Vaak gaan

er delen en nuances van het verhaal verloren in de reis van zender naar ontvanger, wat van invloed kan zijn op het uiteindelijke beeld dat men over een onderwerp vormt. Daarnaast is het lezen van nieuwsmidia een actief proces waarin context, voorkennis, positie in de maatschappij, normen en waarden kunnen leiden tot verschillende betekenissen voor verschillende personen (Gamson, e.a., 1992). Afhankelijk van deze factoren kan een nieuwsbericht bijvoorbeeld leiden tot bevestiging van een bestaand beeld voor de ene persoon en afwijzing van het bericht voor de andere (Elsrud, 2008). Wanneer men over weinig informatie en persoonlijke ervaring betreffende een bepaald onderwerp beschikt, is het aannemelijk dat mediaberichtgeving voor een groot deel voorziet in de informatievoorziening. Wanneer er herhaaldelijk bericht wordt over een onderwerp, zoals een woonwijk, is het mogelijk dat er een meta-geloof ontstaat. Op deze manier kan een grote groep mensen op eenzelfde manier tegen deze wijk gaan aankijken en kan de berichtgeving in kranten voor een belangrijk deel bijdragen aan reputatievorming (Devereux e.a., 2011; Martin, 2000; McLaren e.a., 2005; Permentier e.a., 2008).

3.4.2 OBJECTIVITEIT IN NIEUWSBERICHTGEVING

Kranten berichten over gebeurtenissen in de actualiteit. Journalisten en de hoofdredactie van de krant streven er in principe naar om deze gebeurtenissen objectief te brengen (Martin, 2000). Door deze ondertoon van objectiviteit wordt de berichtgeving door de lezers gemakkelijk als betrouwbaar erkend en vormen kranten een structuur van gemeenschappelijke kennis (Waal & Schoenbach, 2007). Toch is berichtgeving in kranten zelden geheel objectief (Harvey, 2005; Martin, 2000). Journalisten zijn niet immuun voor de sociale, economische en politieke gebeurtenissen om hen heen en worden zelf, bewust of onbewust, ook beïnvloed door bestaande discoursen en hegemonieën. Daarnaast selecteren journalisten en de redactie zelf welk nieuws er wordt gepubliceerd. Deze keuze wordt gebaseerd op de nieuwswaarde van de berichten. Volgens Van Dijk en Badgikian (1988; 1997, geciteerd uit Martin, 2000) is er altijd een zekere mate van ideologie betrokken in deze selectie en wordt de keuze dus gebaseerd op een heersend discours. Ook in het schrijven van de berichten worden vaak onbewust de denkkaders, normen en waarden van de journalist gereflecteerd. Op deze manier wordt nieuws vaak bericht vanuit het perspectief van de journalist, vaak hoogopgeleide mannen met een middenklasse inkomen (Martin, 2000).

Nieuwsberichtgeving kan op verschillende manieren bijdragen aan een discours. In paragraaf 3.1.2 werd er gesproken over de dominante hegemonie die wordt gevormd door de dominante sociale structuren en instituties die in een samenleving overheersen. Deze hegemonie wordt voor het grootste deel bepaald door de politieke en economische elite binnen een samenleving. Kranten kunnen bijdragen aan de verspreiding en versteviging van deze denkbeelden. Dit kan bewust, maar volgens Elsrud (2008), Gamson e.a. (1992) en Martin (2000) worden dominante hegemonieën ook vaak onbewust in de media doorgegeven. Zo kunnen bepaalde oordelen over goed en slecht, feiten en meningen en macht en ondergeschiktheid als vaststaande zaken worden beschouwd en via de krant worden doorgegeven aan het publiek. Daarentegen vormt een dagblad ook juist een plek waar dergelijke opvattingen in contact of discussie komen met opvattingen van anderen die zich niet, of slechts gedeeltelijk in de dominante denkbeelden kunnen vinden. De ruimte voor deze discussie in de krant wordt vaak geboden in de vorm van opiniEPagina's, columns of ingezonden brieven (Martin, 2000).

3.4.3 FRAGMENTATIE

Naast de invloed die de heersende hegemonie kan hebben op de berichtgeving van de media, kan ook de ruimte die er wordt gegeven voor een bericht invloed hebben op de beeldvorming over een onderwerp. Men heeft steeds meer behoefte aan headlines en snel, kort nieuws. Hierdoor worden de berichten steeds vluchtiger, wat ten koste kan gaan van de diepgang in de inhoud. Onderwerpen worden oppervlakkig gebracht en focussen zich alleen op de kern. De informatie die in dit type berichten wordt gebracht is op zichzelf vaak correct maar doordat de context en andere gerelateerde processen vaak genegeerd worden, kan deze berichtgeving bijdragen aan een gefragmenteerd beeld van de werkelijkheid (Gamson e.a., 1992).

3.4.4 METAFORISCH TEKSTGEBRUIK

Tekstgebruik is de primaire manier waarop kranten hun boodschap overbrengen. De teksten in kranten trachten altijd om een beeld weer te geven over het nieuws. Aangezien objectiviteit in (geschreven) nieuwsberichten praktisch niet valt te waarborgen, betekent dit dat subjectiviteit in de tekst verweven is. Volgens Gamson e.a. (1992) hebben teksten verschillende lagen met betekenis. In sommige gevallen ligt er achter het gebruik van een bepaald woord of zinsopbouw een diepere betekenis die op het eerste oog niet zichtbaar is. Een belangrijke manier waarop teksten een achterliggende betekenis kunnen krijgen is door het gebruik van metaforen. Metaforisch taalgebruik is een vorm van betekenisoverdracht. Er wordt een beeld of een vergelijking geschetst van een situatie, die zo veel mogelijk overeenkomt met wat men bedoelt te zeggen (Genootschap Onze Taal, 2015). Achter deze vergelijking gaat een emotionele of creatieve betekenis of verbeelding schuil. In veel gevallen hoeft de achterliggende betekenis niet uitgesproken te worden omdat metaforen een dermate belangrijk onderdeel van het taalgebruik zijn, dat ze als vanzelfsprekend worden beschouwd (Jarosz, 1992). Metaforen kunnen zeer verschillende vormen en betekenissen aannemen. Ze kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt om een situatie te verduidelijken. Een voorbeeld hiervan is de uitspraak 'voetbal is oorlog'. Metaforen kunnen ook politieke of sociaaleconomische betekenissen weergeven, bijvoorbeeld door Afrika te identificeren als 'the dark continent' of 'white man's grave' (Jarosz, 1992). Voorgaand voorbeeld geeft aan dat een metafoor vaak op een subjectieve beleving berust. Niet iedereen zal Afrika als 'donker' karakteriseren. Het gebruik van zulke metaforen kan echter wel leiden tot normalisering van de boodschap en een vertekening van de realiteit (Solove, 2001). Ook betreffende woonwijken kan het gebruik van metaforen in de media leiden tot een vertekening van de realiteit. Een bekend en omstreden voorbeeld hiervan is de Schilderswijk in Den Haag welke door de journalist Perdiep Ramesar van dagblad Trouw 'Sharia-driehoek' werd genoemd. Dit metafoor werd voor de wijk gebruikt vanwege het vermeende IS netwerk dat zich in de wijk zou bevinden. Achteraf bleek er geen IS netwerk in de wijk te bestaan. Toch heeft de Schilderswijk nog steeds last van deze bijnaam en heeft het de reputatie van de wijk beschadigd (Trouw, 2014).

3.4.5 HET 'CONTESTED' EN 'UNCONTESTED' DOMEIN

Niet iedereen stemt altijd in met de gevormde discoursen. Gamson e.a. (1992) onderscheiden twee domeinen binnen media discoursen. Ten eerste het *uncontested* domein. Deze berichtgeving wordt door zowel consumenten als producenten als feitelijk beschouwd, vrij van achterliggende (politieke) betekenissen of interpretaties. Over een deel van discoursen gevormd in mediaberichtgeving bestaat echter wel discussie. Dit wordt het *contested* domein genoemd. De manier waarop er over een bepaald onderwerp wordt bericht komt dan niet overeen met wat er door anderen als 'normaal' wordt beschouwd. Zoals al werd vermeld in paragraaf 3.1.2 heeft niet iedereen gelijke toegang om

een discours te vormen of veranderen. Er zullen dus verschillende groepen zijn die zich niet in bepaalde berichtgeving kunnen herkennen, maar die niet in de positie zijn om het discours dat in de media gebruikt wordt te veranderen. Toch is het mogelijk dat een *uncontested* domein na toenemend verzet wel *contested* wordt. Als voorbeeld schetsen Gamson e.a. (1992) de berichtgeving over kernenergie tussen 1945 en 1986. Tot begin jaren '70 was kernenergie in de Verenigde Staten geen onderwerp van discussie in de media. Het werd gezien als symbool van technologische en economische vooruitgang. In de loop van de jaren '70 en '80 werd kernenergie steeds vaker ter discussie gesteld door milieubewegingen en werden er anti-kernenergie protestgroepen gevormd, met als hoogtepunt van de discussie de ramp in Chernobyl in 1986. Deze negatieve uitlatingen over kernenergie vonden in toenemende mate hun reflectie in de media. In dit geval heeft de media zich dus los gemaakt van de bestaande hegemonie van machtige actoren die kernenergie nog steeds als economisch voordeel beschouwden en liet zich steeds kritischer uit over de betekenis van kernenergie. In de loop der jaren is dit onderwerp in de berichtgeving dus veranderd van een *uncontested* naar een *contested* onderwerp. Daartegenover staat dat het ook mogelijk is dat onderwerpen die voorheen *contested* waren worden genaturaliseerd.

3.4.6 LANDELIJKE EN LOKALE KRANTEN

De manier waarop kranten omgaan met dergelijke onderwerpen en discoursen verschillen. De meeste kranten hebben een eigen identiteit en stijl waarmee zij zichzelf proberen te onderscheiden. Het ligt in de lijn der verwachting dat deze verschillende type kranten subtiele verschillen zullen vertonen in de toon die er wordt aangeslagen betreffende bepaalde onderwerpen. Maar behalve verschillen tussen landelijke kranten lijken er op basis van de literatuur ook verschillen te bestaan tussen landelijke en lokale kranten betreffende berichtgeving over wijken en stadsdelen. Waar landelijke kranten vaak een dominante rol vervullen in het definiëren en vormen van een reputatie over wijken, hebben lokale kranten meer ruimte voor het schetsen van context en positievere berichten. Daarnaast zijn lokale kranten vaak meer thuis in de wijk waardoor zij een beter beeld hebben van ontwikkelingen in de wijk. Hierdoor ondermijnen lokale kranten de dominante reputatie over een wijk gemakkelijker dan de landelijke kranten (Martin, 2000). Het zou volgens Martin echter onjuist zijn om te stellen dat lokale kranten het altijd opnemen voor gemarginaliseerde wijken binnen de stad. Vaak volgen lokale kranten de dominante hegemonie maar is er meer ruimte beschikbaar voor discussie. Op basis hiervan zouden landelijke kranten wijkreputaties eerder als *uncontested* kunnen benaderen, terwijl lokale kranten de reputaties meer als *contested* zien. In het onderzoek van Martin (2000) wordt het stigma van criminaliteit en onveiligheid dat op de wijk Frogtown in St. Paul, Minnesota rust onderzocht. Uit haar onderzoek blijkt dat de landelijke pers de hegemonie vormt en volgt. De lokale pers volgt deze hegemonie deels ook op maar biedt een bredere oriëntatie op de problematiek in de wijk. Verschillende visies, meningen en beelden worden gepubliceerd. Hierdoor komt het beeld dat er in de lokale kranten wordt geschetst meer overeen met de worstelingen en tweestrijdigheden die de bewoners doormaken betreffende de wijk. Devereux e.a. (2011) hebben ook onderzoek gedaan naar de impact van media berichtgeving op gestigmatiseerde wijken en het verschil hierin tussen de lokale en nationale kranten. De casestudy in dit onderzoek was de wijk Moyross in de Ierse stad Limerick. Ook Devereux e.a. ondervonden dat zowel journalisten als bewoners ervaren dat de lokale kranten meer aandacht geven aan positief nieuws over de wijk dan de landelijke kranten. De landelijke kranten brengen vaker sensationeel nieuws en besteden weinig aandacht aan positieve gebeurtenissen binnen de wijk. Desalniettemin ervaren de bewoners van Moyross dat negatieve berichtgeving ook bij de lokale kranten sterk overheerst en er te weinig aandacht wordt gegeven voor de positieve

gebeurtenissen in de wijk (Devereux e.a., 2011). De conclusie van Devereux e.a. wordt ondersteund door Kearns e.a. (2013), die onderzoek hebben gedaan naar de woonwijken Sighthill en Red Road in Glasgow. Deze twee naoorlogse wijken hebben een overwegend slechte reputatie, gebaseerd op de aanwezigheid van veel asielzoekers, geweld en criminaliteit. Kearns e.a. (2013) stellen tevens dat lokale kranten meer positief nieuws brengen over de wijken dan landelijke kranten. Daar staat echter wel tegenover dat lokale kranten in het algemeen aanzienlijk meer artikelen publiceren over de betreffende wijken dan de landelijke kranten. De ruime meerderheid hiervan is alsnog negatief. Volgens Kearns e.a. (2013) volgen ook journalisten van lokale kranten de heersende opvatting dat negatief nieuws beter verkoopt dan positief nieuws. Hierdoor beschouwen zij de lokale pers als een van de externe factoren die mythes en reputaties over de wijken in stand houden, in plaats van de heersende reputatie aan te vechten. Kearns e.a. volgen in hun onderzoek de conclusie van Hastings (2004) op. In haar onderzoek naar de oorzaken van stigmatisering van kansarme Britse wijken concludeert ze op basis van verschillende interviews met journalisten dat zij selectief zijn in het nieuws dat er wordt gebracht. Berichten met een extremere aard hebben meer kans om gepubliceerd te worden. Daarnaast houden journalisten de commerciële belangen van de krant waarvoor zij schrijven ook in gedachten; slecht nieuws verkoopt meer kranten dan goed nieuws. Wijken die eenmaal een stigma of reputatie hebben zijn hierom aantrekkelijke plekken om een verhaal over te schrijven:

“Stigmatised estates were obvious places to look for bad news stories. Whereas individual journalists may want to move away from negative, cliché’d reporting, their efforts could be undermined in the editing process: “‘Sprawling housing estate’, ‘high-rise ghetto’. That’s inserted by the news desk once you send your story over, and it’s inserted for colour” (Journalist, Edinburgh)” (Hastings, 2004, p. 253).

Over de precieze rol die de lokale media vervult in de reputatievorming van wijken bestaat dus discussie in de literatuur. De onderzoeken die zijn gedaan hebben zich allen op een bepaalde case gericht. Het is dus goed mogelijk dat de manier waarop lokale kranten met negatieve wijkreputaties omgaan, sterk verschillen per stad en wijk. Ongeacht de invloed die lokale kranten kunnen hebben op de reputatie van een wijk, blijft deze invloed meestal beperkt tot de betreffende wijk of stad zelf. Daarbuiten zullen naar alle waarschijnlijkheid weinig mensen de lokale krant lezen (Martin, 2000). Daarnaast moet er rekening gehouden worden met het type krant. De eventuele commerciële belangen zoals in het citaat hierboven werd genoemd zullen niet voor elke krant, zowel landelijk of lokaal, hetzelfde zijn. Sommige kranten zijn meer gericht op sensatie dan anderen. Daarnaast hebben veel kranten van oudsher een politieke voorkeur. Ondanks dat de berichtgeving in de loop der jaren aanzienlijk minder volgzzaam is geworden, zou dit mogelijk nog steeds enige mate van invloed op de berichtgeving kunnen hebben (Brants, 2002).

3.5 IN HOEVERRE HEBBEN PERSOONSKENMERKEN INVLOED OP HET ERVAREN VAN EEN REPUTATIE?

In de literatuur over wijkreputatie is er redelijk veel aandacht besteed aan factoren welke wijkreputaties beïnvloeden, zo zijn er fysieke, functionele, sociale en individuele factoren onderscheiden welke van invloed kunnen zijn op wijkreputaties. De eerste drie type factoren werden benoemd in paragraaf 3.3 en zijn relatief uitgebreid onderzocht in de wetenschappelijke literatuur. Naar de invloed van individuele kenmerken op de perceptie van wijkreputatie of de mate van herkenning in de berichtgeving is relatief weinig onderzoek gedaan. Wanneer de invloed van

individuele factoren op de wijkreputatie onderzocht wordt, moet er onderscheid gemaakt worden tussen de drie typen reputaties; intern, extern en zelf-reflectief. Permentier e.a. (2011) hebben de invloed van persoonlijke en huishoudenskenmerken op de zelf-reflectieve reputatie onderzocht. Hieruit bleek dat deze kenmerken, met uitzondering van etniciteit, niet van invloed zijn. Naar de invloed van individuele kenmerken op de interne wijkreputatie van bewoners is er echter relatief weinig onderzoek gedaan. De invloed van deze kenmerken zijn in dit onderzoek van belang om eventuele verklaringen te vinden betreffende de mate waarin bewoners van Kanaleneiland zich herkennen in de externe reputatie. Om toch meer inzicht te krijgen in de individuele kenmerken, die de herkenning van wijkreputaties beïnvloeden en of er überhaupt sprake is van beïnvloeding door individuele kenmerken worden in deze paragraaf mogelijke indicatoren benoemd welke later gebruikt kunnen worden in de hypothesevorming.

3.5.1 COMBINATIE VAN PERSOONLIJKE KENMERKEN EN WIJKKENMERKEN

In de hypothese van Schelling (1969) worden persoonskenmerken in verband gebracht met de sociaaleconomische en etnische wijkkenmerken. Deze hypothese stelt dat men bij voorkeur geen deel uitmaakt van een minderheidsgroep in een wijk. Men neigt over het algemeen naar wijken waarin de sociaaleconomische en etnische kenmerken van de meerderheid van de bevolking overeenkomen met de eigen situatie. Wanneer deze kenmerken overeenkomen is men eerder geneigd om de wijk positief te beoordelen, wanneer deze kenmerken niet overeenkomen is men in het algemeen minder tevreden met de wijk en neemt de wens om te verhuizen toe (Permentier e.a., 2008; Van Ham & Feijten, 2008).

De hypothese van Schelling is door verschillende onderzoekers toegepast op de Amerikaanse context. Hieruit bleek inderdaad dat etniciteit een belangrijke factor is in het beoordelen van wijken (Adelman, 2005; Bobo & Zubrinsky, 1996; Clark, 1991; Farley e.a., 1997). Uit deze onderzoeken bleek dat men in Amerikaanse steden een sterke voorkeur heeft om in een wijk te wonen waarin de meerderheid van de bewoners dezelfde huidskleur en/of afkomst heeft als zichzelf. Blanken willen het liefst in wijken wonen met geen of slechts een klein percentage zwarten. Vice versa wonen zwarten het liefst met ongeveer 50% zwarten in een wijk (Permentier e.a., 2008). De voorkeur voor een wijk is dus mede afhankelijk van de etniciteit van de bewoners. Hieruit kan ook worden opgemaakt dat men negatiever tegenover wijken staat waarvan de overheersende etniciteit niet overeenkomt met de etniciteit van de beoordelaar. De hypothese van Schelling is tevens op de Nederlandse context toegepast. Hieruit bleek dat ook in Nederland autochtone bewoners vaker verhuizen uit etnische geconcentreerde wijken dan dat etnische minderheden vertrekken wanneer zij een minderheid vormen in een overwegend autochtone wijk (Van Ham & Manley, 2009; Van Ham & Feijten, 2008). Er wordt niet expliciet gesteld dat etniciteit de perceptie op de wijkreputatie beïnvloedt, maar dit ligt op basis van deze bevindingen wel in de lijn der verwachting, aangezien etniciteit dus wel duidelijk invloed heeft op voorkeuren. Betreffende sociaaleconomische status gaat min of meer dezelfde regel op. Mensen met een hoog inkomen waarderen wijken met een hoog gemiddeld inkomen positiever dan wijken met een laag gemiddeld inkomen, terwijl mensen met een laag inkomen wijken met een laag gemiddeld inkomen ook positief beoordelen (Permentier e.a., 2008).

Permentier e.a. (2008) hebben bovenstaande uitkomsten getoetst in de Nederlandse stad Utrecht en gekoppeld met het ervaren van wijkreputatie. Hieruit bleek dat wijken waarin veel niet-Westerse allochtonen wonen over het algemeen laag worden beoordeeld betreffende wijkreputatie. Desalniettemin waarderen niet-Westerse allochtonen deze wijkreputatie positiever dan autochtone Nederlanders. Autochtonen ervaren over het algemeen een positievere wijkreputatie van wijken die

voornamelijk uit een autochtone bevolking bestaan. Betreffende het gemiddelde inkomen van de wijken blijkt dat hoe hoger het gemiddelde inkomen van een wijk is, hoe positiever men de reputatie ervaart. Maar ook hier geldt dat respondenten met een laag inkomen een positievere reputatie ervaren van wijken met een laag gemiddeld inkomen dan respondenten met een midden- of hoog gemiddeld inkomen. Ditzelfde gaat op voor het gemiddelde opleidingsniveau in de wijk. Wijken waarin het gemiddelde opleidingsniveau hoog is, hebben over het algemeen een positieve reputatie. Wijken met een hoog aandeel laagopgeleide bewoners worden het meest positief beoordeeld door laagopgeleide respondenten (Permentier e.a., 2008). Het is echter wel belangrijk om in gedachte te houden dat veel wijken met een hoog percentage allochtone bewoners tevens een lage sociaaleconomische status hebben. Het is dus aannemelijk dat er wel een raakvlak tussen deze factoren bestaat, zoals al eerder werd behandeld in de *Racial Proxy hypothesis*.

3.5.2 VERBLIJFSDUUR

Behalve van etniciteit en sociaaleconomische status, kan er op basis van bevindingen uit de literatuur tevens verwacht worden dat de verblijfsduur in de wijk een positieve invloed heeft op de vermeende wijkreputatie. Wanneer men langer in een wijk woont, zijn de sociale contacten binnen de wijk meestal sterker (Kasarda & Janowitz, 1974). Dit leidt ertoe dat men zich meer verwant voelt en men gemiddeld meer tevreden met de wijk is naarmate men er langer woont (Parkes e.a., 2002). Hierdoor ligt het in de lijn der verwachting dat een langere verblijfsduur leidt tot een minder negatieve perceptie van de wijkreputatie. Deze uitkomst wordt echter tegengesproken door Skifter-Andersen (2008). Volgens hem leidt een langere verblijfsduur en de sterkere sociale contacten als gevolg hiervan niet tot een minder negatieve perceptie van de wijkreputatie.

3.5.3 TEVREDENHEID

Wijkreputatie blijkt directe invloed te hebben op de wijktevredenheid (Bergeijk e.a., 2008). Omgekeerd lijkt het tevens aannemelijk dat er samenhang bestaat tussen de wijktevredenheid en hoe men de interne wijkreputatie ervaart. Wanneer men tevreden is met de wijk ligt het in de lijn der verwachting dat men de interne reputatie positiever inschat dan wanneer men ontevreden is met de wijk. Voor deze relatie is er echter geen empirische onderbouwing in de literatuur gevonden. Aangezien er weinig onderzoek is gedaan naar de invloed van persoonskenmerken op de herkenning en perceptie van de interne wijkreputatie, wordt er in dit onderzoek ook naar persoonskenmerken gekeken die de mate van woontevredenheid beïnvloeden.

De bewoners van verschillende type wijken hechten waarde aan verschillende factoren. Dit maakt het lastig om uitspraken te doen voor alle type wijken (Parkes e.a., 2002). Hierom is er gekozen om onder andere het onderzoek van Dekker e.a. (2007) te gebruiken omdat dit goed aansluit bij de casestudy van dit onderzoek. Dekker e.a. hebben onderzoek gedaan naar factoren die de woontevredenheid van bewoners van naoorlogse woonwijken beïnvloeden. Hieruit blijkt dat leeftijd en eigenaarschap een positieve invloed hebben op de woontevredenheid. Naarmate men ouder wordt, stijgt de tevredenheid met zowel de woning als de wijk. Ouderen zijn mogelijk meer gewend geraakt aan de wijk en zien het als een eindstadium. Jongeren zijn gemiddeld minder tevreden over het wonen in een naoorlogse wijk. Mogelijk sluit het wonen in een naoorlogse wijk niet meer aan bij de huidige woonwensen en levensstijl maar zien starters het als een opstap naar hun toekomstige wooncarrière (Michelson, 1977). Skifter-Andersen (2008) heeft in zijn onderzoek kort aandacht besteed aan de invloed van enkele persoonlijke kenmerken op de perceptie van wijkreputatie. Zijn resultaten spreken de uitkomsten van het woontevredenheidsonderzoek deels tegen. Skifter-

Andersen vond ook een effect van leeftijd op de perceptie van wijkreputatie, maar geen lineair effect. Uit zijn resultaten bleek dat de oudste en jongste groepen geen negatieve reputatie ervoeren, maar de groep tussen 30 en 65 jaar oud wel.

Behalve ouderen lijken ook eigenaren meer tevreden te zijn met hun woning en wijk dan huurders. Eigenaren hebben bewust besloten om hun geld in een woning in de betreffende wijk te steken. Hierom is het aannemelijk dat zij de wijk en de woning als prettig ervaren, immers anders hadden zij waarschijnlijk niet besloten om hun geld op deze plek te investeren (Dekker e.a., 2007). Daarnaast blijkt uit onderzoek van Friedrichs en Blasius (geciteerd uit Skifter-Andersen, 2008), dat eigenaren minder afwijkend gedrag ervaren dan huurders.

3.5.4 PARTICIPATIE IN DE WIJK

Ook de mate van participatie van bewoners in de wijk lijkt samen te hangen met wijktevredenheid. Zo lijkt betrokkenheid in wijkorganisaties, waarin de wijk als thema centraal staat, een negatief effect te hebben op verhuiscriteria uit de wijk en een positief effect op de mate van gehechtheid met de wijk. Deze bewoners hebben zich zowel sociaal als psychologisch voor de wijk ingezet en bovendien tijd geïnvesteerd in de leefbaarheid van de wijk (Bergeijk e.a., 2008; Permentier e.a., 2011; Woolever, 1992). Ook de mate waarin er gebruik wordt gemaakt van wijkvoorzieningen wordt genoemd met betrekking tot het sociale netwerk van de bewoners en de sociale cohesie binnen de wijk. Wijkvoorzieningen creëren meer mogelijkheden voor wijkbewoners om met elkaar in contact te komen. (Bergeijk e.a., 2008).

De empirische relatie tussen participatie van bewoners in de wijk en de wijkreputatie ontbreekt in de wetenschappelijke literatuur. Het ligt echter in de lijn der verwachtingen dat wanneer bewoners meer participeren, zij beter op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de wijk. Dit is zowel mogelijk vanuit eigen waarneming als vanuit sociale interactie met andere wijkbewoners. Zoals eerder bleek in paragraaf 3.2, kan gedetailleerde wijkinformatie van invloed zijn op de interne wijkreputatie van de bewoner. Hierdoor is het goed mogelijk dat bewoners die veel participeren in de wijk een andere interne wijkreputatie ervaren dan bewoners die minder participeren in de wijk.

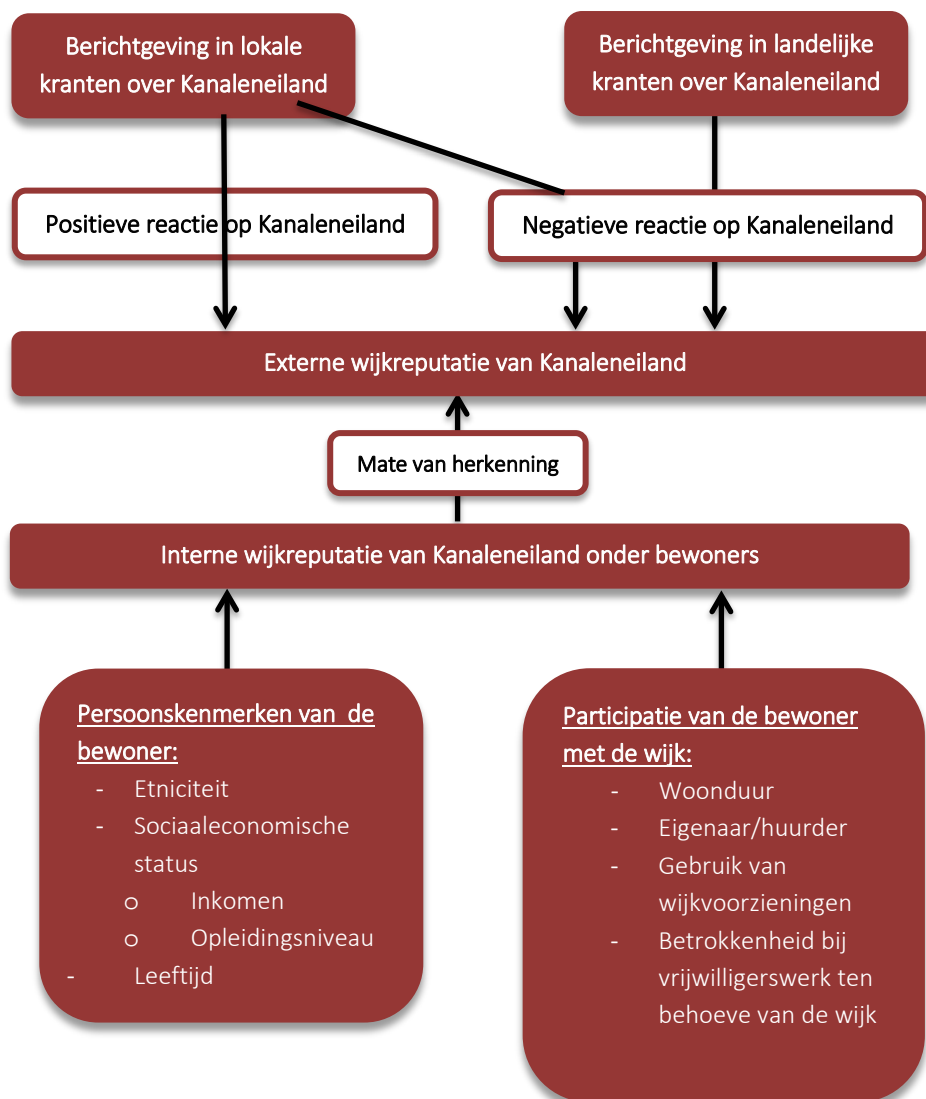
3.6 CONCEPTUEEL MODEL

In dit onderzoek wordt onderzocht in hoeverre bewoners zich herkennen in de overheersende wijkreputaties zoals deze worden gepresenteerd in landelijke en lokale kranten en in hoeverre de individuele kenmerken van de bewoners van invloed zijn op de mate van herkenning in deze reputaties. Uit het theoretisch kader en de onderzoeksvragen zijn er verschillende relaties en samenhang tussen variabelen naar voren gekomen welke in figuur 3.6 in een conceptueel model zijn weergegeven.

Uit de literatuur is gebleken dat mediaberichtgeving, waaronder kranten, een aanzienlijke rol spelen in de formatie van externe wijkreputaties (Devereux e.a., 2011; Martin, 2000; McLaren e.a., 2005; Permentier e.a., 2008). Op basis van de onderzoeken van Devereux e.a. (2011), Kearns e.a. (2013) en Martin (2000), wordt er verwacht dat er verschillen bestaan in de manier waarop er over Kanaleneiland wordt bericht in landelijke en lokale kranten. Naar verwachting zullen beide type kranten vaker een negatieve reactie op de wijk geven dan een positieve reactie, maar zullen de lokale kranten vaker een positieve reactie geven op de wijk dan de landelijke kranten.

Centraal in dit onderzoek staat de overeenkomst of verschillen tussen de interne en externe wijkreputatie. De interne wijkreputatie lijkt beïnvloed te worden door enkele individuele kenmerken van de bewoner, namelijk etniciteit, inkomen, opleidingsniveau, leeftijd, hoe lang men al in de wijk woonachtig is, of men eigenaar is of huurder, hoeveel men gebruik maakt van de wijkvoorzieningen en of men betrokken is of is geweest bij vrijwilligerswerk ten behoeve van de wijk. Deze kenmerken zijn in het model verdeeld onder de noemers ‘persoonskenmerken’ en ‘participatie in de wijk’. De mate waarin de individuele kenmerken effect hebben op de interne wijkreputatie van de bewoners, beïnvloedt ook de mate van herkenning van de bewoners in de externe reputaties welke door de kranten worden geschetst.

Figuur 3.6: Conceptueel model

3.7 HYPOTHESEN

Op basis van de gevonden literatuur zijn er een aantal verwachtingen opgesteld die onderzocht en getoetst zullen worden. Per deelvraag zijn de verwachtingen gegroepeerd.

3.7.1 DEELVRAAG 1

Om inzicht te krijgen in de thematiek, die in de kranten wordt gebruikt met betrekking tot Kanaleneiland, wordt er een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. Deze analyse zal duidelijkheid verschaffen in de meest gebruikte thema's, metafoorgebruik en reacties die er vanuit verschillende kranten gegeven worden op Kanaleneiland. Omdat op voorhand niet te voorspellen is welke thema's of metaforen gebruikt zullen worden, zijn er geen verwachtingen opgesteld betreffende de eerste deelvraag. De deelvraag zal in zijn geheel beantwoord worden op basis van de uitkomsten van de inhoudsanalyse.

3.7.2 DEELVRAAG 2

In de meeste gevallen wordt er in de journalistiek meer aandacht besteed aan negatieve dan positieve berichtgeving (Devereux e.a., 2011; Hasting, 2004; Kearns e.a., 2013). De voorkeur voor negatieve berichten wordt gewijd aan de hogere nieuwswaarde en commerciële belangen; volgens sommige journalisten verkoopt slecht nieuws beter (Hastings, 2004). Daarnaast hebben kranten beperkte ruimte voor berichtgeving. Voornamelijk in landelijke kranten, die een ruimer aanbod hebben aan berichten om uit te kiezen, leidt dit ertoe dat berichten die extremer of opvallender van karakter zijn eerder worden gepubliceerd (Devereux e.a., 2011; Kearns e.a., 2013). Lokale kranten focussen zich over het algemeen op lokale gebeurtenissen. Hierdoor hebben zij een minder groot aanbod van berichten om uit te kiezen dan de landelijke kranten. Het ligt in de lijn der verwachting dat deze ruimte deels benut wordt door het schetsen van context of het publiceren van berichten met een minder opvallend of extreem karakter dan in de landelijke kranten. Hierdoor komt er meer ruimte vrij voor de meer alledaagse verhalen uit de regio, waardoor er wellicht een evenwichtiger beeld ontstaat dan in de landelijke kranten. Uit de onderzoeken van Martin (2000), Kearns e.a. (2013) en Devereux e.a. (2011) blijkt dat bewoners van wijken met een negatieve reputatie inderdaad ervaren dat de lokale kranten meer aandacht geven aan de positieve gebeurtenissen in de wijk dan de landelijke kranten. Daar staat echter wel tegenover dat lokale kranten in het algemeen aanzienlijk meer artikelen publiceren over de betreffende wijken dan de landelijke kranten. De meerderheid van deze verhalen worden door de bewoners alsnog als negatief ervaren (Devereux e.a., 2011; Kearns e.a., 2013). Op basis van bovenstaande bevindingen, zijn de volgende verwachtingen opgesteld:

1. Zowel landelijke als lokale kranten zullen vaker negatieve dan positieve reacties op Kanaleneiland geven.
2. Landelijke kranten geven relatief vaker een negatieve reactie op de wijk Kanaleneiland dan lokale kranten.

3.7.3 DEELVRAAG 3

Zoals bleek uit het theoretisch kader ervaren bewoners van een wijk met een negatieve reputatie vaak dat de berichtgeving over hun wijk negatiever is dan de realiteit. Wanneer wijken eenmaal een slechte reputatie hebben gekregen is het vaak moeilijk om hier weer vanaf te komen. Gebeurtenissen in het verleden kunnen voor een lange periode invloed hebben op de reputatie van de wijk. Wanneer een gebeurtenis eenmaal deel uitmaakt van de wijkreputatie is het vaak lastig om deze reputatie te

wijzigen, ongeacht de huidige kenmerken van de wijk (Permentier e.a., 2008). Ook Kanaleneiland heeft in het verleden het landelijke nieuws regelmatig gehaald door gebeurtenissen in de wijk. Hierom wordt verwacht dat de bewoners van Kanaleneiland zich niet volledig zullen herkennen in de negatieve berichtgeving over de wijk wanneer zij dit baseren op de eigen ervaringen in de wijk:

3. De bewoners van Kanaleneiland zullen de onderwerpen of problemen welke met enige regelmaat in de kranten worden genoemd minder negatief ervaren dan hoe deze in de berichtgeving worden beschreven.

In de vorige paragraaf is de verwachting opgesteld dat er verschillen bestaan tussen landelijke en lokale kranten betreffende de berichtgeving over wijken. Lokale kranten schetsen naar verwachting een meer evenwichtig beeld over de processen in de wijk dan landelijke kranten (Devereux e.a., 2011; Kearns e.a., 2013; Martin, 2000). De journalisten van lokale dagbladen zijn vaak woonachtig in de stad of regio waarover zij schrijven waardoor ze als geografische insiders gezien kunnen worden. Hierdoor is het waarschijnlijk dat zij een beter beeld hebben van de daadwerkelijke ontwikkelingen en gebeurtenissen binnen de wijk waarover geschreven wordt, dan journalisten van landelijke kranten. Martin (2000) stelt dat doordat de lokale pers bestaande hegemonieën deels opvolgt maar tevens meer aandacht heeft voor andere processen in de wijk, zij een bredere oriëntatie geven op de problematiek in de wijk. Verschillende aspecten van de wijk worden belicht waardoor het beeld dat er in de lokale kranten van een wijk wordt gegeven, in hogere mate overeenkomt met de ervaringen en tweestrijdigheden die bewoners doormaken betreffende hun wijk. Op basis van de bevindingen uit de casestudies van Devereux e.a. (2011), Kearns e.a. (2013) en Martin (2000) lijken lokale kranten een uitgebreider beeld van de wijk neer te zetten dan landelijke kranten, waarin tevens meer aandacht wordt gegeven aan positieve berichten. Hierom ligt het in de lijn der verwachting dat bewoners de berichtgeving over de wijk vanuit landelijke kranten eerder vinden afwijken van de realiteit dan berichtgeving over de wijk vanuit een lokale krant.

4. Bewoners die **alleen lokale kranten** lezen zullen de berichtgeving uit hun krant over Kanaleneiland meer overeen vinden komen met hun eigen ervaringen in de wijk dan bewoners die **alleen landelijke kranten** lezen.

3.7.4 DEELVRAAG 4

De combinatie tussen de eigen kenmerken van de bewoner en de kenmerken van de gehele wijkpopulatie lijken van invloed te zijn op de tevredenheid over de wijk. Men lijkt voorkeur te hebben voor wijken waarin de eigen kenmerken overeenkomen met de overheersende kenmerken van de wijkpopulatie. Wanneer men tot de dominante groep binnen de wijk behoort, voornamelijk betreffende etniciteit en de sociaaleconomische status, is men eerder geneigd om de wijk positief te beoordelen en de wijkreputatie als positiever te ervaren (Bobo & Zubrinsky, 1996; Michelson, 1977; Permentier e.a., 2008; Van Ham & Feijten, 2008). Dit mechanisme is in gedachte gehouden bij het opstellen van de verwachtingen vier tot en met zes.

Volgens onder andere Clark (1991), Farley e.a. (1997) en Bobo & Zubrinsky (1996) hebben bewoners van Amerikaanse steden voorkeur om in wijken te wonen waarin de meerderheid dezelfde huidskleur of afkomst heeft als zijzelf. Permentier e.a. (2008) hebben deze bevinding getoetst in de Nederlandse context en gekoppeld aan wijkreputatie. Waar men in de Verenigde Staten het onderscheid tussen 'black' en 'white' aanhoudt, is er in de Nederlandse context gekozen tussen autochtonen en niet-Westerse allochtonen. Uit dit onderzoek bleek dat wijken waarin veel niet-

Westerse allochtonen wonen relatief laag scoren qua wijkreputatie. De reputatie van deze wijken werd hoger gewaardeerd door niet-Westerse allochtonen dan door autochtonen. Kanaleneiland is een wijk waarin voornamelijk niet-Westerse allochtonen wonen, namelijk 66,5%, waardoor autochtonen in de minderheid zijn (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Hierdoor is de verwachting dat ook voor Kanaleneiland geldt dat de etnische minderheidsgroep, hier de autochtonen, de reputatie van de wijk lager inschatten dan de niet-Westerse allochtonen in de wijk en zich beter in de negatieve berichtgeving over de wijk zullen kunnen vinden.

5. De autochtone bewoners van Kanaleneiland zullen zich in meerdere mate in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan de niet-Westerse allochtone bewoners.

Uit het onderzoek van Permentier e.a. (2008) naar de invloed van sociaaleconomische status op de wijkreputatie blijkt dat hoe hoger het gemiddelde inkomen van de wijk ligt, hoe positiever men de wijkreputatie ervaart. De reputatie van armere wijken is vaak negatiever maar wordt positiever beoordeeld door respondenten met een laag inkomen dan door respondenten met een midden of hoog inkomen. Met 61% is de groep lage inkomens in Kanaleneiland dominant (CBS, 2015). Op basis van het bovengenoemde mechanisme wordt verwacht dat de minderheidsgroep, hier de bewoners met een midden of hoog inkomen, de reputatie van de wijk negatiever inschatten en zich in meerdere mate zullen herkennen in de dominante negatieve berichten over de wijk.

6. Bewoners van Kanaleneiland met een midden- of hoog inkomen zullen zich in meerdere mate in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan bewoners met een laag inkomen.

Voor het gemiddelde opleidingsniveau geldt hetzelfde. Een hoog aandeel laagopgeleiden in de wijk wordt geassocieerd met een negatieve wijkreputatie. De reputatie van deze wijken wordt hoger ingeschat door laagopgeleiden dan door midden of hoogopgeleiden (Permentier e.a., 2008). De meerderheid van de inwoners van Kanaleneiland is laagopgeleid, namelijk 41,1%. Daartegenover staan 29,9% van de bewoners die een middelbare opleiding hebben genoten en 29,0% hoogopgeleiden (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Hierom ligt het in de lijn der verwachtingen dat hoogopgeleide bewoners zich eerder zullen herkennen in negatieve wijkreputaties.

7. Bewoners van Kanaleneiland met een midden of hoog opleidingsniveau zullen zich eerder in dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan bewoners met een laag opleidingsniveau.

In de literatuur bestaat er discussie over de invloed van woontijd op de perceptie van wijkreputatie en woontevredenheid. Enerzijds wordt er gesteld dat naarmate bewoners langer in de wijk wonen en er naar alle waarschijnlijkheid veel tijd hebben doorgebracht, zij zich meer verwant voelen met de wijk en meer tevreden zijn met hun wijk (Bonaiuto e.a., 1999; Kasarda & Janowitz, 1974; Parkes e.a., 2002). Hierdoor ligt het in de lijn der verwachting dat een langere verblijfsduur leidt tot een minder negatieve perceptie van de wijkreputatie. Anderzijds concludeert Skifter-Andersen (2008) in zijn onderzoek dat de verblijfsduur in een wijk geen invloed heeft op de perceptie van wijkreputatie. Toch is er in dit onderzoek gekozen om de invloed van woontijd op woontevredenheid en de perceptie van de wijkreputatie wel door te vertalen naar de herkenning in negatieve berichtgeving over de wijk en deze eventuele relatie wel te toetsen. Skifter-Andersen deed zijn onderzoek in een Deense wijk dus mogelijk verschillen de resultaten van Kanaleneiland.

8. Bewoners die voor een langere periode in Kanaleneiland wonen, zullen zich minder goed in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan bewoners die minder lang in de wijk wonen.

Verwachtingen negen en tien zijn gebaseerd op het onderzoek naar wijktevredenheid in naoorlogse woonwijken van Dekker e.a. (2007). Uit dit onderzoek blijkt dat leeftijd een positieve invloed heeft op de woontevredenheid. Ouderen zien de wijk mogelijk als een eindstadium waar jongeren deze woonwijken vaak zien als begin van de toekomstige wooncarrière. Een mogelijke verklaring zijn de veranderde woonvoorkeuren; jongeren zijn veelal in de wijk gaan wonen omdat de woonkosten laag zijn maar zullen waarschijnlijk de wijk verlaten wanneer zij daartoe de mogelijkheid hebben. Ouderen zijn mogelijk gewend geraakt aan het type wijk en waarderen de nabijheid van voorzieningen (Dekker e.a., 2007).

Daarnaast blijkt dat de bewoners met een koopwoning gemiddeld meer tevreden met de wijk zijn dan de bewoners van een huurwoning. Eigenaren hebben bewust geïnvesteerd in de woning. Hierdoor is het aannemelijk dat er elementen in de woning en de wijk zijn die zij waarderen, anders hadden zij er waarschijnlijk geen woning gekocht (Dekker e.a., 2007). Daarnaast is het aannemelijk dat eigenaren voor langere tijd in de wijk verblijven of zullen verblijven en zich dus mogelijk meer verwant aan voelen dan huurders. Ondanks dat beide verwachtingen gebaseerd zijn op de wijktevredenheid en er vanuit de literatuur geen empirische relatie bestaat met de perceptie van wijkreputaties is het te verwachten dat wanneer men meer tevreden is met de wijk, men zich minder snel in negatieve reputaties of berichtgeving zal kunnen vinden.

9. Ouderen zullen zich in mindere mate herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan jongeren.
10. Eigenaren zullen zich in mindere mate herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan huurders.

In de literatuur wordt er onderscheid gemaakt tussen de interne en externe reputatie. Omdat bewoners veel tijd in de wijk doorbrengen en veel kennis hebben over de wijk en de processen hierbinnen, zijn zij beter in staat om een micro-hiërarchie binnen de wijk te onderscheiden en berichten te relativeren of in context te plaatsen (Permentier e.a., 2007; Permentier e.a., 2008). Dit roept de verwachting op dat er onderlinge verschillen bestaan tussen bewoners die zich betrokken voelen met de wijk en er veel tijd doorbrengen en bewoners die niet vaak in de wijk aanwezig zijn en er zodoende minder tijd besteden.

Bewoners die zich hebben ingezet voor wijkorganisaties waarin de wijk als thema centraal staat, lijken zich in hogere mate aan de wijk te hechten omdat bewoners zich zowel sociaal als psychologisch voor de wijk hebben ingezet. Voor zover bekend is hier echter nog geen wetenschappelijk onderzoek naar gedaan, waardoor de relatie niet op empirisch bewijs is gebaseerd (Bergeijk e.a., 2008; Permentier e.a., 2011; Woolever, 1992). Hetzelfde geldt voor de mate waarin er gebruik wordt gemaakt van wijkvoorzieningen. Het gebruik van wijkvoorzieningen creëert mogelijkheden voor wijkbewoners om met elkaar in contact te komen (Bergeijk e.a., 2008). Het ligt in de lijn der verwachting dat wanneer bewoners meer participeren, zij beter op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de wijk. Dit is zowel mogelijk vanuit eigen waarneming als vanuit de sociale interactie met andere wijkbewoners. Hierdoor is het aannemelijk dat men beter op de hoogte is van de processen die zich afspelen in de wijk, waardoor men beter in staat is om te relativeren of gebeurtenissen in een context te plaatsen.

11. Bewoners die zich inzetten of hebben ingezet voor vrijwilligerswerk in de wijk zullen zich minder kunnen herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan bewoners die geen vrijwilligerswerk hebben uitgevoerd.
12. Bewoners die regelmatig gebruik maken van wijkvoorzieningen zullen zich minder kunnen herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over Kanaleneiland dan bewoners die weinig gebruik maken van de wijkvoorzieningen.

4. METHODOLOGIE

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden worden er twee verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Ten eerste zal er een kwantitatieve inhoudsanalyse worden uitgevoerd over een steekproef van krantenartikelen over Kanaleneiland. De analyse van deze artikelen zal leiden tot inzicht in de dominante thema's welke aan de wijk worden gekoppeld in de kranten en mogelijk reputatievorming tot gevolg hebben. Ten tweede zullen de thema's en reputaties welke uit de inhoudsanalyse naar voren komen in de vorm van een enquête aan de bewoners van Kanaleneiland worden voorgelegd. Op deze wijze wordt er getracht om te meten in hoeverre de bewoners zich herkennen in de berichtgeving en in hoeverre er samenhang bestaat tussen de mate van herkenning en de individuele kenmerken van de bewoners.

4.1 KWANTITATIEVE INHOUDSANALYSE

Zoals al eerder is benoemd focust dit onderzoek zich op de berichtgeving over Kanaleneiland in de kranten. Kranten vormen een belangrijk onderdeel van de berichtende media. De nieuwswaarde in kranten is hoog waardoor zij een duidelijk beeld geven van belangrijke gebeurtenissen binnen een periode. Daarnaast hebben kranten een breed bereik en functioneren zij voor veel mensen als een primaire informatieverschaffer. Hierdoor zijn kranten in de positie om bij te dragen aan reputaties of deze in stand te houden (McLaren e.a., 2005). Naast het bereik van kranten is ook de beschikbaarheid een reden om voor dit type berichtgeving te kiezen. Via de database Lexisnexis zijn gepubliceerde krantenartikelen van bijna alle middelgrote tot grote Nederlandse kranten beschikbaar over een langere periode. Hierdoor kan er een representatief beeld van de berichtgeving gegeven worden. Wanneer radio of televisie uitzendingen geanalyseerd zouden worden, zou deze representativiteit lager zijn.

4.1.1 METHODE

Om een representatief beeld te krijgen van de overheersende thema's in de berichtgeving over Kanaleneiland in zowel landelijke als lokale kranten zal er een kwantitatieve inhoudsanalyse worden uitgevoerd. Een inhoudsanalyse is een systematische manier om informatie te winnen uit grote hoeveelheden tekst. Hierdoor is het een zeer geschikte onderzoeksmethode voor de analyse van verschillende soorten (media)berichtgeving. Volgens Krippendorf (in Rose, 2012) kan een inhoudsanalyse inzicht bieden in de symbolen in teksten die zijn ingebed in een bredere culturele context, ondanks dat het een kwantitatieve methode is. Doordat er aan de hand van een vooraf opgesteld analyseschema informatie wordt gewonnen is het een redelijk inzichtelijke en systematische manier van onderzoek doen. Uiteindelijk kunnen er patronen ontdekt worden in de teksten welke zonder deze analyse lastig waar te nemen zijn (Bryman, 2012; Rose, 2012). Een nadeel van een inhoudsanalyse als onderzoeksmethode is dat de data nooit geheel objectief geanalyseerd kan worden, aangezien het referentiekader van de onderzoeker altijd een rol blijft spelen. Om dit nadeel zo veel mogelijk te beperken, wordt er zo inzichtelijk mogelijk te werk gegaan door de gekozen categorieën duidelijk te operationaliseren en het gehele analyseschema in de bijlage bij te voegen (bijlage 1&2).

Het is lastig om exact te bepalen wanneer berichtgeving bijdraagt aan reputatievorming over een wijk aangezien er geen objectieve maatstaven bestaan om vast te stellen wanneer er sprake is van een reputatie. Hierom zal er tijdens de analyse voornamelijk gefocust worden op de centrale onderwerpen van de artikelen, de toon van de berichtgeving en de reactie die er op Kanaleneiland wordt gegeven. Er wordt genoteerd of de toon positief, neutraal of negatief is. Een ander belangrijk onderdeel in de analyse is het tellen van woorden. Door het gebruik van bepaalde woorden kunnen gebeurtenissen of omschrijvingen sensationeler worden gemaakt en wellicht bijdragen aan het vormen van reputaties (Bryman, 2012). Een voorbeeld hiervan zijn de in paragraaf 3.4.4 genoemde metaforen. Voor zowel de centrale thema's als de woorden/metaforen geldt dat deze niet van tevoren kunnen worden opgesteld in het analyseschema. Dit dwingt tot een open manier van analyseren waarin er tijdens het onderzoek woorden of thema's worden toegevoegd of geschrapt. Achteraf kunnen er categorieën worden gevormd en vallen er wellicht patronen op (Van Gorp, 2014). De uitkomsten van de analyse zullen verwerkt worden in Excel. Hierdoor ontstaat er een overzicht van alle toegekende codes per artikel. Daarnaast zullen quotes en opvallende woorden geregistreerd worden in het analyseprogramma Nvivo. In dit programma is het mogelijk om stukken tekst te coderen. Op deze manier kunnen toegekende codes gemakkelijk in teksten worden teruggevonden en gaat de context van het artikel niet verloren.

4.1.2 SELECTIE

De selectie voor de analyse zal worden gemaakt op basis van krantenberichten waarbij 'Kanaleneiland' als zoekterm wordt ingevoerd in LexisNexis. Er is gekozen om artikelen te analyseren die in de afgelopen twee jaar zijn verschenen (01-06-2013 t/m 01-06-2015). De vergelijking tussen berichtgeving in landelijke en lokale kranten speelt een belangrijke rol in dit onderzoek. Hierom is er gekozen voor een gelijke verdeling van artikelen afkomstig uit lokale kranten en landelijke kranten. In beide categorieën zijn totaal 64 artikelen geanalyseerd. De hoeveelheid kranten per categorie verschilt echter wel. In totaal zijn er drie lokale kranten beschikbaar via Lexisnexus: Utrechts Nieuwsblad, Stadsblad Utrecht en het lokale katern van De Telegraaf. Zowel het Utrechts Nieuwsblad als de Telegraaf zijn kranten waarvoor men een betaald abonnement moet afsluiten. Het Stadsblad Utrecht is een gratis huis-aan-huisblad dat wekelijks wordt verspreid in Utrecht en aanliggende gemeenten. Van de drie lokale kranten is er een steekproef getrokken. Zoals blijkt uit tabel 4.1 is het aantal beschikbare artikelen bij de lokale kranten aanzienlijk hoger dan bij de landelijke kranten. Hierom moeten er in de landelijke categorie relatief meer kranten geanalyseerd worden om tot een gelijk aantal te komen. Wat betreft de landelijke kranten is er gekozen voor de kranten met de hoogste oplage en dus het grootste bereik. De gratis krant Metro is niet meegenomen in het onderzoek omdat deze in de onderzoeksperiode geen artikelen heeft gepubliceerd waarin Kanaleneiland wordt genoemd. In eerste instantie is er getracht om van alle landelijke kranten een even grote steekproef te trekken. Maar doordat in enkele kranten weinig artikelen beschikbaar zijn over Kanaleneiland, is het niet mogelijk om alle aantallen gelijk te houden. Daarnaast zijn in sommige gevallen artikelen niet bruikbaar voor het onderzoek, bijvoorbeeld wanneer Kanaleneiland enkel is genoemd in de titel van een foto (waarvan de afbeeldingen niet in Lexisnexus beschikbaar worden gesteld). Dit bleek onder meer het geval in enkele artikelen van NRC en NRC NEXT, hierom wijken de aantallen geanalyseerde artikelen hier af van de beschikbare artikelen.

Tabel 4.1: Steekproef aantallen

Krant	Aantal beschikbare artikelen met op zoekterm 'Kanaleneiland'	Aantal geanalyseerde artikelen
AD/Utrechts Nieuwsblad	580	25
Stadsblad Utrecht	160	25
De Telegraaf (lokaal katern)	70	14
		Totaal lokaal: 64
De Volkskrant	24	13
NRC Handelsblad	12	9
NRC NEXT	6	4
Trouw	26	13
Algemeen Dagblad (landelijk)	21	13
De Telegraaf (landelijk)	12	12
		Totaal landelijk: 64

4.2 ENQUÊTE

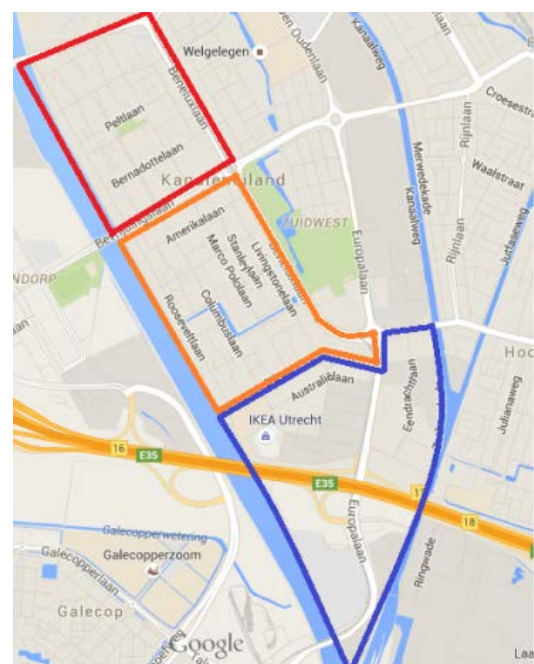
In het tweede deel van het onderzoek worden de meest voorkomende en dominante thema's die naar voren zijn gekomen in de inhoudsanalyse middels een vragenlijst voorgelegd aan de bewoners van Kanaleneiland. Op deze manier wordt er getracht om inzicht te bieden in hoeverre de interne reputatie van de bewoners overeenkomt met de externe reputatie zoals deze wordt geschetst in de kranten. De uitkomsten van de media-analyse zijn dus van belang voor de vragen die gesteld zullen worden in de enquête. Naast de overheersende thema's betreffende de wijk, zal er ook gevraagd worden naar algemene en specifieke persoonskenmerken die relevant bleken uit de literatuur. Op deze manier kan getoetst worden in hoeverre er een verband bestaat tussen de mate van herkenning van dominante reputaties en persoonskenmerken of andere individuele kenmerken. Daarnaast zijn de persoonskenmerken ook nodig om te toetsen in hoeverre de steekproef representatief is.

4.2.1 ONDERZOEKSPOPULATIE & GEBIED

De onderzoekspopulatie van het onderzoek bestaat uit de bewoners van Kanaleneiland van 18 jaar of ouder. Er worden geen jongere bewoners ondervraagd omdat dit, zonder toestemming van een ouder of verzorger, niet conform de gedragscode voor gebruik van persoonsgegevens in wetenschappelijk onderzoek is (VSNU, 2005). Daarnaast is de verwachting dat jongeren minder goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen Kanaleneiland en de mediaberichtgeving hierover.

Het gebied waar de enquête zal worden afgenomen bestaat vanzelfsprekend uit de wijk Kanaleneiland. Kanaleneiland bestaat uit drie deelwijken: Kanaleneiland-Noord, Kanaleneiland-Zuid en het bedrijvengebied Kanaleneiland-Zuid (figuur 4.1). In het bedrijvengebied zijn slechts 48 personen woonachtig (Buurtmonitor Utrecht, 2015). Hierom is

Figuur 4.1: Drie buurten binnen Kanaleneiland

gekozen om dit gebied buiten beschouwing te laten in de dataverzameling. De enquêtes worden huis-aan-huis in de straten van Kanaleneiland afgenomen. Omdat er geen volledig adressenbestand van Kanaleneiland publiekelijk beschikbaar is, is het niet mogelijk om een enkelvoudig aselechte steekproef te trekken. Hierom is er gekozen voor een systematische steekproef (Neuman, 2007). Alle straatnamen van Kanaleneiland zijn met behulp van het online *randomizer*-programma random.org aselekt getrokken. Deze willekeurige volgorde van straten wordt aangehouden tijdens het enquêteren. In elke straat wordt er om de drie woningen aangebeld met de vraag of de desbetreffende bewoner een enquête wil invullen. Per huishouden wordt er maximaal één enquête verstrekt. Om zoveel mogelijk bewoners te bereiken is er gedurende drie en een halve week in drie verschillende tijdsvakken geënuquêteerd, namelijk 11:00-14:00, 14:00-18:00 en 17:00-20:00. In deze periode zijn er 186 ingevulde enquêtes verzameld.

4.2.2 RESPONS & REPRESENTATIVITEIT

Bij het doen van kwantitatief onderzoek door middel van enquêtes is enige mate van non-respons vrijwel onvermijdelijk. Er is in totaal bij 850 tot 900 huishoudens in Kanaleneiland aangebeld, dit komt neer op iets meer dan 10% van het totale aantal huishoudens in de wijk. Uiteindelijk zijn er 186 ingevulde enquêtes verzameld. Het merendeel van de non-respons werd veroorzaakt doordat de bewoners niet thuis waren of niet open deden. In 136 gevallen weigerde de bewoner om deel te nemen aan de enquête, in veel gevallen omdat de bewoner de Nederlandse taal onvoldoende beheerste om de enquête te kunnen invullen. Daarnaast zijn er enquêtes afgegeven aan bewoners welke op het moment van afgifte geen tijd hadden om de vragen in te vullen maar waarbij een afspraak is gemaakt om de enquête op een later moment op te halen. Wanneer men niet thuis was op het afgesproken moment of de enquête alsnog niet was ingevuld werd er tot drie maal terug gegaan. In 16 gevallen is het niet meer gelukt om een afgegeven enquête ingevuld terug te ontvangen van de betreffende bewoner.

Afgezien van de volledige non-respons, zoals hierboven besproken, is er ook sprake van gedeeltelijke non-respons. Dit is het geval wanneer de respondent niet alle vragen heeft beantwoord. De vraag betreffende inkomen is het vaakst opengelaten. Deze vraag is door 33 respondenten niet ingevuld, waarschijnlijk omdat men dit als privé beschouwt en niet wil delen. Verder is de gedeeltelijke non-respons relatief laag. In enkele gevallen zijn de stellingen of de vraag naar gebruik van wijkvoorzieningen niet ingevuld, mogelijk komt dit doordat de hokjes in rijen relatief dicht op elkaar staan waardoor men regeltjes door elkaar heeft gehaald en de hokjes foutief heeft aangekruist. De vragen 22 tot 29 waren alleen van toepassing op mensen die met enige regelmaat een krant lezen. Hier hebben 31 respondenten aangegeven zelden tot nooit een krant te lezen. De groep respondenten die de vragen 22 tot 29 heeft beantwoord bestaat dus uit maximaal 155 respondenten.

Om aan de eisen van de normale verdeling te voldoen moet een steekproef uit minimaal 30 onderzoekseenheden bestaan (De Vocht, 2011). Omdat er in dit onderzoek hypothesen zijn opgesteld die op verschillende variabelen zijn gebaseerd moet de grootte van de steekproef vele malen groter zijn om voor al deze variabelen een steekproef van minimaal 30 onderzoekseenheden te bereiken. Met de steekproef van 186 respondenten is er aan deze voorwaarde voldaan. Elke variabele heeft een aantal van minimaal 34 onderzoekseenheden.

De steekproef mag als representatief worden beschouwd wanneer de persoonskenmerken van de steekproef niet teveel afwijken van de werkelijke populatie. Hierom wordt er een vergelijking gemaakt tussen de steekproefkenmerken en gegevens van de buurtmonitor Utrecht (tabel 4.2). Met behulp

van de Chi²-Goodness-Of-Fit toets kan er worden vastgesteld in hoeverre de gemiddelden van de steekproef representatief zijn voor de populatiegemiddelden. De uitkomsten van deze toetsen zijn bijgevoegd in bijlage 4 en worden hieronder besproken.

Er bestaat een lichte oververtegenwoordiging van vrouwen in de steekproef. Het verschil met de werkelijke populatie is echter niet groot en uit output 1.1 blijkt de steekproef wel representatief te zijn. Omdat op voorhand de keuze is gemaakt om enkel volwassenen te betrekken in het onderzoek, is de leeftijdsklasse 0-17 jaar buiten beschouwing gelaten, hierom zijn de verwachte percentages gecorrigeerd. De steekproefgemiddelden wijken lichtelijk af van de gemiddelde percentages. Voornamelijk de jongste groep tot 24 jaar is oververtegenwoordigd. Dit is mogelijk te verklaren doordat de respons onder studenten hoog lag. Desalniettemin blijken de steekproefgemiddelden wel representatief te zijn voor de populatie (output 1.2).

Tabel 4.2: Vergelijking tussen de steekproef en de gehele onderzoekspopulatie

	Steekproef	Onderzoekspopulatie	Representativiteit
<u>Geslacht</u>			✓
Man	46,2%	52,0%	
Vrouw	53,5%	48,0%	
<u>Leeftijd</u>			✓
18 t/m 24 jaar	26,3%	20,0%	
25 t/m 44 jaar	42,5%	46,9%	
45 t/m 64 jaar	18,3%	22,1%	
65+ jaar	12,9%	11,0%	
<u>Opleidingsniveau</u>			X
Laag opgeleid	24,5%	41,1%	
Midden opgeleid	33,2%	29,9%	
Hoog opgeleid	42,4%	29,0%	
<u>Afkomst</u>			X
Autochtoon	53,3%	25,1%	
Allochtoon	46,7%	74,9%	
<u>Woningkenmerken</u>			X
Koopwoning	51,9%	24,8%	
Sociale huurwoning	28,6%	66,0%	
Vrije sector huurwoning	19,5%	9,1%	
<u>Inkomen</u>			X
Laag inkomen	38,2%	59%	
Midden inkomen	20,4%	35,5%	
Hoog inkomen	23,7%	6,5%	

De hoge respons onder studenten vertaalt zich door in de scheve verhouding tussen de steekproef en de onderzoekspopulatie betreffende opleidingsniveau. Relatief veel hoogopgeleiden hebben de vragenlijst ingevuld tegenover relatief weinig laagopgeleiden. Tussen het steekproefpercentage en het werkelijke percentage betreffende middenopgeleiden bestaat weinig verschil. Deze scheefheid is ook terug te zien in de Chi² toets waaruit de conclusie getrokken kan worden dat de steekproef betreffende opleidingsniveau niet representatief is voor de gehele populatie (output 1.3). Ook betreffende afkomst bestaat er een scheve verhouding tussen de steekproef en de werkelijke populatie. Op voorhand werd er al verwacht dat het lastig zou worden om een geheel representatieve afspiegeling van de wijk te krijgen betreffende deze onderzoekvariabele. Taalproblemen spelen hierbij een rol. De scheve verhouding wordt weerspiegeld in de uitkomsten van de Chi² toets, waaruit blijkt dat de steekproef wat betreft herkomst niet representatief is (output 1.4). Tevens blijkt de verhouding

van woningkenmerken verstoord te zijn in de steekproef. Meer dan de helft van de steekproefpopulatie woont in een koopwoning terwijl dit percentage in de werkelijke populatie aanzienlijk lager ligt. Ook het percentage bewoners in vrije sector huurwoningen ligt in de steekproef hoger dan in werkelijkheid. Logischerwijs is het percentage sociale huurwoningen in de steekproef te laag en is de verdeling van de steekproef niet representatief (output 1.5). De sociale huurwoningen in Kanaleneiland bevinden zich voornamelijk in meergezinswoningen (Mitros, 2015; Portaal, 2015). Tijdens het verzamelen van de gegevens werd ervaren dat de respons in de meergezinswoningen aanzienlijk lager lag dan in eengezinswoningen. Wellicht is dit te verklaren doordat het voor bewoners gemakkelijker is om deelname te weigeren wanneer zij via de intercom benaderd worden in plaats van persoonlijk aan de deur. Daarnaast wonen niet-Westerse allochtonen vaker in sociale huurwoningen (SCP, 2009). Aangezien de respons in de steekproef van deze groep ook aanzienlijk lager bleek, is dit mogelijk ook een reden voor het lage aantal respondenten met een sociale huurwoning. Ondanks dat de meerderheid van de respondenten een laag gemiddeld huishoudensinkomen heeft, is het percentage in vergelijking met de werkelijke populatie relatief laag. Er bestaat een groot verschil tussen het percentage hoge inkomens in de steekproefpopulatie en de werkelijke populatie. Als gevolg hiervan blijkt dat de steekproef voor de variabele inkomens niet representatief is (output 1.6). Naar aanleiding van de uitkomsten voor de variabele 'woningkenmerken' lag deze bevinding in de lijn der verwachting, aangezien men alleen met een relatief laag inkomen in aanmerking komt voor een sociale huurwoning (Rijksoverheid, 2015).

4.3 OPERATIONALISERING

Zoals in paragraaf 4.1 werd benoemd is het lastig om een compleet objectieve inhoudsanalyse uit te voeren. Om deze reden is het essentieel dat er zo inzichtelijk mogelijk gewerkt wordt. In deze paragraaf zullen de codes en variabelen welke gebruikt worden in de analyse nader worden toegelicht en geoperationaliseerd. Tevens zijn er in het theoretisch kader verschillende begrippen besproken welke een centrale rol innemen in de hypothesen van dit onderzoek. Om deze begrippen meetbaar te maken in zowel de inhoudsanalyse als de vragenlijst zullen deze ook geoperationaliseerd worden. Het analyseschema en de codeboom zijn bijgevoegd in bijlage 1 en 2. Aangezien de enquêtevragen gebaseerd zijn op de uitkomsten van de inhoudsanalyse, zal de operationalisering van de enquête na het resultatenhoofdstuk van de inhoudsanalyse volgen (hoofdstuk 6).

4.4.1 WIJKREPUTATIE

Wijkreputaties spelen een centrale rol in dit onderzoek. Zoals al eerder werd vermeld zijn reputaties een ingewikkeld begrip waar veel verschillende factoren invloed op hebben. Reputaties ontstaan door herhaaldelijk te berichten over bepaalde onderwerpen. Het voornaamste doel van deze inhoudsanalyse is om een duidelijker beeld te krijgen over de recente reputaties van Kanaleneiland en de dominante onderwerpen welke aan de wijk gekoppeld worden. Hierom worden verschillende factoren en onderwerpen geobserveerd en geanalyseerd in de steekproef.

Ten eerste zijn de centrale onderwerpen en thema's die herhaaldelijk met de wijk in verband werden gebracht genoteerd. De meest voorkomende thema's zijn benoemd en geoperationaliseerd in tabel 4.3.

Tabel 4.3: Operationalisering van de centrale thema's uit de inhoudsanalyse

Thema	Betekenis:
<i>Criminaliteit</i>	Overkoepelende term voor alle soorten misdrijven en misdaden die in de wijk worden gepleegd. Dit kan variëren van inbraak en overvallen tot moord.
<i>Jeugdproblematiek</i>	Overlast in de wijk veroorzaakt door jongeren. Wanneer er een raakvlak bestaat tussen jeugdproblematiek en criminaliteit worden beide thema's in het schema benoemd.
<i>Asbest</i>	Berichten waarbij het onderwerp in relatie staat tot de 'asbestaffaire' die zich in Kanaleneiland afspeelde in de zomer van 2012 (Jansen e.a., 2012).
<i>Werkzaamheden</i>	Berichtgeving over werkzaamheden in de wijk, zoals bouw- of renovatieactiviteiten.
<i>Verkeersveiligheid</i>	Berichtgeving over de verkeersveiligheidssituatie in de wijk. Dit kan variëren van berichtgeving over de aanleg van nieuwe fietspaden tot meldingen van aanrijdingen.
<i>Lokale economie</i>	Berichtgeving over de lokale economie of lokale bedrijven in Kanaleneiland.
<i>Lokaal maatschappelijk initiatief</i>	Berichtgeving over een lokaal maatschappelijk initiatief in Kanaleneiland. Het verschil met de lokale economie is dat een lokaal maatschappelijk initiatief winstoogmerk niet als eerste prioriteit heeft.
<i>Lokale politiek</i>	Wanneer Kanaleneiland in verband wordt gebracht met lokale politieke gebeurtenissen of beslissingen (op stedelijk of provinciaal niveau).
<i>Kunst & Cultuur</i>	Berichtgeving waarin kunst en cultuur aan Kanaleneiland worden gekoppeld.
<i>Sociale cohesie in de wijk</i>	Berichtgeving over de sociale cohesie en contacten in de wijk en tussen bewoners.
<i>Woontevredenheid</i>	Berichtgeving over de mate van tevredenheid van de bewoners. Dit kan variëren van zeer tevreden tot het ervaren van overlast of zeer ontevreden zijn over de wijk.
<i>Lokaal evenement</i>	Berichtgeving waarin een evenement dat zich afspeelt in Kanaleneiland centraal staat.
<i>Onderwijs</i>	Berichtgeving waarin onderwijsinstellingen een centraal onderwerp vormen.
<i>Verstrekken van uitkeringen</i>	Wanneer Kanaleneiland wordt gekoppeld aan het verstrekken van uitkeringen aan haar bevolking.
<i>Etnische samenstelling van de wijk</i>	Wanneer de etnische samenstelling van de wijk in het artikel aan Kanaleneiland wordt gekoppeld.
<i>Vogelaarbeleid</i>	Wanneer Kanaleneiland in verband wordt gebracht met het Vogelaarbeleid/Krachtwijkenbeleid in het artikel.

Ten tweede zijn er verschillende kenmerken welke van invloed kunnen zijn op het vormen van wijkreputaties. Deze zijn in het theoretisch kader onderverdeeld in drie dimensies; fysieke kenmerken, sociale kenmerken en functionele kenmerken. De kenmerken die in de literatuur zijn beschreven, zijn in het analyseschema vertaald in drie categorieën met elk enkele codes (tabel 4.4). Voor de codes waarop dit van toepassing is, is er een onderverdeling gemaakt tussen positieve of negatieve oordelen over het onderwerp. In tegenstelling tot de categorie 'centrale thema's', worden in deze categorie ook de onderwerpen die geen centrale rol in het artikel spelen, maar wel met Kanaleneiland in verband worden gebracht meegenomen in de analyse.

Tabel 4.4: Codes en auteurs van de fysieke-, functionele- en sociale kenmerken

Categorie	Code + auteurs
<i>Fysieke kenmerken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Hoogbouw</u> (Arthurson, 2013; Brattbakk & Hansen, 2004; Permentier e.a., 2008) 2. <u>Naoorlogse bouwstijl</u> (Brattbakk & Hansen, 2004) 3. <u>Kwaliteit woningen (positief)</u> (Permentier e.a., 2008) 4. <u>Kwaliteit woningen (negatief)</u> (Permentier e.a., 2008) 5. <u>Netheid op straat (positief)</u> (Adriaanse, 2011; Permentier e.a., 2008; Sampson & Raudenbush, 2004) 6. <u>Netheid op straat (negatief)</u> (Adriaanse, 2011; Permentier e.a., 2008; Sampson & Raudenbush, 2004)
<i>Functionele kenmerken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Bereikbaarheid ten opzichte van het centrum (positief)</u> (Hasting & Dean, 2003; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008) 2. <u>Bereikbaarheid ten opzichte van het centrum (negatief)</u> (Hasting & Dean, 2003; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008) 3. <u>Voorzieningen (positief)</u> (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008) 4. <u>Voorzieningen (negatief)</u> (Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008)
<i>Sociale kenmerken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Inkomens van de bewoners (hoog)</u> (Harris, 2001; Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008) 2. <u>Inkomens van de bewoners (laag)</u> (Harris, 2001; Hortulanus, 1995; Permentier e.a., 2008) 3. <u>Opleidingsniveau van de bewoners (hoog)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008) 4. <u>Opleidingsniveau van de bewoners (midden)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008) 5. <u>Opleidingsniveau van de bewoners (laag)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008) 6. <u>Etnische opbouw van de wijk (positief)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008, Skifter-Andersen, 2008). 7. <u>Etnische opbouw van de wijk (neutraal)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008, Skifter-Andersen, 2008). 8. <u>Etnische opbouw van de wijk (negatief)</u> (Harris, 2001; Permentier e.a., 2008, Skifter-Andersen, 2008). 9. <u>Criminaliteit in de wijk</u> (Hastings & Dean, 2002; Sampson & Raudenbush, 2004; Skifter-Andersen, 2008)

Ten derde is de reactie die er op Kanaleneiland wordt gegeven in de artikelen geanalyseerd. De indeling van positieve en negatieve reacties wordt gebaseerd op het tellen en markeren van citaten of losse woorden welke in verband worden gebracht met de wijk. In deze categorie is er onderscheid gemaakt tussen een positieve reactie, een negatieve reactie en zowel een positieve als negatieve reactie op de wijk in één artikel.

Ten slotte is het metafoorgebruik geanalyseerd. Metaforisch taalgebruik is een vorm van betekenisoverdracht. De betekenissen die in de metaforen worden overgedragen kunnen bijdragen aan reputaties (Gamson e.a., 1992; Jarosz, 1992). Tijdens de inhoudsanalyse is er op metafoorgebruik in de artikelen gelet en zijn de gebruikte metaforen geteld. Hiervoor is op voorhand geen indeling gemaakt.

4.4.2 OVERIGE CATEGORIEËN

Afgezien van categorieën die inzicht proberen te geven in de overheersende thema's en reputaties met betrekking tot Kanaleneiland zijn er ook nog enkele andere categorieën opgenomen in de analyse. Zo is er voor elk artikel genoteerd om welk type berichtgeving het gaat. Door deze informatie kan er onderzocht worden of er een verband bestaat tussen bijvoorbeeld artikelen waarin er veel negatieve reacties op de wijk worden gegeven of waar er gebruik gemaakt wordt van metaforen en het type artikel. Daarnaast is er genoteerd welke personen er aan het woord komen én iets vertellen over Kanaleneiland. Voor deze categorie zijn de volgende codes opgesteld. De tabellen met de operationalisering van deze twee categorieën zijn beide opgenomen in de bijlage (bijlage 1, tabel 4.6 & 4.7)

5. INHOUDSANALYSE

In totaal zijn er 128 artikelen geanalyseerd die betrekking hebben op het onderwerp ‘Kanaleneiland’. Deze 128 artikelen zijn verschenen in negen verschillende kranten (tabel 4.1). De geanalyseerde artikelen zijn afkomstig uit het AD/Utrechts Nieuwsblad, Stadsblad Utrecht, De Telegraaf (lokale katern), De Volkskrant, NRC Handelsblad, Trouw, NRC Next, Algemeen Dagblad (landelijk katern) en De Telegraaf (landelijk katern). Vervolgens is er een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd waarin op basis van de literatuur van tevoren enkele categorieën en codes zijn vastgesteld. De meerderheid van de codes zijn echter tijdens de analyse aangepast omdat deze al dan niet relevant bleken voor het onderzoek. Het gehele ingevulde analyseschema is te vinden in bijlage 2.

5.1 THEMA’S MET BETREKKING TOT KANALENEILAND

Om meer inzicht te krijgen in de thematiek betreffende Kanaleneiland in de kranten zijn de meest voorkomende onderwerpen geteld (tabel 5.1). In sommige gevallen komen er per artikel meerdere centrale onderwerpen aan bod die allen betrekking hebben op Kanaleneiland. In deze gevallen zijn er ook meerdere onderwerpen per artikel genoteerd in het analyseschema, hierom zal het totaal niet uitkomen op 100%.

Tabel 5.1: Frequentietabel per centraal thema dat aan Kanaleneiland is gekoppeld

Thema:	Totaal:		Lokale kranten:		Landelijke kranten:	
	<i>Absoluut</i>	<i>% van totaal aantal artikelen</i>	<i>Absoluut</i>	<i>% van totaal aantal lokale artikelen</i>	<i>Absoluut</i>	<i>% van totaal aantal landelijke artikelen</i>
Criminaliteit	28	21,9%	12	18,8%	16	25%
Jeugdproblematiek	17	13,3%	4	6,3%	13	20,3%
Asbest	12	9,4%	3	4,7%	9	14,1%
Werkzaamheden	9	7%	9	14,1%	0	0%
Verkeersveiligheid	5	3,9%	4	6,3%	1	1,6%
Lokale economie	5	3,9%	1	1,6%	4	6,3%
Lokaal maatschappelijk initiatief	10	7,8%	7	10,9%	3	4,7%
Kunst en cultuur	12	9,4%	4	6,3%	8	12,5%
Sociale cohesie	8	6,3%	5	7,8%	3	4,7%
Woontevredenheid	12	9,4%	8	12,5%	4	6,3%
Lokaal evenement	13	10,2%	12	18,8%	1	1,6%
Onderwijs	4	3,1%	2	3,1%	2	3,1%
Uitkeringen	4	3,1%	3	4,7%	1	1,6%
Etnische samenstelling	9	7%	0	0,0%	9	14,1%
Lokale politiek	6	4,7%	2	3,1%	4	6,3%
Vogelaarbeleid	5	3,9%	1	1,6%	4	6,3%
Overig	12	9,4%	2	3,1%	10	15,6%

Het meest behandelde thema is criminaliteit. In totaal werd Kanaleneiland in 21,9% van de artikelen in verband gebracht met criminaliteit. Zowel in lokale als landelijke kranten is criminaliteit het meest voorkomende onderwerp. Deze uitkomst is mogelijk deels te verklaren doordat criminaliteit over het algemeen een zeer populair onderwerp is binnen de massamedia. Volgens Dowler e.a. (2006) worden berichten over criminaliteit steeds vaker als entertainment gezien, het spreekt een grote groep mensen aan en is deel gaan uitmaken van de populaire cultuur. Verreweg de meest behandelde onderwerpen binnen de code criminaliteit zijn mishandeling en geweldpleging. Na mishandeling en geweldpleging werd de wijk het vaakst in verband gebracht met diefstal en gewapende overval, welke respectievelijk in acht en vijf artikelen aan bod kwamen. In het geval van de gewapende overval ging het echter over één delict waar in vier verschillende kranten over bericht is.

In 13,3% van alle artikelen wordt Kanaleneiland in verband gebracht met jeugdproblematiek, wat hiermee het op één na meest voorkomende onderwerp is. In zeven van de zeventien artikelen met jeugdproblematiek als onderwerp wordt de term 'jongerenoverlast' gebruikt. In de andere artikelen ligt jeugdproblematiek in het verlengde van criminaliteit, echter wordt er hierbij specifiek vermeld dat het om jongeren gaat die de wet overtreden. Het merendeel van deze artikelen gaan over diefstal of jeugdbendes gevestigd in Kanaleneiland. Opvallend is dat de landelijke kranten aanzienlijk vaker over jeugdproblematiek in Kanaleneiland berichten dan lokale kranten, respectievelijk dertien en vier keer.

De op drie na meeste aandacht gaat uit naar lokale evenementen, namelijk 10,2% van de artikelen. Dit percentage wordt vrijwel geheel gedekt door artikelen afkomstig uit lokale kranten. In landelijke kranten wordt slechts één artikel aan een lokaal evenement in Kanaleneiland gewijd. De aandacht voor lokale gebeurtenissen vertaalt zich ook naar het onderwerp lokaal maatschappelijke initiatieven. Ook dit thema geniet aanzienlijk meer aandacht vanuit de lokale kranten dan vanuit landelijke kranten. Beide uitkomsten lagen in de lijn der verwachting aangezien lokale kranten een belangrijke rol vervullen in het verstrekken van informatie die voornamelijk relevant is voor bewoners van Kanaleneiland of een wijk of gemeente in de omgeving.

Er wordt tevens relatief veel aandacht gegeven aan hoe de bewoners van Kanaleneiland het wonen in hun wijk ervaren; 9,4% van de artikelen heeft betrekking op woontevredenheid. In de meerderheid van deze artikelen wordt er vanuit het perspectief van de bewoners positief gereageerd op het wonen in Kanaleneiland. Zeven van de totaal twaalf artikelen over woontevredenheid in Kanaleneiland zijn positief tegenover vijf negatief.

Ten slotte valt op dat er nog steeds relatief veel aandacht uitgaat naar de asbestproblematiek waardoor de wijk in 2012 landelijk in het nieuws kwam. De meerderheid van de berichten over asbest in Kanaleneiland zijn afkomstig uit landelijke kranten. In de meeste artikelen worden de gebeurtenissen in Kanaleneiland echter slechts als voorbeeld of anekdote gebruikt. In slechts drie van de twaalf artikelen is de asbestproblematiek in de wijk nog steeds het centrale onderwerp van het artikel.

5.2 FYSIEKE KENMERKEN

Zoals al bleek uit paragraaf 3.3 kunnen de fysieke kenmerken van een wijk bijdragen aan reputatievorming. Vaak gaat men af op een combinatie van type woningen, bouwperiode, grootte, bouwkwaliteit en de netheid in de wijk. Zo blijken hoogbouwoningen, naoorlogse bouwstijl, de netheid op straat en waarneembare wanorde een negatief effect te hebben op de reputatie van een

wijk. Aan deze fysieke kenmerken koppelt men een sociaal-culturele betekenis. Wanneer deze fysieke kenmerken in de krant genoemd worden is het aannemelijk dat deze zullen bijdragen aan de beeldvorming van de lezers over Kanaleneiland.

Zoals blijkt uit tabel 5.2 wordt er in de geanalyseerde artikelen weinig gerefereerd aan de fysieke kenmerken van de wijk. Een mogelijke verklaring is dat fysieke kenmerken vaak eerder overgebracht worden via beeld. De artikelen zoals deze beschikbaar zijn in database LexisNexis zijn echter gestript van alle foto's en afbeeldingen waardoor deze niet konden worden geanalyseerd. Mogelijk zou een analyse van bijbehorende foto's een grotere bijdrage leveren aan de frequentie van fysieke factoren. De enige factor die redelijk vaak benoemd werd is 'hoogbouw', namelijk in 10,9% van alle artikelen. Het is opvallend dat hoogbouw aanzienlijk vaker aan Kanaleneiland wordt gekoppeld in landelijke kranten dan in lokale kranten. Ook de naoorlogse bouwstijl wordt vaker benoemd in de landelijke kranten, alhoewel het percentage alsnog zeer laag ligt. Over de netheid op straat wordt tevens relatief weinig bericht. Slechts 3,1% van de artikelen besteden aandacht aan wanorde of rommel op straat. Dit percentage is gelijk verspreid over de lokale en de landelijke kranten. Deze percentages zijn hetzelfde voor het negatief berichten over de kwaliteit van de woningen in de wijk. De landelijke kranten berichten daarentegen enigszins vaker positief over de kwaliteit van de woningen.

Tabel 5.2: Frequentie van referentie in artikelen aan fysieke kenmerken

Fysieke kenmerken	Lokale kranten	Landelijke kranten	Totaal
Hoogbouw	6,3%	15,6%	10,9%
Naoorlogse bouwstijl	0,0%	3,1%	1,6%
Woningen positief	1,6%	4,7%	3,1%
Woningen negatief	3,1%	3,1%	3,1%
Netheid positief	0,0%	0,0%	0,0%
Netheid negatief	3,1%	3,1%	3,1%

5.3 FUNCTIONELE KENMERKEN

Ondanks dat er in de literatuur discussie bestaat over de invloed van functionele kenmerken op de wijkreputatie, zijn deze kenmerken toch meegewogen in de analyse. Hiervoor is gekozen om inzicht te krijgen in de manier waarop er over Kanaleneiland wordt bericht. Uit de analyse blijkt dat er weinig aandacht uitgaat naar de onderscheiden functionele kenmerken in de artikelen. Lokale kranten besteden aanzienlijk meer aandacht aan functionele kenmerken dan de landelijke kranten (tabel 5.3). In totaal wordt er in 4,7% van de onderzochte lokale artikelen aandacht besteed aan de ligging van Kanaleneiland ten opzicht van het centrum, waarbij de meerderheid zich negatief uitlaat over de ligging en de bereikbaarheid. Meer aandacht werd er gegeven aan de wijkvoorzieningen. De keren dat de voorzieningen in de wijk werden genoemd waren allen positief van aard. Voornamelijk de diversiteit aan etnische winkels, de winkelcentra en meubelgigant IKEA worden positief benoemd in de artikelen. Deze aandacht is voornamelijk afkomstig uit de lokale kranten waarin 9,4% van de artikelen zich positief uitliet betreffende de voorzieningen in de wijk tegenover 3,1% van de landelijke kranten.

Tabel 5.3: Frequentie van referentie in artikelen aan functionele kenmerken

Functionele kenmerken	Lokale kranten	Landelijke kranten	Totaal
Ligging t.o.v. centrum positief	1,6%	0,0%	0,8%
Ligging t.o.v. centrum negatief	3,1%	0,0%	1,6%
Voorzieningen positief	9,4%	3,1%	6,3%
Voorzieningen negatief	0,0%	0,0%	0,0%

5.4 SOCIALE KENMERKEN

De sociale kenmerken van een wijk zijn een belangrijke voorbode voor de reputatie van een wijk. Voornamelijk de sociaaleconomische status en de etnische samenstelling van de wijk hebben invloed op de reputatie. Criminaliteit blijkt tevens een belangrijk sociaal component te zijn voor reputatievorming. Zoals al bleek in de paragraaf 5.1 is criminaliteit een veelvoorkomend thema in de artikelen over Kanaleneiland. Dit wordt gereflecteerd in de tabel met sociale kenmerken (5.4). De percentages liggen in deze tabel hoger dan in de tabel naar de centrale thema's. Dit is te verklaren doordat in sommige artikelen Kanaleneiland wel in verband wordt gebracht met criminaliteit, maar binnen het artikel niet tot het centrale thema in relatie tot de wijk behoort. Landelijke kranten benoemen criminaliteit in relatie tot Kanaleneiland aanzienlijk vaker dan lokale kranten. Bijna een derde van de landelijke artikelen berichten over criminaliteit tegenover 20,3% van de lokale artikelen.

Behalve criminaliteit komt ook de sociaaleconomische status en de etnische samenstelling van de bevolking aan bod in de geanalyseerde artikelen. In 7% van de artikelen wordt het inkomensniveau van de bewoners van Kanaleneiland behandeld. In alle gevallen wordt benoemd dat het gemiddelde inkomen van Kanaleneiland laag is. Naar opleidingsniveau gaat minder aandacht uit; slechts 1,6% van alle artikelen. Ook hier gaat het in alle gevallen over het lage opleidingsniveau van de bewoners. Aan de etnische samenstelling van de wijk wordt meer aandacht besteed, 13% van de artikelen hebben betrekking tot de etnische opbouw van de wijk. De meerderheid van deze artikelen velt hier geen oordeel over en blijft neutraal. Het percentage artikelen dat zich positief al dan niet negatief uitlaat over de etnische samenstelling is gelijk, beide 3,9%. Het is echter opvallend dat in alle categorieën de landelijke kranten een hoger percentage vervullen. De meeste van de categorieën waarin de landelijke kranten vertegenwoordigd zijn, dragen volgens de literatuur bij aan een negatief beeld over de wijk. Zo duidt het benoemen van een laag gemiddeld inkomen en een laag gemiddeld opleidingsniveau op een lage sociaaleconomische status. Daarnaast wordt er in de landelijke kranten ook meer aandacht gevestigd op de etnische samenstelling van de wijk.

Tabel 5.4: Frequentie van referentie in artikelen aan sociale kenmerken

Sociale kenmerken	Lokale kranten	Landelijke kranten	Totaal
Inkomen hoog	0,0%	0,0%	0,0%
Inkomen laag	3,1%	10,9%	7,0%
Opleidingsniveau hoog	0,0%	0,0%	0,0%
Opleidingsniveau midden	0,0%	0,0%	0,0%
Opleidingsniveau laag	0,0%	3,1%	1,6%
Etnische opbouw positief	3,1%	4,7%	3,9%
Etnische opbouw neutraal	1,6%	9,4%	5,5%
Etnische opbouw negatief	0,0%	7,8%	3,9%
Criminaliteit	20,3%	31,3%	25,8%

5.5 METAFOORGEBRUIK

Zoals bleek uit paragraaf 3.4.5, kunnen geschreven teksten een achterliggende betekenis krijgen door het gebruik van metaforisch taalgebruik. Metaforen hebben vaak een achterliggende emotionele, sociaaleconomische of politieke betekenis. Door het gebruik van metaforen hoeft deze betekenis niet verder worden uitgelegd omdat het gebruik ervan vaak als vanzelfsprekend wordt ervaren. Metaforen kunnen leiden tot normalisering van beelden en reputaties. Om deze reden is het metafoorgebruik betreffende Kanaleneiland onderzocht en gecodeerd. Er is gekeken naar termen die symbool staan of betrekking hebben op de wijk Kanaleneiland. De metaforen die vaker dan één keer zijn voorgekomen in de steekproef, staan vermeld in tabel 5.5.

De meerderheid van de gebruikte metaforen zijn negatief van aard en geven een beeld van een problematische wijk. De meest gebruikte metaforen voor Kanaleneiland zijn ‘probleemwijk’ en ‘achterstandswijk’. Beide termen zijn in acht verschillende artikelen gebruikt als metafoor voor Kanaleneiland. Daarnaast worden ook ‘Vogelaarwijk’ en ‘krachtwijk’ regelmatig gebruikt. Van deze laatste twee metaforen is het aannemelijk dat het Krachtwijkenbeleid van minister Vogelaar uit 2007 invloed heeft gehad op het gebruik van deze termen. Dit beleid beoogde: *“in tien jaar tijd markante verbeteringen te bereiken in veertig achterstandswijken op het gebied van wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid.”* (SCP, 2013). Doordat het beleid zich duidelijk heeft gefocust op niet naar behoren functionerende ‘achterstandswijken’ is het zeer waarschijnlijk dat zowel de term ‘Vogelaarwijk’ als ‘krachtwijk’ een negatieve connotatie heeft gekregen. Mogelijk heeft de aanstelling tot krachtwijk ook invloed gehad op het gebruik van ‘probleemwijk’ of ‘achterstandswijk’, maar dit is niet met zekerheid te stellen. Het regelmatig gebruiken van deze metaforen kan leiden tot normalisering, wat van invloed kan zijn op de reputatie van de wijk. Denkbeelden worden beïnvloed door beschikbare informatie. Wanneer een wijk in de krant regelmatig als probleemwijk of achterstandswijk wordt benoemd, is het waarschijnlijk dat men dit beeld overneemt en het gebruik van de term probleemwijk wordt genormaliseerd. Dit proces kan ook worden herkend in de volgende quote uit een artikel over televisieprogramma’s waarin Kanaleneiland geen centrale rol speelt:

“Gisteravond was Aisha het lijdend voorwerp, een meisje uit Kanaleneiland dat haar voorkomen omschrijft als ‘getto shopping queen’. Dat betekent dat zij met de benen wijd voor de spiegel gaat staan en tegen haar reflectie dingen zegt als: ‘Is het mij? Is het posh? Is het party?’” (De Volkskrant, 2014).

Zoals eerder in het theoretisch kader bleek is een reputatie het geloof over het geloof van anderen. Hier omschrijft een meisje zichzelf als *‘getto shopping queen’*. Doordat in het artikel vermeld wordt dat ze afkomstig is uit Kanaleneiland, wordt het voor het publiek duidelijker waarom het woord ‘getto’ wordt gebruikt, waarschijnlijk gaat men (de lezers) er vanuit gaat dat Kanaleneiland wordt gezien als probleemwijk.

Ondanks dat deze categorie in de minderheid is, zijn er ook positieve metaforen aan Kanaleneiland toegekend in de onderzochte artikelen. Zo wordt de wijk in drie artikelen als *‘booming’* beschreven. Dit houdt in dat Kanaleneiland wordt gezien als een wijk in opkomst. Daarnaast wordt er twee keer naar Kanaleneiland gerefereerd als ‘Rozeneiland’. Dit is een bijnaam van de wijk afkomstig uit de jaren ‘60, toen de wijk net was gebouwd. In de twee artikelen waar deze metafoor is gebruikt, werd in beide gevallen terugverwezen naar het verleden. Uit de tabel valt op dat de metaforen voornamelijk door landelijke kranten worden gebruikt, zowel positief als negatief.

Tabel 5.5: Frequentie metaforen met betrekking tot Kanaleneiland

Term	Hoe vaak gebruikt?	Lokaal	Landelijk
Probleemwijk	8	2	6
Achterstandswijk	8	0	8
Vogelaarwijk	5	1	4
Krachtwijk	5	1	4
Booming	3	0	3
Slechtere Utrechtse wijk	2	0	2
Oorlogsgebied	2	2	0
Flatwijk	2	0	2
Rozeneiland	2	1	1

5.6 REACTIE OP KANALENEILAND

Om meer inzicht te krijgen in de reactie die er in de kranten wordt gegeven over Kanaleneiland en in hoeverre er bepaalde reputaties in de berichtgeving naar voren komen, is er getracht om de toon van de artikelen betreffende Kanaleneiland te analyseren. Er is onderscheid gemaakt tussen positieve, neutrale en negatieve reacties op de wijk. Ondanks dat er getracht is om zo neutraal en inzichtelijk mogelijk te werken is het zeer moeilijk tot onmogelijk om geheel objectief vast te stellen wanneer de toon positief of negatief is. Wat voor de ene persoon een positieve reactie is, kan voor een ander een andere betekenis hebben. Het referentiekader van de onderzoeker zal hierin vrijwel altijd een rol spelen. Om vast te stellen wanneer er een positieve of negatieve reactie op Kanaleneiland wordt gegeven, is er gekeken naar metaforen en termen die gebruikt worden om de wijk te karakteriseren, waarvan de belangrijkste bevindingen in de vorige paragraaf al werden benoemd. Daarnaast zijn er tijdens de analyse quotes gemarkeerd die zich op positieve dan wel negatieve wijze uitlaten over de wijk.

Tabel 5.6: Frequentie van reacties op Kanaleneiland

	Lokale kranten	Landelijke kranten	Totaal
Positieve reactie	6,3%	1,6%	3,9%
Negatieve reactie	4,7%	29,7%	17,2%
Positieve & negatieve reactie	4,7%	6,3%	5,5%

Zoals blijkt uit tabel 5.6 is de meerderheid van de reacties die over Kanaleneiland gegeven zijn negatief van aard; in 17,2% van de artikelen is er een negatieve reactie gegeven over de wijk. Slechts 3,9% van de artikelen geeft een positieve reactie over de wijk. Wanneer er nader wordt gekeken naar het onderscheid tussen de landelijke en lokale kranten valt op dat de landelijke kranten aanzienlijk vaker een negatieve reactie op Kanaleneiland geven dan de lokale kranten, namelijk 29,7% tegenover 4,7%. De lokale kranten lijken zich overwegend neutraal op te stellen ten opzichte van de wijk. In slechts 15,6% van de lokale artikelen wordt er überhaupt een reactie over de wijk gegeven, waarvan een kleine meerderheid positief is (6,3%).

In de analyse kwam naar voren dat verschillende artikelen zowel een positieve als negatieve reactie over de wijk in één artikel of in één quote geven (5,5%). Vaak benoemd men eerst dat Kanaleneiland vaak negatief in het nieuws komt of een slecht imago heeft, waarna dit negatieve beeld wordt gerelativeerd of tegengesproken door het beschrijven van positieve gebeurtenissen of processen. Ondanks dat de boodschap vaak overwegend positief is, wordt de lezer toch

geconfronteerd met een negatief beeld van de wijk. Het gebruiken van een positieve en negatieve reactie wordt door zowel de lokale als de landelijke kranten in een gelijke mate toegepast. Ter illustratie, in de volgende twee quotes wordt gebruik gemaakt van zowel een positieve als een negatieve reactie op de wijk:

“Volgens Jan Buijze is de ontmoetingsplek niet het enige dat Ikea Kanaleneiland biedt. Het vizelt ook de moraal op. „Kanaleneiland is vaak slecht in het nieuws. Dat er in hun wijk nu zo'n mooie nieuwe winkel staat, is iets waar sommige mensen echt trots op zijn. Dat er in het nieuws verteld wordt dat de grootste Ikea van Nederland in Utrecht staat, en dat ze dan kunnen zeggen dat die bij hun in de wijk staat is goed voor mensen.” (AD/Utrechts Nieuwsblad, 2015)

“Soms is het ook maar wat je wilt zien. Want de feiten zullen de columnist gelijk geven: in veel opzichten is Kanaleneiland nog altijd een achterstandswijk, waar mensen van vele nationaliteiten niet altijd even vredig naast elkaar wonen. Waar respectloze etterbakjes zich wentelen in kleine en grotere criminaliteit, waar hoofddoekjes het straatbeeld bepalen en waar de inkomens lager zijn en de werkloosheid hoger dan het Utrechts gemiddelde. [...] Dat het Kanaleneiland van nu problemen heeft, valt niet te ontkennen. Sla er de kranten maar op na. Toch: ik ben dan misschien te optimistisch van inborst, ik zie ook heel andere dingen gebeuren in deze wijk. Van de buitenkant. Ik woon zelf niet op het Kanaleneiland, maar ik kom er wel vaak. Op doortocht op de fiets, met de auto om boodschappen te doen of wandelend over de Prins Clausbrug. Soms loop ik even binnen bij Ikea voor een ontbijtje van 1 euro. En ik ga er op bezoek bij mijn dochter die er nu ruim een jaar woont en het er ontzettend naar haar zin heeft. Als jonge, alleenstaande vrouw heeft ze zich er tot dusver nooit onveilig gevoeld, al is ze wel een keer van de fiets gereden door een lompe automobilist. Ze geniet van de speciale multiculturele sfeer van de wijk, de bijzondere en goedkope winkels en haar betaalbare woning, dichtbij het groen en het stadscentrum.” (Trouw, 2014)

Het verschil in reacties op de wijk tussen landelijke en lokale kranten bleek groter dan op voorhand werd verwacht. Op basis van de uitkomsten van de inhoudsanalyse is er geen reden gevonden om hypothese 1, *“Zowel landelijke als lokale kranten zullen vaker negatieve dan positieve reacties op Kanaleneiland geven”*, aan te nemen. Op basis van de steekproef blijkt dat er in lokale kranten amper negatieve reacties op de wijk werden gegeven. Het percentage positieve reacties over de wijk lag in de lokale kranten tevens laag, maar hoger dan het percentage negatieve reacties. Voor de landelijke kranten blijkt de hypothese wel op te gaan. Hier werd in bijna 30% van de artikelen een negatieve reactie op de wijk gegeven tegenover een percentage positieve reacties van nog geen 5%. Op basis van de percentages negatieve reacties op Kanaleneiland in landelijke en lokale kranten, en het duidelijke verschil hiertussen, blijkt dat de verwachting welke werd uitgesproken in hypothese 2: *“Landelijke kranten geven relatief vaker een negatieve reactie op de wijk Kanaleneiland dan lokale kranten”*, wel overeenkomt met de bevindingen uit de inhoudsanalyse.

6. OPERATIONALISERING ENQUÊTE

In dit hoofdstuk zullen de vragen en stellingen uit de enquête worden geoperationaliseerd. Een groot gedeelte van de vragen is gebaseerd op de uitkomsten van de kwantitatieve inhoudsanalyse (hoofdstuk 5). Hierom is er gekozen om dit hoofdstuk na de analyse te plaatsen in plaats van in het methodologiehoofdstuk.

6.1 BERICHTGEVING OVER DE WIJK

Verschillende onderwerpen en reacties die naar voren zijn gekomen in de inhoudsanalyse zijn in de vragenlijst omgezet in stellingen (vraag 7 t/m 20). De onderwerpen van de stellingen zijn gebaseerd op de meest voorkomende onderwerpen of reacties. In deze stellingen wordt er gemeten hoe de bewoners aankijken tegen de onderwerpen of problemen die in de berichtgeving centraal staan. De thema's en bijbehorende stellingen worden hier onder nader toegelicht.

Criminaliteit/jeugdproblematiek

Van de onderscheiden thema's werd 'criminaliteit' het meest met Kanaleneiland in verband gebracht. In 21,9% van de artikelen werd criminaliteit als centraal thema in relatie tot Kanaleneiland benoemd. In 25% van de artikelen werd criminaliteit als thema aan Kanaleneiland gekoppeld, dus niet per sé als centraal thema. De meest voorkomende onderwerpen welke binnen criminaliteit werden behandeld zijn mishandeling of geweldpleging en diefstal. In 13,3% van de artikelen werd 'jongerenoverlast/jeugdcriminaliteit' als centraal thema benoemd. In de meeste gevallen werd er gesproken over jongerenoverlast. Het op een na meest benoemde onderwerp binnen jeugdproblematiek zijn jeugdbendes. Op basis van de uitkomsten van de inhoudsanalyse zijn de volgende stellingen opgesteld:

- *"Kanaleneiland heeft te maken met een criminaliteitsprobleem"**
- *"Diefstal komt vaak voor in mijn wijk"**
- *"Er vinden regelmatig geweldsdelicten plaats in mijn wijk"**
- *"Ik ervaar regelmatig overlast veroorzaakt door jongeren in Kanaleneiland"**
- *"Ik ervaar jeugdcriminaliteit als een probleem in Kanaleneiland"**
- *"Ik ervaar overlast van criminele jeugdbendes in Kanaleneiland"**

Etnische samenstelling van de wijk

In 13,3% van het totale aantal artikelen werd de etnische samenstelling van Kanaleneiland benoemd. In 7% van het totale aantal artikelen speelde de etnische samenstelling van de wijk een centrale rol binnen het artikel. In de meerderheid van deze artikelen werd geen oordeel geveld over de etnische samenstelling en bleef de toon neutraal (5,5%). 3,9% van het totale aantal artikelen lieten zich positief uit over de etnische samenstelling en in 3,9% was de toon negatief. Op basis van de inhoud van de artikelen zijn de volgende stellingen opgesteld:

- *"De verschillende culturen en etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot een dynamische, multiculturele wijk met een goede sfeer"**

- *“In Kanaleneiland leven de verschillende culturen en etnische achtergronden gescheiden en is er weinig onderling contact tussen de verschillende culturen”**
- *“De aanwezigheid van verschillende culturen en etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot meer criminaliteit in de wijk”**

Metafoorgebruik:

De meerderheid van de metaforen welke voor Kanaleneiland gebruikt werden zijn negatief van aard. De meest gebruikte metaforen zijn ‘probleemwijk’ en ‘achterstandswijk’, beide termen werden in 6,3% van de artikelen genoemd. Na ‘probleemwijk’ en ‘achterstandswijk’ werden de metaforen ‘Vogelaarwijk’ en ‘Krachtwijk’ het meest gebruikt, beide in 3,9% van de artikelen. Omdat ‘probleemwijk’ en ‘achterstandswijk’ min of meer dezelfde betekenis hebben en deze in grote lijnen ook overeenkomt met ‘Vogelaarwijk’ en ‘Krachtwijk’ (SCP, 2013), is er gekozen om enkel de term ‘probleemwijk’ op te nemen in een stelling:

- *“Ik ervaar Kanaleneiland als een probleemwijk”**

Sociale kenmerken:

In 7% van de artikelen is het lage gemiddelde inkomensniveau van de bewoners van Kanaleneiland behandeld. Om te toetsen of de bewoners zelf ook ervaren dat zij in een wijk wonen met een lager inkomensniveau is de volgende stelling opgesteld:

- *“Kanaleneiland is een arme wijk”**

Asbest:

Ondanks dat de asbestaffaire, waarmee Kanaleneiland veelvuldig het nationale nieuws haalde, zich inmiddels meer dan drie jaar geleden heeft afgespeeld, wordt er nog steeds relatief veel aandacht aan besteed in de kranten. In 9,4% van het totale aantal artikelen werd Kanaleneiland gekoppeld aan de asbestproblematiek. Om te toetsen of de bewoners zelf enige mate van overlast als gevolg van de asbestcrisis ervaren is de volgende stelling opgesteld:

- *“Ik ervaar nog steeds directe of indirecte gevolgen van de asbestcrisis in de wijk in 2012”**

Positieve reputaties/lokale berichtgeving:

Zoals uit de inhoudsanalyse bleek is de meerderheid van de onderwerpen en reacties die aan Kanaleneiland worden gekoppeld enigszins negatief van aard. Ondanks dat de onderwerpen en reacties op Kanaleneiland die positiever van toon zijn in de minderheid bleken te zijn in de analyse, is er gekozen om ook twee stellingen met een positiever karakter toe te voegen. In 2,4% van alle artikelen wordt voor Kanaleneiland het metafoor ‘*booming*’ gebruikt. Deze artikelen stellen dat de wijk Kanaleneiland in opkomst is en steeds populairder wordt onder Utrechters. Op basis van deze artikelen is de volgende stelling opgesteld:

- *“De populariteit van Kanaleneiland neemt toe; de wijk is in opkomst”**

Daarnaast wordt er in 9,4% van het totaal aantal artikelen aandacht besteed aan kunst en culturele initiatieven in Kanaleneiland. Op basis van deze bevinding is de laatste stelling opgesteld:

- *“Er is in Kanaleneiland aandacht voor kunst en culturele initiatieven” **

* Antwoordcategorieën: volledig mee oneens/oneens/niet mee eens, niet mee oneens/eens/volledig mee eens

6.2 PARTICIPATIE

De tijd die men doorbrengt in de wijk, wordt in de literatuur genoemd als invloed op de tevredenheid met de wijk. Zo lijkt er ten eerste een positief verband te bestaan tussen de verblijfsduur in de wijk en de tevredenheid met de wijk; naarmate men langer in de wijk woont worden de sociale contacten vaak sterker en dit heeft positieve gevolgen op de wijktevredenheid (Kasarda & Janowitz, 1974; Parkes e.a., 2002). In het verlengde van bovenstaande bevinding lijkt ook de mate van participatie in de wijk invloed te hebben op de wijktevredenheid. In de literatuur wordt betrokkenheid bij wijkorganisaties genoemd als positieve invloed op de tevredenheid en hechting met de wijk (Bergeijk e.a., 2008; Permentier e.a., 2011; Woolever, 1992). Ook het gebruik maken van wijkvoorzieningen wordt als mogelijke invloed op de wijktevredenheid genoemd. Gebruik maken van wijkvoorzieningen heeft een positieve invloed op het sociale netwerk van de bewoners, wat weer in relatie staat tot de wijktevredenheid (Bergeijk e.a., 2008). Hierom wordt er in de enquête gevraagd naar de frequentie van bezoek van een aantal wijkvoorzieningen.

Zoals al eerder werd benoemd in het theoretisch kader ontbreekt de empirische relatie tussen participatie in de wijk en de ervaring van wijkreputatie. Het ligt echter in de lijn der verwachtingen dat bewoners meer participeren als zij beter op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de wijk. Dit is zowel mogelijk vanuit eigen waarneming als vanuit sociale interactie met andere wijkbewoners. Hierom is bovenstaande theorie opgenomen in de enquête (vraag 1 t/m 4).

6.3 PERSOONSKENMERKEN

De laatste tien enquêtevragen bestaan uit persoonskenmerken. Het meten van persoonskenmerken is van belang omdat aan de hand hiervan de steekproef kan worden beschreven. Daarnaast zorgen persoonskenmerken ervoor dat de representativiteit van de steekproef gemeten kan worden. Er wordt gevraagd naar het geslacht, geboortjaar, huishoudenssamenstelling, opleidingsniveau, etnische achtergrond, inkomen en type woning van de respondenten. Persoonskenmerken maken tevens onderdeel uit van de hoofdvraag van dit onderzoek. Er wordt immers onderzocht in hoeverre een mogelijke afwijking tussen de dominante wijkreputaties en de ervaring van de bewoners te verklaren valt door de individuele kenmerken van de bewoners. De persoonskenmerken waarover hypothesen over zijn opgesteld bestaan uit etniciteit, inkomen, opleidingsniveau, leeftijd en eigenaarschap.

Etniciteit & sociaaleconomische status

Het behoren tot de dominante etnische en/of sociaaleconomische groep lijkt een positief verband te vertonen met positieve beoordeling van de wijk en de wijkreputatie (Bobo & Zubrinsky, 1996; Michelson, 1977; Permentier e.a., 2008; Van Ham & Feijten, 2008). Wijken waar veel niet-Westerse allochtonen wonen, zoals Kanaleneiland, scoren over het algemeen laag op wijkreputatie. De reputatie van deze wijken wordt echter vaak hoger gewaardeerd door niet-Westerse allochtonen dan door autochtonen (Permentier e.a., 2008). Hierom is er in de enquête relatief veel aandacht besteed aan de etnische afkomst van de respondenten. In de vragen 32 t/m 35 wordt er onderscheid gemaakt tussen eerste en tweede generatie allochtonen en wordt tevens gevraagd tot welke etniciteit men zichzelf rekent, ongeacht waar hij of zij geboren is. Om te bepalen wanneer er over een autochtoon of allochtoon wordt gesproken is de definitie van de Utrechtse buurtmonitor Wistudata aangehouden, aangezien de cijfers van deze buurtmonitor ook worden gebruikt om de representativiteit van de

steekproef te meten. Er wordt over een autochtone bewoner gesproken wanneer beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het geboorteland van de persoon zelf. Allochtone bewoners worden gekarakteriseerd op basis van het eigen geboorteland of het geboorteland van één van de ouders. Er wordt over Westerse allochtonen gesproken wanneer men afkomstig is uit Europa, Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. Wanneer men afkomstig is uit andere landen of gebieden dan bovengenoemd wordt men als niet-Westers gekarakteriseerd (Buurtmonitor Utrecht, 2015).

Hetzelfde mechanisme geldt voor de sociaaleconomische status van de bewoners. Wijken met een laag gemiddeld inkomen worden positiever gewaardeerd door bewoners met laag inkomen dan door bewoners met een midden of hoog inkomen. Sociaaleconomische status is niet een te observeren concept en het aantal en type indicatoren waarmee het wordt gemeten en omschreven verschilt per onderzoek. Het nationaal kompas houdt de indicatoren opleidingsniveau, inkomen en beroepsstatus aan als sociaaleconomische status (Nationaal Kompas, 2015). Deze drie indicatoren zijn in de enquête opgenomen (vraag 31, 36 & 37).

Er wordt over een laag opleidingsniveau gesproken wanneer men basisonderwijs, lager of middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, lager beroepsonderwijs of helemaal geen onderwijs heeft genoten. Wanneer het hoogst behaalde diploma is behaald voor middelbaar beroepsonderwijs of hoger algemeen voortgezet onderwijs wordt er gesproken over een middelbaar opleidingsniveau. Ten slotte wordt er gesproken over een hoog opleidingsniveau wanneer men hoger beroeps- of wetenschappelijk onderwijs heeft afgerond (Buurtmonitor Utrecht, 2015).

Inkomenscijfers waren op wijkniveau niet beschikbaar bij de buurtmonitor Utrecht, maar wel bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Hierom is de operationalisering van de inkomensklassen gebaseerd op de definitie die er door het CBS gehanteerd wordt. Lage inkomens worden door het CBS afgebakend als de 40% huishoudens in Nederland met het laagste inkomen, dit komt neer op maximaal €18.390, - per jaar. De hoogste inkomens worden afgebakend door de 20% Nederlandse huishoudens met het hoogste inkomen. Dit komt neer op minimaal €29.773, - per jaar. De 40% middeninkomens zitten tussen €18.390 - €29.772 in. Het gaat hier om het besteedbare huishoudensinkomen (CBS, 2010; CBS, 2015). Omdat er in de vragenlijst is gevraagd naar het netto besteedbare huishoudensinkomen per maand in klassen van €500, -, zijn bovenstaande bedragen door twaalf gedeeld. Hierdoor zijn de volgende klassen ontstaan: Lage inkomens: <€1.500, - per maand; middeninkomens: €1.500, - tot €2.500, - per maand; hoge inkomens: >€2.500, - per maand.

Eigenaarschap

Ten slotte zal er gevraagd worden naar of men in een koop-, sociale huur- of vrije sector huurwoning woonachtig is (vraag 38). Uit onderzoek van Dekker e.a. (2007) bleek dat bewoners van een koopwoning gemiddeld meer tevreden met hun wijk zijn dan bewoners van een huurwoning. Net zoals bij het onderwerp 'participatie' ontbreekt ook voor het onderwerp 'eigenaarschap' de empirische relatie tussen eigenaarschap en het ervaren van wijkreputatie. Toch zal er op basis van de theoretische bevindingen getracht worden om een vertaalslag te maken naar wijkreputatie.

7. RESULTATEN

Zoals is gebleken uit de inhoudsanalyse zijn er een aantal verschillende onderwerpen die in de berichtgeving over Kanaleneiland overheersen. De meest voorkomende onderwerpen en reacties met betrekking tot de wijk zijn aan de bewoners voorgelegd middels een enquête (hoofdstuk 6) (bijlage 3). In dit hoofdstuk wordt er geprobeerd om meer inzicht te bieden in in hoeverre bewoners zich in deze berichtgeving herkennen en hoe zij de berichtgeving over hun wijk ervaren. Ten slotte wordt onderzocht of de mate waarin men zich herkent in bepaalde onderwerpen en reacties die centraal staan in de berichtgeving gedeeltelijk kan worden verklaard door de individuele kenmerken van de bewoners.

7.1 HERKENNING IN DE CENTRALE ONDERWERPEN VAN BERICHTGEVING

Zoals al werd vermeld in hoofdstuk 6 zijn de meest voorkomende onderwerpen, reacties en metaforen over de wijk uit de inhoudsanalyse omgezet in stellingen. De bewoners van Kanaleneiland hebben in de enquête aangegeven in hoeverre zij zich herkennen in deze stellingen (tabel 7.1).

Tabel 7.1: Frequentietabel van de herkenning in stellingen over berichtgeving

	Volledig mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens/ Niet mee oneens	Mee eens	Volledig mee eens
1. Diefstal komt vaak voor in mijn wijk	3,8%	26,1%	31%	34,2%	4,3%
2. Kanaleneiland heeft te maken met een criminaliteitsprobleem	2,2%	23,8%	32,4%	35,1%	6,5%
3. Er vinden regelmatig geweldsdelicten plaats in mijn wijk	5,9%	34,1%	41,6%	16,8%	1,6%
4. Ik ervaar regelmatig overlast veroorzaakt door jongeren in Kanaleneiland	10,4%	42,1%	23,9%	20,8%	4,9%
5. Ik ervaar jeugdcriminaliteit als een probleem in Kanaleneiland	4,3%	23,7%	36%	29%	7%
6. Ik ervaar overlast van criminele jeugdbendes in Kanaleneiland	23,1%	38,5%	20,9%	15,9%	1,6%
7. Ik ervaar Kanaleneiland als een probleemwijk	10,8%	36%	25,3%	24,7%	3,2%
8. In Kanaleneiland leven de etnische achtergronden gescheiden en is er weinig onderling contact tussen de verschillende culturen	4,4%	23,6%	24,7%	36,8%	10,4%
9. De aanwezigheid van etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot meer criminaliteit in de wijk	12%	35%	32,2%	19,1%	1,6%
10. De verschillende culturen en etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot een dynamische, multiculturele wijk met een goede sfeer	3,2%	22,6%	30,3%	37,3%	6,5%
11. De populariteit van Kanaleneiland neemt toe; de wijk is in opkomst	3,3%	17,7%	23,8%	50,8%	4,4%
12. Er is in Kanaleneiland aandacht voor kunst en culturele initiatieven	6%	18%	34,4%	35,5%	6%
13. Kanaleneiland is een arme wijk	5,4%	24,2%	25,8%	38,7%	5,9%
14. Ik ervaar nog steeds directe of indirecte gevolgen van de asbestramp in de wijk in 2012	42,2%	36,2%	14,6%	5,9%	1,1%

In deze tabel vallen een aantal uitkomsten op. De eerste drie stellingen zijn gebaseerd op de berichtgeving over criminaliteit in de wijk. Het grootste aandeel van de respondenten geeft aan zich te herkennen in de stellingen over criminaliteitsproblematiek en diefstal in de wijk. De stelling over het plaatsvinden van geweldsdelicten is overwegend beantwoord met 'oneens' en 'neutraal'. Deze stelling is extremer van karakter dan de vorige stellingen, waardoor deze uitkomst niet geheel verassend is. Desalniettemin herkent men zich in twee van de drie stellingen met betrekking tot criminaliteit in de wijk. Betreffende de stellingen over jeugdproblematiek in de wijk (4 t/m 6), is dit precies andersom. De meerderheid van de respondenten geeft aan zich niet te herkennen in de stellingen over jongerenoverlast en overlast door jeugdbendes. De stelling over jeugdcriminaliteit in de wijk wordt neutraler beantwoord. De bewoners lijken zich dus in mindere mate te kunnen vinden in de stellingen over jeugdproblematiek dan in de stellingen over criminaliteit. Betreffende de stellingen over de etnische samenstelling van de wijk lijken de uitkomsten minder samenhangend. De grootste groep respondenten ervaart dat de verschillende culturen en etnische groepen gescheiden van elkaar leven en dat er weinig sprake is van onderling contact. Toch vindt de meerderheid wel dat de verschillende culturen en etnische groepen leiden tot een dynamische, multiculturele wijk met een goede sfeer en is men het overwegend oneens wanneer er wordt gesteld dat de aanwezigheid van deze etnische groepen leidt tot meer criminaliteit in de wijk. Daarnaast valt op dat de meerderheid van de respondenten Kanaleneiland niet als probleemwijk ervaart, een term waarmee de wijk in de landelijke kranten regelmatig wordt benoemd. Uit de respons op stelling 11 blijkt dat meer dan de helft van de respondenten ervaart dat Kanaleneiland populairder wordt en een wijk in opkomst is. Al met al lijken de bewoners Kanaleneiland dus relatief positief te beoordelen. Ten slotte valt op dat een zeer groot aandeel van de respondenten de stelling over de asbestproblematiek in de wijk met 'volledig oneens' of 'oneens' beantwoord. Tijdens het afnemen van de enquêtes bleek dat deze stelling door de bewoners op verschillende manieren geïnterpreteerd werd. Om dergelijke onduidelijkheden of onzuivere uitkomsten te voorkomen is er gekozen om deze stelling verder niet in het resultatenhoofdstuk te gebruiken.

In de enquête is er aan respondenten de ruimte gegeven om aan te geven betreffende welke onderwerpen men de berichtgeving over Kanaleneiland niet overeen vindt komen met eigen ervaringen. Op basis hiervan is er een Word Cloud gemaakt (figuur 7.1). Ondanks dat uit tabel 7.1 blijkt dat de respondenten zich redelijk kunnen vinden in de berichtgeving betreffende criminaliteit in de wijk, is dit tevens het meest genoemde onderwerp waarover men ervaart dat de berichtgeving niet overeenkomt met de eigen ervaring. Ook jongerenoverlast en verwante onderwerpen worden relatief vaak als afwijkend benoemd. Daarnaast wordt in vijf van de 52 gegeven reacties benoemd dat men de berichtgeving over de wijk op basis van de eigen ervaringen te positief vindt.

Figuur 7.1: Word Cloud met onderwerpen waarvan men de berichtgeving vindt afwijken van eigen ervaringen

7.1.1 FACTORANALYSE

De stellingen die aan de bewoners van Kanaleneiland zijn voorgelegd variëren van onderwerp en toon. Wel zijn er verschillende onderwerpen waaraan meer stellingen zijn gewijd omdat zij in de inhoudsanalyse vaker naar voren kwamen, bijvoorbeeld criminaliteit, jeugdproblematiek en de etnische samenstelling van de wijk. Om te toetsen in hoeverre er onderliggende samenhang bestaat binnen deze verschillende stellingen en de manier waarop ze zijn ingevuld, is er een factoranalyse uitgevoerd. Op basis van deze factoranalyse kunnen de stellingen in samenhangende componenten worden ingedeeld, welke aangeven in hoeverre de bewoners zich herkennen in de verschillende overkoepelende thema's die in de berichtgeving over Kanaleneiland centraal staan.

De factoranalyse heeft een *Kaiser-Meyer-Olkin measure* van 0,858. Dit betekent dat de factoranalyse betrouwbaar is en het patroon van correlatie relatief compact is (Field, 2013). Daarnaast geeft de *Bartlett's Test of Sphericity* aan dat de analyse significant is, oftewel dat er relaties bestaan tussen de stellingen (output 1.7).

Op basis van de analyse worden er drie componenten onderscheiden (tabel 7.2). De eerste component bestaat uit de stellingen 1 t/m 7. De stellingen 1 t/m 6 hebben allen betrekking op criminaliteit en jeugdproblematiek en laten zich allen negatief uit over de wijk. Stelling 7 gaat over het ervaren van Kanaleneiland als een probleemwijk. Deze stelling heeft geen specifieke betrekking tot criminaliteit en jeugdproblematiek maar er kan toch vanuit gegaan worden dat deze stelling er wel mee samenhangt. 'Probleemwijk' blijft een lastig begrip wat voor verschillende personen verschillende betekenissen kan hebben. In de meeste gevallen heeft het begrip betrekking tot sociale mobiliteit en leefbaarheidsproblemen binnen een wijk (Musterd, 2009). Criminaliteit en jeugdproblematiek kunnen zowel met sociale mobiliteit als leefbaarheidsproblemen worden geassocieerd in de zin dat beide onderwerpen negatieve effecten op de leefbaarheid kunnen hebben en deels ontstaan door gebrek aan sociale mobiliteit. Hierom is gekozen om de uitkomsten van de analyse aan te houden en de zeven stellingen samen te voegen in het component 'criminaliteit en jeugdproblematiek'.

Tabel 7.2: Uitkomst van de factor analyse

	Componenten		
	1	2	3
1. Diefstal komt vaak voor in mijn wijk	,532	,188	-,283
2. Kanaleneiland heeft te maken met een criminaliteitsprobleem	,732	,312	,058
3. Er vinden regelmatig geweldsdelicten plaats in mijn wijk	,715	,246	,132
4. Ik ervaar regelmatig overlast veroorzaakt door jongeren in Kanaleneiland	,767	-,060	-,211
5. Ik ervaar jeugdcriminaliteit als een probleem in Kanaleneiland	,799	,068	-,117
6. Ik ervaar overlast van criminele jeugdbendes in Kanaleneiland	,774	-,006	-,052
7. Ik ervaar Kanaleneiland als een probleemwijk	,666	,437	-,181
8. In Kanaleneiland leven de etnische achtergronden gescheiden en is er weinig onderling contact tussen de verschillende culturen	,076	,684	-,227
9. De aanwezigheid van etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot meer criminaliteit in de wijk	,437	,337	-,110
10. De verschillende culturen en etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot een dynamische, multiculturele wijk met een goede sfeer	-,218	-,578	,416
11. De populariteit van Kanaleneiland neemt toe; de wijk is in opkomst	-,021	-,244	,580
12. Er is in Kanaleneiland aandacht voor kunst en culturele initiatieven	-,136	,094	,817
13. Kanaleneiland is een arme wijk	,141	,767	,182

Extractie methode: Principal Component Analyse

Rotatie methode: Varimax met Kaiser Normalization

Het tweede component dat in de factoranalyse wordt onderscheiden, bestaat uit stelling 8, 10 en 13. De eerste twee stellingen hebben betrekking tot de implicaties die bewoners ervaren van de etnische samenstelling van de wijk. In stelling 8 wordt gesteld dat de verschillende etnische achtergronden gescheiden van elkaar leven en dat er weinig onderling contact is. Stelling 10 is positief van toon en stelt dat de verschillende culturen en etnische achtergronden leiden tot een dynamische multiculturele en goede sfeer in de wijk. Stelling 13 gaat, in tegenstelling tot stelling 8 en 10, niet over de etnische samenstelling van de wijk, maar over het bestaan van armoede in de wijk. Een tweede verschil is dat er in deze stelling om een beoordeling van de bewoners wordt gevraagd, namelijk of zij ervaren dat Kanaleneiland een arme wijk is. De eerste twee stellingen vragen om het ervaren van gevolgen. Op het eerste gezicht verschillen de stellingen 8 & 10 en 13 van elkaar qua onderwerp, toch laat de factoranalyse zien dat er een verband bestaat tussen de stellingen. Er bestaat samenhang tussen het beoordelen van Kanaleneiland als een arme wijk en het ervaren van negatieve implicaties als gevolg van de etnische samenstelling van de wijk. Een mogelijke verklaring voor dit verband is dat niet-Westerse etnische minderheden aanzienlijk vaker onder de armoedegrens leven dan autochtonen (Dagevos, 2005). Er lijkt dus enige mate van overlap te bestaan tussen etnische minderheidsgroepen en lage inkomens. Mogelijk wordt dit ook zo ervaren door de bewoners van Kanaleneiland wat zich reflecteert in de uitkomsten van de stellingen. Omdat stelling 10 als enige positief van toon is, is het verband in tabel 7.2 negatief. Hierom is de stelling in het component omgedraaid zodat de scores elkaar niet tegenwerken.

Het derde en laatste component bestaat uit stellingen 11 en 12. De eerste stelling gaat over de groeiende populariteit van de wijk en de tweede over aandacht voor kunst en cultuur in de wijk. Van beide stellingen kan gezegd worden dat zij betrekking hebben op de aantrekkelijkheid van de wijk. De eerste stelling stelt dat de populariteit van de wijk in het geheel stijgt. Daarnaast worden ook kunst

en cultuur in de wijk als aantrekkelijke wijkfactoren gezien welke kunnen leiden tot de revitalisering van de wijk en het gemeenschapsgevoel (Cameron & Coaffee, 2005; Markussen & Gadwa, 2010).

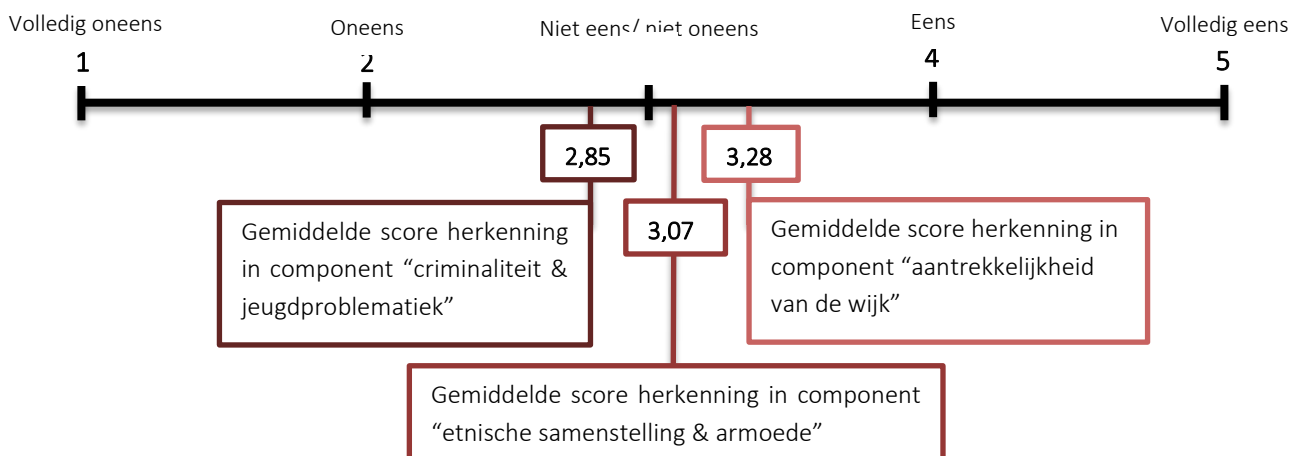
De drie onderscheiden componenten (figuur 7.2) zullen in het verdere verloop van de resultatensectie worden aangehouden om meer inzicht te krijgen in de mate van herkenning door de bewoners in de verschillende onderwerpen van berichtgeving en de mogelijke invloed van individuele kenmerken op deze mate van herkenning. Stelling 9 bleek bij geen van de drie componenten aansluiting te vinden en daarnaast een lage ‘factor loading’ te hebben. Hierom is deze stelling niet opgenomen in een van de drie componenten. Voor de afzonderlijke stelling zal, naast het toetsen van de drie componenten, beknopt gekeken worden in hoeverre er wel sprake is van significante relaties met de variabelen.

Figuur 7.2: De drie componenten van thema’s welke in de berichtgeving centraal staan

Voor alle drie de componenten is er een gemiddeld cijfer per respondent berekend. Hierdoor kan voor elk component een gemiddeld cijfer van herkenning worden berekend (output 1.8). In figuur 7.3 zijn deze gemiddelden geplaatst op een 5-punts Likertschaal. De gemiddelden liggen allen geconcentreerd rond het midden, toch zijn er onderlinge verschillen zichtbaar. Op basis van de uitkomsten lijken de bewoners zich redelijk positief uit te laten over de wijk. Gemiddeld gezien herkent men zich in meerdere mate in de berichtgeving over de aantrekkelijkheid van de wijk; stellingen welke zich positief over de wijk uitlaten. Het negatieve component ‘etnische samenstelling en armoede’ wordt neutraal beoordeeld. In het component over criminaliteit en jeugdproblematiek, welke zich ook negatief over de wijk uitlaat, geven de bewoners aan zich in mindere mate te herkennen.

Figuur 7.3: Gemiddelde scores van herkenning door bewoners in de drie componenten van interne reputatie

Op basis van de frequentietabel en de gemiddelde scores van herkenning in de componenten kan er inzicht worden gegeven in hypothese 3:

“De bewoners van Kanaleneiland zullen de onderwerpen welke met enige regelmaat in de kranten worden genoemd, minder negatief ervaren dan hoe deze in de berichtgeving worden beschreven”

Het lijkt er in zijn algemeenheid op dat de bewoners zich in mindere mate herkennen in de negatieve berichtgeving over de wijk dan in de positievere berichten. Wanneer er naar de gemiddelden van de componenten wordt gekeken blijkt dat het component ‘criminaliteit en jeugdproblematiek’, welke geheel bestaat uit negatieve stellingen, een lagere herkenningsscore heeft gekregen dan het positieve component ‘aantrekkelijkheid van de wijk’. Uiteraard kunnen de onderwerpen niet enkel verdeeld worden onder de noemers ‘positief’ en ‘negatief’. Er lijken dan logischerwijs ook verschillen te bestaan per onderwerp van berichtgeving. Zo blijkt op basis van de frequentietabel (7.1) dat men zich in hogere mate herkent in de berichtgeving over criminaliteit dan in de berichtgeving over jeugdproblematiek. Ditzelfde geldt voor de berichtgeving over de etnische samenstelling van de wijk: Men is het overwegend eens met de stelling betreffende Kanaleneiland als multiculturele wijk met een goede sfeer, maar herkent zich tevens in de stelling dat de culturen gescheiden leven. Ondanks de verschillen in herkenning per onderwerp, blijkt de meerderheid van de negatieve stellingen neutraal of ‘oneens’ beoordeeld te worden door de respondenten. Daarnaast is de herkenning relatief groot voor de stellingen met een positief karakter.

7.2 INVLOED VAN KRANTEN OP DE MATE VAN HERKENNING

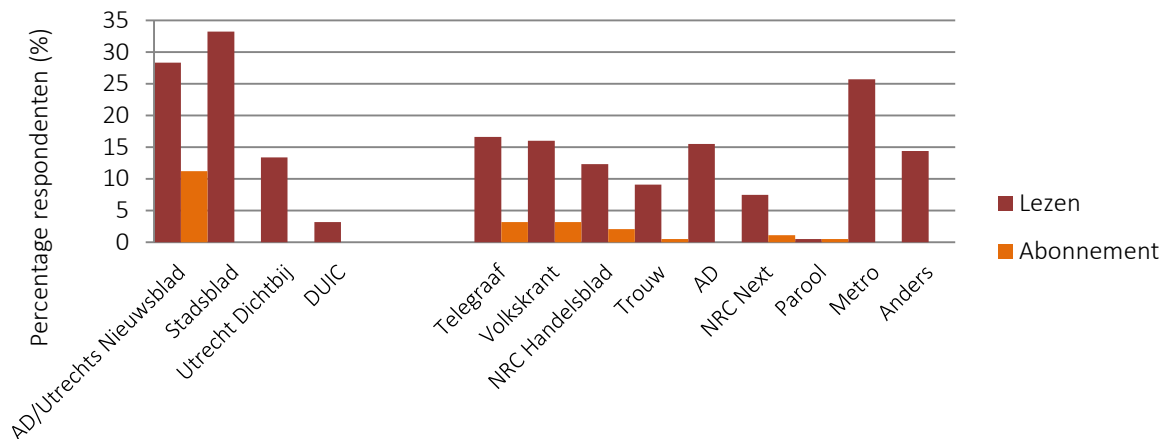
Op basis van de casestudies die zijn behandeld in paragraaf 3.4.6 over het verschil in berichtgeving over gestigmatiseerde wijken tussen landelijke en lokale kranten, is hypothese 4 opgesteld:

*“Bewoners die **alleen** lokale kranten lezen, zullen de berichtgeving over hun wijk meer overeen vinden komen met hun eigen ervaringen in de wijk dan bewoners die **alleen** landelijke kranten lezen”.*

Ten eerste wordt onderzocht in hoeverre het lezen van een lokale of landelijke krant invloed heeft op de mate waarin de bewoners de berichtgeving over Kanaleneiland overeen vinden komen met hun eigen ervaringen in de wijk. Aan de respondenten is gevraagd hoe vaak en welke kranten zij lezen. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de respondenten minimaal enkele keren per maand een krant leest (83,4%), waarvan 37,4% dagelijks. De resterende 16,6% van de respondenten leest zelden tot nooit kranten. De bewoners konden in de enquête aangeven welke kranten zij lezen, waarbij men meerdere kranten kon aankruisen. Hieruit blijkt dat zowel de lokale als de landelijke kranten gelezen worden (figuur 7.4). Vooral de gratis kranten Stadsblad en Metro blijken populair. Van de betaalde kranten is het AD/Utrechts Nieuwsblad het meest gelezen, deze krant heeft tevens het hoogste percentage abonnees.

De verschillende kranten zijn gegroepeerd in landelijke en lokale kranten. Daarnaast is er gevraagd in hoeverre de bewoners de berichtgeving en bijbehorende beeldvorming over Kanaleneiland in kranten, over het algemeen overeen vinden komen met hun eigen ervaringen in de wijk. Het gaat hier dus om de algemene perceptie die de respondent heeft over de berichtgeving over zijn of haar wijk.

Figuur 7.4: Kranten welke door de bewoners van Kanaleneiland worden gelezen

Er is een ordinale regressieanalyse uitgevoerd waarin er is getoetst op verbanden tussen het type krant dat men leest en de mate waarin met het wijkbeeld, gebaseerd op de berichtgeving, overeen vindt komen met de eigen ervaringen in de wijk. Betreffende het type kranten is er onderscheid gemaakt tussen bewoners die **alleen** lokale kranten lezen, bewoners die **alleen** landelijke kranten lezen en bewoners die **beide** type kranten lezen. Uit de analyse blijkt dat er geen statistisch significant verband bestaat tussen het type krant dat men leest en de mate waarin men berichtgeving over Kanaleneiland overeen vindt komen met de eigen ervaringen (output 1.9). Tevens is er getoetst in hoeverre de frequentie waarmee men een krant leest invloed heeft op de overeenkomst tussen berichtgeving over de wijk en eigen ervaring. Ook hier bleek geen sprake te zijn van een statistisch significant verband. Beide variabelen zijn samen in een model gezet (multipel ordinale regressie) en daarnaast is er rekening gehouden met eventuele interactie-effecten tussen de frequentie en het type krant dat men leest. Ook dit leidde niet tot significante uitkomsten. De modellen hebben een lage Nagelkerke R^2 , wat betekent dat de verklaarde variantie zeer zwak is (output 1.9).

Concluderend, blijkt het type krant dat de bewoner leest en de frequentie waarmee men kranten leest, geen statistisch significant invloed te hebben op de mate waarin men ervaart dat de beeldvorming over Kanaleneiland in kranten, overeenkomt met de eigen ervaringen in de wijk.

Om te toetsen in hoeverre het type krant dat men leest van invloed is op de herkenning in de drie componenten van berichtgeving, zijn er enkele multipel regressieanalyses uitgevoerd.

Ten eerste is de eventuele invloed van het type kranten dat men leest op het component 'criminaliteit en jeugdproblematiek' getoetst. Dit model blijkt niet significant te zijn en er is geen sprake van onderlinge significante relaties tussen de variabelen (output 1.10). Voor het model waarin de invloed van het type krant op de herkenning in het component 'etnische samenstelling en armoede' wordt getoetst is het significantieniveau van het gehele model 0,080 (output 1.11). Meestal wordt er in empirische onderzoeken een significantiegrens van 0,05 aangehouden, maar aangezien de groep uit een relatief klein aantal onderzoekseenheden bestaat (N=180) en het om een gerichte hypothese gaat, wordt de significantiegrens hier iets ruimer genomen (tot 0,1) en wordt het model als statistisch significant beschouwd. In het model is er sprake van één significante relatie, namelijk tussen het **alleen** lezen van landelijke kranten en de herkenning in het component 'etnische samenstelling en armoede'. Deze relatie houdt in dat bewoners die **alleen** landelijke kranten lezen, zich in hogere mate herkennen in het component 'etnische samenstelling en armoede' dan bewoners die alleen een lokale krant lezen. Het model waarin de eventuele invloed van het type krant op de herkenning in het

component 'aantrekkelijkheid van de wijk' wordt getoetst blijkt niet statistisch significant te zijn (output 1.12). Stelling 9, welke in de factoranalyse geen aansluiting vond met de overige componenten, is los getoetst met betrekking tot welk type krant men leest en hoe vaak. Hieruit blijkt dat het type krant en de frequentie waarmee men kranten leest, geen invloed heeft op de mate van herkenning in deze losse stelling (output 1.26).

Op basis van bovenstaande uitkomsten kan gesteld worden dat er onvoldoende bevestiging is gevonden voor hypothese 4. Het lezen van een lokale of landelijke krant lijkt weinig tot geen invloed te hebben op de wijze waarop de respondenten aankijken tegen de onderwerpen of problemen die in de berichtgeving centraal staan. Uit de analyse is er slechts één statistisch significante relatie gevonden welke de hypothese ondersteunt, namelijk dat bewoners die alleen landelijke kranten lezen zich in hogere mate herkennen in de (negatieve) berichtgeving over de etnische samenstelling en armoede in de wijk. Dit suggereert dat bewoners toch voornamelijk af op hun eigen ervaringen in plaats van over te nemen wat er in de kranten wordt geschreven.

Het type krant dat men leest, lijkt ook niet van invloed te zijn op de mate waarin de bewoners ervaren dat de beeldvorming over Kanaleneiland uit de kranten overeenkomt met hun eigen ervaringen in de wijk. Op voorhand werd er gedacht dat aangezien de berichtgeving in de landelijke kranten vaak negatiever van toon is dan de berichtgeving in lokale kranten, bewoners die alleen landelijke kranten lezen wellicht een groter verschil zouden merken met de berichtgeving over Kanaleneiland en de daadwerkelijke situatie. Op basis van deze uitkomsten blijkt dit niet het geval te zijn. Er moet echter wel rekening mee worden gehouden dat beeldvorming niet enkel gebaseerd wordt op kranten en dat het voor de respondenten waarschijnlijk zeer lastig is om een algemeen beeld te reduceren tot een beeld dat enkel voortkomt uit de berichtgeving uit kranten.

7.3 INVLOED VAN INDIVIDUELE KENMERKEN OP HERKENNING

In de wetenschappelijke literatuur over wijkreputaties bleken er een aantal individuele kenmerken van invloed te zijn op de mate van herkenning van de wijkreputatie door bewoners. Zoals al eerder werd benoemd, is er in de wetenschappelijke literatuur tot dusver weinig aandacht voor de invloed van individuele kenmerken op de perceptie van wijkreputatie. Hierom is het onderzoek uitgebreid met individuele kenmerken afkomstig uit de literatuur over wijktevredenheid (paragraaf 3.5). In deze paragraaf wordt er inzicht gegeven in de invloed van deze kenmerken op de mate van herkenning door de bewoners in de verschillende onderdelen van de wijkreputatie over Kanaleneiland.

Om een beter beeld te krijgen van de eventuele samenhang van de variabelen onderling is er gekozen om regressieanalyses handmatig stapsgewijs uit te voeren. Er zijn eerst enkelvoudige regressieanalyses uitgevoerd, hierna zijn alle variabelen in één model gevoegd, waarna er een definitief eindmodel is opgesteld met daarin de variabelen met een direct significant verband (output 1.13 t/m 1.25). Wanneer er indirecte relaties bleken te zijn, zijn de analyses stap voor stap handmatig uitgevoerd. Deze tabellen zijn niet in de bijlage opgenomen in verbande met de grote hoeveelheid uitdraaien, maar kunnen desgevraagd door de onderzoeker worden verstrekt. Om de analyses uit te voeren moeten er aan een aantal vooronderstellingen worden voldaan, waaronder multicollineariteit (output 1.14). Multicollineariteit houdt in dat er sterke mate van samenhang tussen twee of meerdere onafhankelijke variabelen bestaat, waardoor deze min of meer hetzelfde meten. Om inzicht in multicollineariteit te krijgen wordt er vaak een correlatiematrix uitgevoerd. Deze kan echter alleen

worden uitgevoerd met interval/ratio of ordinale variabelen (Allen & Bennett, 2013; Field, 2013; De Vocht, 2011). Aangezien een groot deel van de variabelen uit dummy's bestaat is er tevens naar de tolerantie en VIF gekeken. De variabele 'leeftijd' heeft een tolerantiewaarde die net op de grens van het aanvaardbare ligt (tussen 0,234 en 0,256 in de drie modellen) en blijkt daarnaast zeer sterk te correleren met woontijd ($r = 0,728$). Omdat tijdens de analyse uit de handmatige stapsgewijze regressie is gebleken dat leeftijd tevens samenhangt met enkele andere dummyvariabelen (opleidingsniveau, inkomen, afkomst en woningtype), is er gekozen om deze variabelen niet mee te nemen in de multi-pele regressieanalyse.

7.3.1 PERSOONSKENMERKEN

In de eerste drie hypothesen staat de combinatie tussen de eigen persoonskenmerken van de bewoner en de dominante persoonskenmerken van de wijkpopulatie centraal. Uit onder andere onderzoek van Permentier e.a. (2008) blijkt dat men wijken en wijkreputaties positiever beoordeeld wanneer de eigen persoonskenmerken overeenkomen met de kenmerken van de meerderheid van de wijkbewoners. In deze paragraaf worden de persoonskenmerken van de respondenten getoetst met betrekking tot hun persoonlijke score van herkenning in de drie componenten.

Etnische achtergrond

Hypothese vijf heeft betrekking op de afkomst van de bewoners. Op basis van bovengenoemde theorie wordt er verwacht dat de autochtone bewoners van Kanaleneiland, omdat zij in de minderheid zijn, zich in hogere mate in de negatieve componenten van berichtgeving zullen herkennen dan de niet-Westerse allochtone bewoners.

Betreffende de herkenning in het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' bestaat er geen verband met de etnische achtergrond (output 1.15 t/m 1.17). Wanneer alle variabelen samen in een model worden gezet, lijkt er een matig significant verband te bestaan tussen 'Westerse allochtonen' en de herkenning in het component (Sig. =,062). Maar wanneer er handmatig een stapsgewijze regressie wordt uitgevoerd, blijkt dat deze variabele samenhangt met de variabele 'gebruik van wijkvoorzieningen'. Wanneer deze laatste variabele uit het model wordt gehaald, verdwijnt het effect. Hierdoor kan er niet worden gesproken over een directe significante relatie.

Wanneer er voor de herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede' wordt getoetst, blijkt de variabele 'etnische achtergrond' in de enkelvoudige regressieanalyse een significant effect op het component te hebben. Dit effect verdwijnt echter wanneer de andere variabelen in het model worden toegevoegd. Ook hier heeft 'etnische achtergrond' voornamelijk een sterke reactie op 'gebruik van wijkvoorzieningen'. Er is dus sprake van een indirecte relatie op het component (output 1.19 t/m 1.21). Voor het component 'aantrekkelijkheid van de wijk' blijkt er geen significante relatie te bestaan met de etnische achtergrond van de respondent (output 1.23 t/m 1.25).

Op basis van bovenstaande uitkomsten wordt er dus geen bevestiging gevonden voor hypothese vijf.

Inkomen

Hypothese zes heeft betrekking op het inkomen van de respondenten: *"Bewoners van Kanaleneiland met een middel- of hoog inkomen zullen zich in meerdere mate in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan bewoners met een laag inkomen"*.

De hoogte van het inkomen van de respondenten vertoont geen statistisch significante relatie met de herkenning in het component 'criminaliteit en jeugdproblematiek' (output 1.15 t/m 1.17). Wel

is er sprake van een direct verband tussen inkomen en herkenning in het component 'etniciteit en armoede' (output. 1.19 t/m 1.21). De richting van het verband komt echter niet overeen met de vooraf opgestelde verwachting. Respondenten met een laag inkomen herkennen zich gemiddeld in hogere mate in het negatieve component 'etnische samenstelling & armoede' dan bewoners met een hoog inkomen ($\beta = 0,242$). Op de mate van herkenning in het component 'aantrekkelijkheid van de wijk', lijkt inkomen geen directe invloed te hebben (output 1.23 t/m 1.25). De dummyvariabele 'middeninkomens' vertoont, in combinatie met de variabelen 'opleidingsniveau' en 'woningtype' wel een significant effect op de herkenning in het component, maar dus indirect. Daarnaast blijkt uit de enkelvoudige regressieanalyse de verklaarde variantie van deze variabele minimaal (1,2%).

Er is dus onvoldoende grond om hypothese zes aan te nemen. Voor de herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede' blijkt inkomen wel een directe relatie te vertonen, alleen is de richting van dit verband omgekeerd dan wat er op voorhand werd verwacht.

Opleidingsniveau

In hypothese zeven wordt een verband tussen opleidingsniveau en de herkenning in negatieve wijkreputaties verondersteld. Voor het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' blijkt deze verwachting niet op te gaan (output 1.15 t/m 1.17). Er zijn geen relaties gevonden tussen het opleidingsniveau van de respondenten en de herkenning in dit component. Ook voor de herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede' blijken er geen significante relaties (output. 1.19 t/m 1.21). Betreffende het component 'aantrekkelijkheid van de wijk' blijkt er wel sprake te zijn van een directe relatie met opleidingsniveau (output 1.23 t/m 1.25). Het verband heeft een negatieve β -waarde ($\beta = -0,193$). Dit betekent dat respondenten met een laag opleidingsniveau zich in mindere mate in het positieve component 'aantrekkelijkheid van de wijk' herkennen dan respondenten met een hoog opleidingsniveau. Deze richting wijkt af van de vooraf opgestelde verwachting. Wanneer de variabele opleidingsniveau wordt getoetst met enkelvoudige regressie, blijkt dat de verklaarde variantie van het verband klein is, namelijk 3,2%. Op basis van deze bevindingen blijkt ook hypothese zeven onvoldoende bevestiging te vinden.

Leeftijd

Hypothese acht is tevens gebaseerd op de mogelijke invloed van persoonskenmerken op de herkenning in wijkreputatie onder de bewoners. Het verschil met de vorige hypothesen is echter dat deze niet is opgesteld naar bovenstaand mechanisme waarin de combinatie tussen de eigen persoonskenmerken en de overheersende kenmerken in de wijk van belang zijn, maar op basis van de literatuur naar woontevredenheid. Hieruit blijkt dat ouderen vaak meer tevreden zijn over naoorlogse woonwijken dan jongeren. Dit heeft geleid tot de volgende hypothese: "*Ouderen zullen zich in mindere mate herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan jongeren*".

Omdat leeftijd bleek te correleren met verschillende andere variabelen is deze niet meegenomen in de multi-pele regressieanalyse. Hierom zal er enkel op basis van de uitkomsten van de enkelvoudige regressieanalyse inzicht in de hypothese gegeven kunnen worden. Voor zowel het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' als 'etnische samenstelling & armoede' blijkt geen significante relatie met 'leeftijd' te bestaan (output 1.15 & 1.19). Er blijkt wel een significant verband tussen 'leeftijd' en de herkenning in het positieve component 'aantrekkelijkheid van de wijk'. De richting van het verband komt echter niet overeen met de hypothese (output 1.23). Naarmate de respondenten ouder zijn, herkennen zij zich minder in het positieve component ($\beta = -,228$). Op basis van deze uitkomsten is er onvoldoende bevestiging gevonden voor hypothese acht.

Geslacht

De variabele 'geslacht' is in de analyse betrokken als controlevariabele. Deze variabele dient als eventuele extra verklaring. Hierom is er op voorhand geen verwachting opgesteld. Geslacht blijkt geen significante relatie te hebben op de mate van herkenning in het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' (output 1.15 t/m 1.17). Wel blijkt er een directe relatie te bestaan met de herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede'. De bètawaarde is ,205. Dit betekent dat mannen zich in meerdere mate in het negatieve component 'etnische samenstelling & armoede' herkennen dan vrouwen (output 1.19 t/m 1.21). Voor het component 'aantrekkelijkheid van de wijk' bestaat er geen significante relatie met geslacht (output 1.23 t/m 1.25).

7.3.2. PARTICIPATIE IN DE WIJK

Kennis over gebeurtenissen en details in de wijk hebben invloed op de meningen en gevoelens die men over de wijk heeft. Bewoners van een wijk beschikken vaak over meer kennis van details dan buitenstaanders, mede hierdoor worden wijkreputaties door bewoners vaak positiever gewaardeerd dan door buitenstaanders (Adriaanse, 2007; Kearns e.a., 2013; Permentier e.a., 2007; Permentier e.a., 2008; Skifter-Andersen, 2008). Wanneer bewoners meer tijd in de wijk doorbrengen, hebben zij naar alle waarschijnlijkheid meer kennis en ervaringen met betrekking tot de wijk. Dit roept de verwachting op dat betrokken bewoners die veel tijd in de wijk doorbrengen de reputatie van de wijk positiever inschatten dan bewoners die minder in de wijk actief zijn. In deze paragraaf worden verschillende hypothesen getoetst ten aanzien van de participatie van de bewoners in hun wijk en de herkenning in de componenten die de onderwerpen van berichtgeving weerspiegelen.

Woongeduur

Ten eerste is de invloed van het aantal jaar dat de respondent woonachtig is in Kanaleneiland getoetst: *"Bewoners die voor een langere periode in Kanaleneiland wonen zullen zich minder goed in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk herkennen dan bewoners die minder lang in de wijk wonen"*.

Uit de analyse blijkt er geen verband te bestaan tussen het aantal jaren dat men in de wijk woont en de score voor herkenning in het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' (output 1.15 t/m 1.17). Woongeduur vertoont in de enkelvoudige regressie een beperkt significante relatie met het 'etnische samenstelling & armoede' (Sig = ,081). De richting van het verband komt overeen met de hypothese, namelijk hoe langer men in de wijk woont, hoe minder men zich in het negatieve component 'etnische samenstelling & armoede' herkent. Het effect van woongeduur verdwijnt echter wanneer de variabele 'woningstype', 'afkomst', 'inkomen' of 'opleiding' in het model worden gevoegd. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van een directe relatie (output 1.19 t/m 1.21). Er blijkt geen significant verband te bestaan tussen de woongeduur en de herkenning in het component 'aantrekkelijkheid van de wijk' (output 1.23 t/m 1.25). Afgezien van het feit dat het effect van woongeduur op herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede' indirect is, blijkt de verklaarde variantie minimaal (1,7%). Aangezien de overige twee componenten geen relaties aantoonde met betrekking tot woongeduur is er onvoldoende reden om bovengenoemde hypothese aan te nemen.

Eigenaar/huurder

In hypothese tien wordt de verwachting uitgesproken dat het type woning van de respondent (koop of huur) invloed heeft op de mate van herkenning in de berichtgeving. Op basis van de literatuur blijken

eigenaren vaak meer tevreden met de wijk te zijn en zich meer verbonden met de wijk te voelen. Op basis van deze bevinding is de hypothese: *“Eigenaren zullen zich in mindere mate herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan huurders”* opgesteld.

Uit de enkelvoudige regressieanalyse blijkt er een significant verband te bestaan tussen bewoners van sociale huurwoningen, koopwoningen en de herkenning in het component ‘criminaliteit & jeugdproblematiek’ (output 1.15 t/m 1.17). De richting van het verband geeft weer dat bewoners van een sociale huurwoning zich in hogere mate in het negatieve component ‘criminaliteit & jeugdproblematiek’ herkennen dan bewoners van een koopwoning, wat overeenkomt met de richting van de hypothese ($\beta = 0,220$). Wanneer alle variabelen worden gebruikt in de multiële regressieanalyse verdwijnt het effect van de dummyvariabele sociale huurwoning echter. Er is niet één duidelijke variabele waarmee de variabele voor sociale huur samenhangt, maar de variabele ‘gebruik van voorzieningen’ lijkt relatief het meeste effect te hebben. Hierdoor is er geen sprake van een directe relatie tussen bewoners van sociale huurwoningen, koopwoningen en de herkenning in het component. In de enkelvoudige regressieanalyse tussen het type woning en het component ‘etnische samenstelling & armoede’ vertonen beide dummyvariabelen (sociale huur en vrije sector huur) een significant verband (output 1.19 t/m 1.21). De bewoners van zowel sociale als vrije sector huurwoningen herkennen zich in hogere mate in de het negatieve component ‘etnische samenstelling & armoede’ dan bewoners van koopwoningen. Echter blijken ook hier de verbanden te verdwijnen wanneer ze samen met de andere variabelen door een multiële regressieanalyse gehaald worden. Dit komt tevens omdat de dummyvariabele ‘woningtype’ samen blijkt te hangen met de variabele ‘gebruik van wijkvoorzieningen’. Betreffende de mate van herkenning in het component ‘aantrekkelijkheid van de wijk’ blijkt er een directe relatie te bestaan met ‘sociale huur’ (output 1.23 t/m 1.25). De richting van het verband wijkt af van de verwachting. Respondenten met een sociale huurwoning herkennen zich in hogere mate in het positieve component ‘aantrekkelijkheid van de wijk’ dan de respondenten met een koopwoning ($\beta = 0,148$). Ook hypothese tien kan op grond van deze uitkomsten dus niet worden bevestigd. Ondanks dat de richtingen van de verbanden tussen het woningtype en de componenten ‘criminaliteit & jeugdproblematiek’ en ‘etnische samenstelling & armoede’ overeenkomen met de verwachting, is er geen sprake van directe relaties. Voor de herkenning in het derde component is er wel sprake van een directe relatie, maar hierbij komt de richting niet overeen met de hypothese.

Vrijwilligerswerk

Bewoners die zich inzetten of hebben ingezet voor wijkorganisaties waarin de wijk als onderwerp centraal staat, lijken zich meer aan de wijk te hechten dan bewoners die zich niet inzetten voor dergelijke wijkorganisaties. Deze bevinding is omgezet naar de volgende hypothese: *“Bewoners die zich inzetten of hebben ingezet voor vrijwilligerswerk in de wijk zullen zich minder kunnen herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over de wijk dan bewoners die geen vrijwilligerswerk hebben uitgevoerd”*.

Betrokkenheid bij vrijwilligerswerk ten behoeve van de wijk vertoont een directe relatie met de mate van herkenning in het negatieve component ‘criminaliteit & jeugdproblematiek’ (output 1.15 t/m 1.17). De richting van het verband wijkt af van de hypothese ($\beta = 0,130$), dit betekent dat bewoners die zich vrijwillig hebben ingezet ten behoeve van de wijk zich in hogere mate in dit negatieve component herkennen dan bewoners die zich niet hebben ingezet voor dergelijk vrijwilligerswerk. Hierbij moet wel vermeld worden dat de relatie beperkt significant is (Sig. = 0,88) en daarnaast blijkt de verklaarde variantie in de enkelvoudige regressieanalyse slechts 1,7% te zijn. De

betrokkenheid bij vrijwilligerswerk ten behoeve van de wijk vertoont geen significante relaties tussen de herkenning in de componenten 'etnische samenstelling & armoede' en 'aantrekkelijkheid van de wijk' (output 1.19 t/m 1.25). Dit leidt ertoe dat er ook voor bovenstaande hypothese geen bevestiging gevonden kan worden.

Gebruik van voorzieningen

Ten slotte wordt de invloed van het gebruiken van wijkvoorzieningen op de mate van herkenning in de drie componenten getoetst: *“Bewoners die regelmatig gebruik maken van wijkvoorzieningen zullen zich minder kunnen herkennen in de dominante negatieve berichtgeving over Kanaleneiland dan bewoners die weinig gebruik maken van de wijkvoorzieningen”*.

De mate waarin men gebruik maakt van wijkvoorzieningen blijkt een directe relatie te hebben met alle drie de componenten van berichtgeving. Voor de negatieve componenten 'criminaliteit & jeugdproblematiek' en 'etnische samenstelling & armoede' komen de richtingen van de verbanden overeen met de verwachtingen (output 1.15 t/m 1.21). Naarmate men meer gebruik maakt van de wijkvoorzieningen kan men zich minder goed vinden in de berichtgeving over beide componenten (respectievelijke bèta's = -,302 en -,332). Het gebruik van wijkvoorzieningen hangt positief samen met herkenning in het component 'aantrekkelijkheid van de wijk' (bèta=,195). Dit betekent dat men zich meer in dit positieve component herkent naarmate men meer gebruik maakt van de wijkvoorzieningen. Op basis van deze uitkomsten is er voldoende bevestiging gevonden voor hypothese twaalf.

Stelling 9

Om toch te controleren of er sprake is van eventuele significante relaties tussen de individuele kenmerken en stelling 9 is er een ordinale regressieanalyse uitgevoerd. Op basis van de oorspronkelijke stelling, welke uit een 5-punts Likertschaal bestaat, blijken de cel frequenties te laag. Hierom zijn de categorieën samengevoegd tot een 3-punts Likertschaal. Echter bleken de cel frequenties opnieuw te laag. De uitkomsten laten zien dat er sprake is van een significant verband tussen de herkenning in de stelling en de mate waarin men gebruik maakt van wijkvoorzieningen. De richting van het verband komt overeen met de verwachting. Naarmate bewoners meer gebruik maken van de wijkvoorzieningen, herkennen zij zich minder in de negatieve stelling *'De aanwezigheid van verschillende culturen en etnische achtergronden in Kanaleneiland leiden tot meer criminaliteit in de wijk'* (output 1.27). Daarnaast vertoont de stelling ook een verband met variabele leeftijd. De richting komt niet overeen met de verwachting. Naarmate men ouder wordt, herkent men zich in hogere mate in de stelling. Gezien de lage cel frequenties wordt er niet aan de vooronderstellingen van de analyse voldaan en kan er niet worden gesproken van een statistisch significant verband.

Tabel 7.3: Significante directe relaties tussen herkenning in de componenten en individuele kenmerken

Variabele	Criminaliteit & jeugdproblematiek	Etnische samenstelling & armoede	Aantrekkelijkheid van de wijk
Etnische achtergrond	X	X	✓ ↔
Inkomen	X	✓ ↔	X
Opleidingsniveau	X	X	X
Leeftijd	X	X	✓ ↔
Geslacht	X	✓	X
Woonduur	X	X	X
Eigenaar/huurder	X	X	✓ ↔
Vrijwilligerswerk	✓ ↔	X	X
Gebruik van wijkvoorzieningen	✓	✓	✓

8. CONCLUSIE

In dit onderzoek is geprobeerd om meer inzicht te bieden in de berichtgeving en het creëren of in stand houden van reputaties door kranten, met als casestudy de Utrechtse wijk Kanaleneiland. Daarnaast is er onderzocht in hoeverre bewoners zich kunnen vinden in deze berichten over hun wijk en welke individuele factoren hierop van invloed zijn. Na uitvoering van een kwantitatieve inhoudsanalyse en statistische toetsing van de enquêteresultaten wordt er in deze conclusie geprobeerd om een passend antwoord op de centrale vraagstelling te geven:

“In hoeverre herkennen de bewoners van de Utrechtse wijk Kanaleneiland zich in de overheersende wijkreputaties zoals deze worden gepresenteerd in landelijke en lokale kranten en in hoeverre hebben de individuele kenmerken van de bewoners invloed op de mate van herkenning?”

Eerst zullen de uitkomsten van de kwantitatieve inhoudsanalyse over de berichtgeving in verschillende kranten worden besproken. Daarna zullen de uitkomsten van de enquête en de statistische toetsing worden behandeld. In paragraaf 8.1 wordt er een kritische reflectie op het uitgevoerde onderzoek gegeven. Ten slotte wordt de conclusie afgesloten met een aantal aanbevelingen met betrekking tot toekomstig onderzoek.

Berichtgeving over Kanaleneiland

Het doel van de inhoudsanalyse was om inzicht te verkrijgen in de overheersende thema's en in de verschillen tussen berichtgeving in landelijke en lokale kranten. Het meest voorkomende thema dat aan Kanaleneiland wordt gekoppeld in de steekproef is criminaliteit. In 21,9% van de artikelen was criminaliteit het centrale thema dat met Kanaleneiland in verband werd gebracht. Zowel in de landelijke als in de lokale kranten werd het thema criminaliteit het meest gebruikt (tabel 8.1). Aangezien criminaliteit een hoge nieuwswaarde heeft en een populair onderwerp is binnen de nieuwsberichtgeving is deze uitkomst niet geheel verassend. Afgezien van het onderwerp criminaliteit zijn er geen verdere overeenkomsten tussen de landelijke en lokale kranten met betrekking tot de meest gebruikte thema's. Lokale kranten besteden meer aandacht aan neutrale onderwerpen welke voornamelijk informatie bieden aan de bewoners betreffende activiteiten en werkzaamheden in de wijk. Wanneer Kanaleneiland in landelijke kranten wordt benoemd, zijn de centrale thema's vaak negatiever van karakter dan in de lokale kranten, zoals jeugdproblematiek en asbest.

Tabel 8.1: Top 5 meest gebruikte centrale thema's in onderzochte artikelen met betrekking tot Kanaleneiland

Landelijke kranten		Lokale kranten		Algemeen	
1.	Criminaliteit (25%)	Criminaliteit (18,8%)	Criminaliteit (18,8%)	Criminaliteit (21,9%)	
2.	Jeugdproblematiek (20,3%)	Lokaal evenement (18,8%)	Jeugdproblematiek (13,3%)		
3.	Asbest (14,1%)	Werkzaamheden (14,1%)	Lokaal evenement (10,2%)		
4.	Etnische samenstelling (14,1%)	Woontevredenheid (12,5%)	Asbest (9,4%)		
5.	Kunst & cultuur (12,5%)	Lokaal maatschappelijk initiatief (10,9%)	Kunst & cultuur (9,4%)		

In de literatuur zijn er verschillende fysieke, functionele en sociale kenmerken onderscheiden welke bijdragen aan een negatieve wijkreputatie. Voor een aantal van deze kenmerken wordt geen tot weinig aandacht gegeven in de artikelen. De kenmerken welke vaker aan Kanaleneiland zijn gekoppeld in de artikelen, zijn de hoeveelheid hoogbouw, het lage gemiddelde inkomen, de etnische

samenstelling van de wijk, criminaliteit in de wijk en de kwaliteit van de voorzieningen. Afgezien van de kwaliteit van de voorzieningen hebben alle genoemde kenmerken volgens de literatuur een negatief effect op de wijkreputatie. Deze kenmerken hebben aanzienlijk meer aandacht gekregen in de landelijke kranten dan in de lokale kranten. De lokale kranten gaven meer aandacht aan de kwaliteit van de voorzieningen, welke allen positief beoordeeld werden. Daarnaast blijken landelijke kranten aanzienlijk meer metaforen te gebruiken dan de lokale kranten. De meest gebruikte metaforen (probleemwijk en achterstandswijk) zijn negatief van karakter.

Om inzicht te krijgen in de toon van de reacties die over Kanaleneiland zijn gegeven, is er gelet op metafoorgebruik, termen en quotes. Op basis van de literatuur werd verwacht dat zowel landelijke als lokale kranten vaker een negatieve dan positieve reactie over de wijk zouden geven. Deze verwachting bleek niet geheel te kloppen voor Kanaleneiland. De landelijke kranten gaven inderdaad aanzienlijk vaker een negatieve reactie over de wijk; 29,7% van de artikelen bevatte een negatieve reactie tegenover 1,6% waarin de wijk positief werd beoordeeld. Dit was niet het geval in de lokale kranten, het percentage artikelen dat überhaupt een reactie over de wijk gaf ligt aanzienlijk lager, wat suggereert dat er in lokale kranten met een meer neutrale toon over de wijk wordt bericht. In slechts 4,7% van de artikelen werd er negatief op de wijk gereageerd tegenover 6,3% met positieve reacties. Hieruit kan worden geconcludeerd dat landelijke kranten inderdaad aanzienlijk vaker een negatieve reactie op de wijk geven dan lokale kranten. Al met al lijkt de reputatie van Kanaleneiland als probleemwijk in hogere mate in stand gehouden te worden door de landelijke kranten. Lokale kranten zijn over het algemeen neutraler van toon en hebben een meer informerende functie. Hierbij moet wel worden vermeld dat het oordelen over negatieve of positieve reacties lichtelijk subjectief blijft omdat het referentiekader van de onderzoeker altijd een rol blijft spelen.

Herkenning in berichtgeving

Er is getracht om zo goed mogelijk te toetsen in hoeverre de bewoners zich in de berichtgeving over hun wijk herkennen. Aangezien het niet mogelijk is om de bewoners alle artikelen te laten lezen en aan te laten geven in hoeverre zij zich hierin herkennen, zijn de meest voorkomende thema's, metaforen en reacties over Kanaleneiland in stellingen omgezet. Hierom is er dus niet exact sprake van herkenning in de berichtgeving, maar in herkenning in stellingen gebaseerd op de berichtgeving. De stellingen zijn per thema samengevoegd in drie componenten. Wanneer er wordt gekeken naar het gemiddelde cijfer van herkenning in deze componenten, blijken ze alle drie redelijk rond het gemiddelde gecentreerd te zijn. De cijfers laten geen extreme waarden zien, toch blijken de bewoners zich wel in mindere mate te herkennen in de componenten gebaseerd op de negatieve berichtgeving over hun wijk. De herkenning in het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' ligt met 2,85 onder het gemiddelde van 3. Het component 'etnische samenstelling & armoede' ligt iets boven dit gemiddelde met een waarde van 3,07 en het enige component dat uit stellingen met een positief karakter bestaat, heeft een gemiddelde van 3,28. Wanneer er naar de individuele stellingen gekeken wordt, valt op dat de grootste groep van de respondenten zich niet herkend in de reputatie van Kanaleneiland als probleemwijk.

Ondanks dat er aanzienlijke verschillen bestaan tussen berichtgeving in landelijke en lokale kranten over de wijk, blijkt het lezen van een van beide type kranten weinig invloed te hebben op de mate van herkenning in de drie componenten van berichtgeving. Enkel voor het component 'etnische samenstelling & armoede' blijken bewoners die alleen landelijke kranten lezen, zich in hogere mate te herkennen dan bewoners die alleen lokale kranten lezen. De verklaarde variantie van het betreffende model is slechts 3,7%. Voor de andere componenten bestaan er geen verschillen tussen de mate van

herkenning door de bewoners die alleen landelijke kranten of alleen lokale kranten lezen. Het type krant dat men leest, lijkt dus geen grote invloed op herkenning in de componenten te hebben. Daarnaast blijkt er geen verband te bestaan tussen bewoners die alleen een lokale krant lezen of alleen een landelijke krant, in de mate waarin zij ervaren dat de berichtgeving uit kranten overeenkomt met hun eigen ervaringen in de wijk. Het lezen van een van deze twee type kranten is dus niet van invloed op hoe men de wijk ervaart. Tevens blijkt dat welk type krant men leest geen invloed heeft op het ervaren dat er in de kranten een te negatief beeld van de wijk wordt geschetst. Oftewel, bewoners die alleen een lokale krant lezen vinden de berichtgeving en beeldvorming over Kanaleneiland niet significant negatiever of positiever dan de bewoners die alleen een landelijke krant lezen. Het is echter belangrijk om te realiseren dat reputatie bestaat uit meer dan krantenartikelen. Het is begrijpelijk dat respondenten niet precies zullen kunnen onderscheiden wanneer er sprake is van beeldvorming afkomstig van de televisie, radio, krant of andere kanalen.

Invloed van persoonskenmerken

Er is in de wetenschappelijke literatuur weinig aandacht voor de invloed van individuele kenmerken op de perceptie van wijkreputatie. Op basis van het onderzoek van Permentier e.a. (2008), waaruit blijkt dat bewoners reputaties positiever inschatten wanneer hun persoonskenmerken betreffende etniciteit en sociaaleconomische status overeenkomen met de overheersende persoonskenmerken in de wijk, zijn een aantal verwachtingen opgesteld. Op basis van de bevonden resultaten is er geen bevestiging voor deze verwachtingen gevonden. De etnische achtergrond van de bewoner vertoonde geen directe significante relatie met een van de drie componenten van berichtgeving. Voor inkomen en opleidingsniveau werden er wel significante verbanden gevonden welke direct van invloed bleken op de componenten. Echter wijken de richtingen van deze verbanden af van de verwachting. Zo blijken bewoners met een laag inkomen, de meerderheidsgroep in de wijk, zich in hogere mate in het negatieve component 'etnische samenstelling & armoede' te herkennen dan bewoners met een hoog inkomen. Bewoners met een laag opleidingsniveau, tevens de meerderheidsgroep, herkennen zich in mindere mate in het positieve component 'aantrekkelijkheid van de wijk'.

Het persoonskenmerk 'leeftijd' blijkt te correleren met een aantal andere variabelen, waardoor deze niet in de multipale regressieanalyse is opgenomen. Op basis van de enkelvoudige regressie is er een verband gevonden voor de herkenning in het component 'aantrekkelijkheid van de wijk'. Ook hier blijkt er echter sprake te zijn van een omgekeerd verband. Naarmate men ouder wordt, lijkt men zich minder in dit positieve element te herkennen. Daarnaast is 'geslacht' als controle variabele in de analyse opgenomen. Er blijkt een direct verband te bestaan tussen geslacht en de herkenning in het component 'etnische samenstelling & armoede'. Mannen herkennen zich in hogere mate in dit negatieve component dan vrouwen.

Invloed van participatie in de wijk

De variabele woonduur blijkt voor geen enkele component een significante relatie te vertonen. Er blijkt wel een directe relatie te bestaan tussen woningeigenaren en huurders en de mate van herkenning in het component 'aantrekkelijkheid van de wijk'. De richting van het verband blijkt wederom niet overeen te komen met de verwachting. Bewoners met een sociale huurwoning herkennen zich significant meer in het positieve component 'aantrekkelijkheid van de wijk' dan bewoners van een koopwoning. Ook de relatie tussen de betrokkenheid bij vrijwilligerswerk ten behoeve van de wijk en de herkenning in het component 'criminaliteit & jeugdproblematiek' blijkt het tegenovergestelde van de verwachting. Respondenten die zich hebben ingezet voor dergelijk vrijwilligerswerk, herkennen zich in hogere mate in dit component dan respondenten die niet

betrokken zijn bij vrijwilligerswerk. Ten slotte is gebleken dat hoe meer gebruik bewoners maken van wijkvoorzieningen, hoe minder zij zich herkennen in de negatieve componenten 'criminaliteit & jeugdproblematiek' en 'etnische samenstelling & armoede'. Daarnaast herkent men zich meer in het positieve component 'aantrekkelijkheid van de wijk' naarmate men meer gebruik maakt van de wijkvoorzieningen. Deze verbanden blijken allen direct significant, waardoor er voldoende bevestiging is gevonden voor hypothese twaalf.

8.1 DISCUSSIE

In deze discussie wordt er teruggekeken op het uitgevoerde onderzoek, de validiteit van de resultaten en de beperkingen welke in vervolgonderzoek eventueel anders kunnen worden aangepakt.

Reputatie wordt vaak als vooronderstellingen aangenomen, maar de uitgevoerde inhoudsanalyse heeft inzicht gegeven in de manieren waarop er in de kranten daadwerkelijk over de wijk wordt gesproken. Er is een uitgebreid aantal kranten geanalyseerd, waardoor er een breed beeld is ontstaan. De berichtgeving over een periode van twee jaar is geanalyseerd. Ondanks dat hoe meer artikelen er geanalyseerd worden, hoe uitgebreider het beeld is, kan er worden aangenomen dat de analyse met een aantal van 128 bestudeerde artikelen een goed beeld geeft over de berichtgeving en reactie die hierin over de wijk wordt gegeven. Het onderzoek dat is uitgevoerd door het verzamelen van enquêtes heeft tevens een voldoende grote steekproef. Toch is de steekproef geen geheel representatieve afspiegeling van de bewoners gebleken. Betreffende opleidingsniveau, inkomen, etnische achtergrond en woningtype bleek de steekproef niet overeen te komen met de gehele onderzoekspopulatie. Hierdoor kunnen de resultaten van het onderzoek niet gegeneraliseerd worden over alle bewoners van Kanaleneiland.

Uit het onderzoek zijn er verschillen gebleken in de toon van de berichtgeving tussen landelijke en lokale kranten over Kanaleneiland. Landelijke kranten zijn wat negatiever over de wijk dan lokale kranten. Deze verschillen lijken het beeld van de bewoners over de wijk matig te beïnvloeden. Daarnaast is het opvallend dat er een aantal significante relaties zijn gebleken tussen de individuele kenmerken van de bewoners en de herkenning in de componenten, maar deze komen weinig overeen met de vooraf opgestelde verwachtingen. Omdat er weinig onderzoek is gedaan naar de invloed van individuele kenmerken op wijkreputatie, zijn de hypothesen opgesteld met als doel om duidelijker voor ogen te krijgen welke mogelijke factoren de mate van herkenning beïnvloeden. De meerderheid van de hypothesen zijn opgesteld op basis van de literatuur naar wijktevredenheid. De overige hypothesen zijn opgesteld op basis van het onderzoek van Permentier e.a. (2008), waaruit blijkt dat de overeenkomst tussen eigen persoonskenmerken en de dominante compositie van de persoonskenmerken van de hele wijk leiden tot het hoger inschatten van de wijkreputatie. Een mogelijke verklaring over waarom de uitkomsten niet overeenkomen met het hier uitgevoerde onderzoek, is dat Permentier e.a. een andere methode heeft gebruikt voor het meten van reputatie. Het betreffende onderzoek heeft de reputatie die bewoners ervaren gemeten door de respondenten te vragen om elke individuele wijk in Utrecht een score te geven. Op basis hiervan ontstaat er een ranglijst met reputatiescores voor verschillende wijken. Deze uitkomsten van deze ranglijsten zijn vervolgens getoetst op relaties met persoonskenmerken. In dit onderzoek is de reputatie gemeten door de respondenten verschillende onderwerpen welke in de kranten naar voren kwamen en welke op basis van de literatuur van invloed blijken op wijkreputatie, te waarderen. De scores zijn in dit

onderzoek dus toegekend op basis van inhoudelijke stellingen. Mogelijk zijn bewoners met dezelfde etniciteit en inkomenshoogte als de meerderheid van de wijk wel meer te spreken over het algemene beeld van de wijk, maar minder betreffende afzonderlijke onderwerpen, zoals de criminaliteit en etnische samenstelling van de wijk. Wanneer er naar de omgekeerde verbanden wordt gekeken, blijkt het om de variabelen: (laag)inkomen, (laag) opleidingsniveau, sociale huurwoningen, leeftijd en betrokkenheid bij vrijwilligerswerk, te gaan. Op basis van de variabelen inkomen en opleidingsniveau lijkt de herkenning in de componenten eerder beïnvloed te worden door een lage sociaaleconomische status dan doordat men op basis van individuele kenmerken tot de minderheid in de wijk behoort. Bewoners met een laag inkomen herkennen zich in hogere mate in het negatieve component 'etnische samenstelling & armoede' en bewoners met een laag opleidingsniveau herkennen zich in mindere mate in het positieve 'aantrekkelijkheid van de wijk'. Een mogelijke verklaring voor het omgekeerde verband van 'betrokkenheid bij vrijwilligerswerk' zou kunnen zijn dat deze bewoners, juist door hun betrokkenheid en participatie in de wijk, een duidelijker beeld hebben gekregen over de criminaliteit en jeugdproblematiek in de wijk en dit hierdoor op basis van hun eigen ervaringen negatiever beoordelen. De enige hypothese betreffende de individuele kenmerken welke geheel is aangenomen heeft betrekking op het gebruik van voorzieningen. Uit de resultaten blijkt er een duidelijke positieve relatie te bestaan tussen de mate waarin men gebruik maakt van wijkvoorzieningen en de herkenning in positieve berichtgeving. Wanneer men dus gebruik maakt van de wijkvoorzieningen, en dus enigszins betrokken is met de wijk, herkent men zich minder in de negatieve componenten en meer in de positieve. Interessant is dat de participatie bij vrijwilligerswerk juist leidt tot meer herkenning in een negatief component. Mogelijke verklaringen kunnen zijn dat het gebruik van wijkvoorzieningen een meer oppervlakkige manier van participatie is, en men als vrijwilliger wellicht meer met problemen in de wijk wordt geconfronteerd. Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat de verbanden ook puur op basis van de inhoudelijke betekenis kunnen verschillen, en niet op basis van het positieve of negatieve element.

Er zijn in de loop van het onderzoek een aantal beperkingen en verbeterpunten gebleken in de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd. Zo is de inhoudsanalyse uitgevoerd om meer zicht te krijgen op de toon van de berichtgeving over Kanaleneiland en in hoeverre er wijkreputaties in deze berichtgeving naar voren komen. De uitkomsten van deze analyse hebben bijgedragen aan het inzicht in de berichtgeving over de wijk, maar wanneer er een vergelijking was gemaakt tussen Kanaleneiland en een andere wijk, of een vergelijking tussen twee perioden hadden er duidelijkere uitspraken met betrekking tot het gebruik van reputatie en de berichtgeving over de wijk gedaan kunnen worden. Daarnaast, zoals in het onderzoek al vaker is aangegeven, moet er rekening mee gehouden worden dat een inhoudsanalyse nooit geheel objectief uitgevoerd kan worden, omdat het referentiekader van de onderzoeker altijd een rol speelt.

Er is getracht om de enquête zo helder en duidelijk mogelijk te verwoorden, toch bestaat er een reële kans dat de enquête in sommige gevallen niet helemaal goed is begrepen. Zoals net ook werd vermeld bestaat ongeveer de helft van de respondenten uit bewoners met een allochtone achtergrond. Voor een deel van deze respondenten zal de enquête wellicht lastiger zijn geweest om volledig te begrijpen. Een ander punt van discussie is de manier waarop de uitkomsten van de inhoudsanalyse in de enquête zijn verwerkt. Een doel van dit onderzoek is om te meten in hoeverre bewoners zich herkennen in de berichtgeving over de wijk maar het is lastig om dit precies te toetsen. Om exact te toetsen of men zich in de berichtgeving herkent moeten de artikelen eigenlijk aan de bewoners worden voorgelegd. Dit zou al met al te veel tijd hebben gekost. Er is tevens niet gekozen

om de bewoners quotes voor te leggen, omdat deze vaak een context missen. Hierom is er gekozen om de meest voorkomende reacties en thema's om te zetten in stellingen. Ook hierin schuilt echter het gevaar dat de context van de artikelen te weinig is duidelijk gemaakt. Er kan dus eigenlijk niet gesteld worden dat de precieze herkenning van de bewoners in de berichtgeving is gemeten, maar de herkenning in stellingen gebaseerd op de berichtgeving over Kanaleneiland. Achteraf gezien was het beter geweest om meer stellingen in de enquête op te nemen. Dit had waarschijnlijk voor een completer beeld van de mate van herkenning gezorgd. Ten slotte was het voor het onderzoek interessant geweest wanneer er onderscheid gemaakt was tussen de respons uit Kanaleneiland-Zuid en Kanaleneiland-Noord aangezien de reputatie van Kanaleneiland-Noord negatiever lijkt dan de reputatie van -Zuid. Uit welke wijk de enquêtes afkomstig zijn, is helaas niet goed genoteerd op het moment van afname en is achteraf niet meer te achterhalen.

8.2 AANBEVELINGEN

Het uitgevoerde onderzoek is voornamelijk verkennend van karakter. Er is in de wetenschappelijke literatuur tot dusver weinig aandacht voor de invloed van individuele kenmerken op de mate van herkenning in (interne) wijkreputaties. Dit onderzoek heeft getracht een bijdrage te leveren aan het theoretisch inzicht over verschillende type bewoners en reputaties en de relaties hiertussen. Hierom zijn de aanbevelingen voornamelijk gericht op vervolgonderzoek. Zoals al bleek uit de discussie zijn er enkele punten welke in vervolgonderzoek beter of anders onderzocht kunnen worden. Daarnaast is het interessant wanneer er meer onderzoek gedaan wordt naar de achterliggende redenen van de afwijkende verbanden welke met betrekking tot de persoonlijke kenmerken zijn gevonden. In de discussie werden er mogelijke verklaringen benoemd voor de variabelen 'opleidingsniveau', 'inkomen' en 'vrijwilligerswerk', maar deze zouden in vervolgonderzoek daadwerkelijk onderzocht kunnen worden. In onderzoeken naar wijkreputaties ligt het voor de hand dat er gebruik gemaakt wordt van een casestudy. Het zou interessant zijn om een vergelijkbaar onderzoek uit te voeren in andere wijken of steden. Hiermee ontstaat er meer duidelijkheid of de resultaten van dit onderzoek enkel geldig zijn voor Kanaleneiland of ook voor andere wijken en steden opgaan.

In dit onderzoek is er een stem gegeven aan de bewoners van Kanaleneiland. Hieruit is gebleken dat men de wijk toch redelijk positief beoordeeld en zich in mindere mate herkent in de negatieve berichtgeving, voornamelijk afkomstig uit de landelijke kranten. Bijna de helft van de bewoners geeft aan zich niet te kunnen vinden in de term 'probleemwijk' tegenover nog geen 28% die het hier wel mee eens is. Wijkreputaties kunnen nadelige gevolgen hebben op de persoonlijke levens van de bewoners. De uitkomsten van het onderzoek kunnen bijdragen aan bewustwording van redacties en journalisten over de wijze waarop zij over dergelijke wijken berichten. Het zou het welzijn van de bewoners naar verwachting ten goede komen wanneer er meer aandacht gegeven wordt aan de context van een wijk.

LITERATUUR:

- AD/Utrechts Nieuwsblad (2015), Iets Zweeds om trots op te zijn. 28-01-2015.
- Adelman, R. (2005), The Roles of Race, Class, and Residential Preferences in the Neighborhood Racial Composition of Middle-Class Blacks and Whites. *Social Science Quarterly* 86 (1), pp. 209-228.
- Adriaanse, C. (2007), Measuring residential satisfaction: A residential environmental satisfaction scale (RESS). *Journal of Housing and the Built Environment* 22, pp. 287-304.
- Adriaanse, C. (2011), On measuring and explaining neighbourhood success: A behavioural economic approach. Delft: Delft University Press.
- Airley, L. (2003), "Nae as nice a scheme as it used to be": lay accounts of neighbourhood incivilities and well-being. *Health & Place* 9, pp. 129-137.
- Allen, P. & K. Bennett (2012), *SPSS Statistics: A practical guide*, version 20. Melbourne: Cengage Learning Australia.
- Arthurson, K. (2013), Mixed tenure communities and the effects on neighbourhood reputation and stigma: Residents' experiences from within. *Cities* 35, pp. 432 – 438.
- Arthurson, K. (2012), Chapter 5: Social mix, reputation and stigma: Exploring residents' perspectives of neighbourhood effects. In: *Neighbourhood effects research: New perspectives*. Dordrecht Heidelberg London New York: Springer.
- Bergeijk, E. van, G. Bolt & R. van Kempen (2008), Social cohesion in deprived neighbourhoods in the Netherlands: The effect of the use of neighbourhood facilities. *Housing Studies Association Conference*, 2-4 April, 2008.
- Bergeijk, E. van, A. Kokx, G. Bolt & R. van Kempen (2008), Helpt herstructurering? Effecten van stedelijke herstructurering op wijken en bewoners. Delft: Eburon.
- Bobo, L. & C. Zubrinsky (1996), Attitudes on Residential Integration: Perceived Status Differences, Mere In-Group Preference, or Racial Prejudice? *Social Forces* 74 (3), pp. 883-909.
- Bonaiuto, M., A. Aiello, M. Perugini, M. Bonnes & A. Ercolani (1999), Multidimensional perception of residential environment quality and neighbourhood attachment in the urban environment. *Journal of Environmental Psychology* 19, pp. 331-352.
- Brants, K (2002), Opgejaagd door Cerberus. De moeizame mediatisering van de politieke communicatie. In: J. Bardoel, C. Vos, F. van Vree & H. Wijfjes (2002), *Journalistieke cultuur in Nederland* (pp. 85-99). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Brattbakk, I. & T. Hansen (2004), Post-war large housing estates in Norway – Well-kept residential areas still stigmatized? *Journal of Housing and the Built Environment* 19, pp. 311-332.
- Bryman, A. (2012), *Social research methods: Fourth edition*. New York: Oxford.
- Buurtmonitor Utrecht (2015), Wistudata. <http://utrecht.buurtmonitor.nl/>. Geraadpleegd: 2 juni 2015.
- Cameron, S. & J. Coaffee (2005), Art, gentrification and regeneration: From artist as pioneer to public arts. *European Journal of Housing Policy* 5 (1), pp. 39-58.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2010), Inkomensverschillen tussen en binnen gemeenten. <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/2A02251B-EEDC-4A20-98F9-6340AB03F596/0/2010k3v4p07art.pdf>. Geraadpleegd: 12 oktober 2015.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2015), Statline. <http://statline.cbs.nl/Statweb/>. Geraadpleegd: 16 juni 2015.
- Centraal Planbureau (2015), *Macro-economische verkenning 2015; broos herstel, koopkracht stijgt*.
- Clark, W. (1991), Residential preferences and neighborhood racial segregation: A test of the Schelling

- segregation model. *Demography* 28 (1), pp. 1-19.
- Dagevos, J. (2005), Minderheden, armoede en sociaal-culturele integratie. *Migrantenstudies* 21 (3), pp. 135-154.
- Dekker, K. S. Musterd & R. Van Kempen (2007), Explaining differentials in housing and neighbourhood satisfaction in post-WWII large housing estates in European cities. Paper for ENHR Conference, Rotterdam.
- Devereux, E., A. Haynes & M. Power (2011), At the edge: media constructions of a stigmatized Irish housing estate. *Journal of Housing and the Built Environment* 26, pp. 123-142.
- Dowler, K., T. Fleming & S. Muzzatti (2006), Constructing crime: Media, crime, and popular culture. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 48 (6), pp. 837-865.
- Eikelenboom, K. & G. Pas (2009), Banen of barbecues? Kanaleneiland als case study van het wijkbeleid. <http://www.inti.gl/docs/banenbarbecues.pdf>. Geraadpleegd: 16 juni 2015.
- Elsevier (2008), Jongeren belagen agenten in Kanaleneiland. 9 januari 2008.
- Elsrud, T. (2008), Othering through genderization in the regional press; Constructing brutal others out of immigrants in rural Sweden. *European Journal of Cultural Studies* 11 (4), pp. 423-446.
- Farley, R., E. Fielding & M. Krysan (1997), The Residential Preferences of Blacks and Whites: A Four-Metropolis Analysis. *Housing Policy Debate* 8 (4), pp. 763-800.
- Field, A. (2013), *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics*. Londen: Sage.
- Gamson, W., D. Croteau, W. Hoynes & T. Sasson (1992), Media images and the social construction of reality. *Annual Review of Sociology* 18, pp. 373-393.
- Gemeente Utrecht (2007), Kanaleneiland leert! Wijkactieplan Kanaleneiland.
- Gemeente Utrecht (2009a) Kansrijk Kanaleneiland-Noord; gebiedsplan voor de vernieuwing van Kanaleneiland-Noord 2008-2018.
- Gemeente Utrecht (2009b), Vooruit in Kanaleneiland-Zuid: Aanpak Kanaleneiland-Zuid 2010-2020.
- Gemeente Utrecht (2015), Plattegrond Zuidwest. <http://www.utrecht.nl/wijk-zuidwest/de-wijk/plattegrond-zuidwest/>. Geraadpleegd: 17 juni 2015.
- Genootschap Onze Taal (2015), Metafoor. <https://onzetaal.nl/taaladvies/advies/metafoor>. Geraadpleegd: 27 mei 2015.
- Geschiedenis Kanaleneiland (2015), Zwemmen in het kanaal. <http://www.geschiedeniskanaleneiland.nl/>. Geraadpleegd: 10 juni 2015.
- Van Gorp, B. (2014), Tekstanalyse 3: Hoe doe je inhoudsanalyse? <http://lecturenet.uu.nl/Site1/Catalog/Full/4df11ac1b38d45c2b9908e7eaba4e2e621>. Geraadpleegd: 5 juni 2015.
- Halbertsma, M. & P. van Ulzen (2008), *Steden vroeger en nu*. Bussum: Coutinho.
- Van Ham, M. & P. Feijten (2008), Who wants to leave the neighbourhood? The effect of being different from the neighbourhood population on wishes to move. *Environment and Planning* 40, pp. 1151-1170.
- Van Ham, M. & D. Manley (2009), Social housing allocation, choice and neighbourhood ethnic mix in England. *Journal of Housing and the Built Environment* 24, pp. 407-422.
- Harris, D. (2001), Why are whites and blacks averse to black neighbors? *Social Science Research* 30, pp. 100-116.
- Harvey, D. (2007), Space as a keyword. In: N. Castree and D. Gregory (eds.) *David Harvey: A Critical Reader*. Malden, MA: Blackwell, 270-286.
- Hasting, A. & J. Dean (2000), *Challenging images: Housing estates, stigma and regeneration*. Bristol: The Policy Press.

- Hastings, A. & J. Dean (2003), Challenging images: tackling stigma through estate regeneration. *Policy & Politics* 31 (2), pp. 171-184.
- Hastings, A. (2004), Stigma and social housing estates: Beyond pathological explanations. *Journal of Housing and the Built Environment* 19, pp. 233-254.
- Hortulanus, R. (1995), *Stadsbuurten; een studie over bewoners en beheerders in buurten met uiteenlopende reputaties*. Den Haag: VUGA.
- Hwang, S. & S. Murdock (1998), Racial attraction or racial avoidance in American suburbs? *Social Forces* 77 (2), pp. 541-566.
- Jarosz, L. (1992), Constructing the dark continent: Metaphor as geographic representation of Africa. *Geografiska Annaler* 74 (2), pp. 105-115.
- Kasarda, J. & M. Janowitz (1974), Community Attachment in Mass Society. *American Sociological Review* 39 (3), pp. 328-339.
- Kearns, A., O. Kearns & L. Lawson (2013), Notorious places: Image, reputation, stigma. The role of newspapers in area reputation for social housing estates. *Housing Studies* 28 (4), pp. 579-598.
- Kearns, A. & M. Parkinson (2001), The significance of neighbourhood. *Urban Studies* 38 (12), pp. 2103-2110.
- Van Marissing, E., G. Bolt & R. Van Kempen (2004), *Stedelijk beleid en sociale cohesie in twee herstructureringswijken: Nieuw-Hoograven (Utrecht) en Bouwlust (Den Haag)*. Universiteit Utrecht.
- Markussen, A. & A. Gadwa (2010), Arts and culture in urban or regional planning: A review and research agenda. *Journal of Planning Education and Research* 29 (3), pp. 379-391.
- Martin, D. (2000), Constructing place: cultural hegemonies and media images of an inner-city neighborhood. *Urban Geography* 21 (5), pp. 380-405.
- Mason, P., A. Kearns & L. Bond (2011), Neighbourhood walking and regeneration in deprived communities. *Health & Place* 17, pp. 727-737.
- McLaren, L., R. Perry, L. Carruthers & P. Hawe (2005), Introducing a means of quantifying community reputation: The print media as a data source. *Health & Place* 11, pp. 187-194.
- Meer Merwede (2015), In de pop-up: geschiedenis Kanaleneiland. <http://meermerwede.nl/nieuws/de-popup-geschiedenis-kanaleneiland/>. Geraadpleegd: 13 juni 2015.
- Michelson, W. (1977). *Environmental Choice, Human Behavior, and Residential Satisfaction*. New York: Oxford University Press.
- Mitros (2015), Woningbezit. <https://www.mitros.nl/over-mitros/woningbezit/>. Geraadpleegd: 12 oktober 2015.
- Musterd, S. (2009), Probleemwijken! Probleemwijken? *Idee* 30 (4), pp. 34-37.
- Nationaal Kompas (2015), Wat is sociaaleconomische status? <http://www.nationaalkompas.nl/bevolking/segv/wat-is-sociaaleconomische-status/>. Geraadpleegd: 13 november 2015.
- Neuman, W. (2007), *Basics of social research*. Pearson pp. 141-159
- NRC Handelsblad (2012), *Hard rapport over asbestaffaire Utrecht – ‘aanpak disproportioneel’*. 12 december 2012.
- Osborne, K., A. Ziersch & F. Baum (2011), Perceptions of neighbourhood disorder and reputation: Qualitative findings from two contrasting areas of an Australian city. *Urban Policy and Research* 29 (3), pp. 239-256.
- Overman, H. G. (2002). Neighbourhood effects in large and small neighbourhoods. *Urban Studies* 39(1), pp. 117-130.

- Parkes, A., A. Kearns & R. Atkinson (2002), What Makes People Dissatisfied with their Neighbourhoods? *Urban Studies* 39 (13), pp. 2413-2438.
- Permentier, M. (2009), *Reputation, neighbourhoods and behaviour*. Utrecht: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap.
- Permentier, M., G. Bolt & M. van Ham (2007), Behavioural responses to neighbourhood reputations. *Journal of Housing and the Built Environment* 22, pp. 199-213.
- Permentier, M., M. Van Ham & G. Bolt (2008), Same Neighbourhood... Different views? A confrontation of internal and external neighbourhood reputations. *Housing Studies* 23 (6), pp. 833-855.
- Permentier, M., G. Bolt & M. van Ham (2011), Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation. *Urban Studies* 48 (5), pp. 977-996.
- Permentier M, (2013), Chapter 8: Neighbourhood reputations, moving behaviour and neighbourhood dynamics. In M. van Ham, D. Manley, N. Bailey, L. Simpson & N. Madennan (red.)(2013), *Understanding Neighbourhood dynamics* (pp. 161-182). Dordrecht: Springer.
- Platform31 (2010), Utrecht, Kanaleneiland. <http://kennisbank.platform31.nl/pages/27618/Utrecht-Kanaleneiland.html>. Geraadpleegd: 10 juni 2015.
- Portaal (2015), Utrecht – Kanaleneiland. <http://www.portaal.nl/utrechtkanaleneiland.aspx>. Geraadpleegd: 12 oktober 2015.
- Reformatorisch Dagblad (2006), Imago Amsterdamse Bijlmer nog negatief. 21 juni 2006.
- Rijksoverheid (2015), Sociale huurwoning (sociale huur). <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huurwoning/inhoud/sociale-huurwoning-huren>. Geraadpleegd: 12 oktober 2015.
- Rose, G. (2012), *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials*. London: Sage.
- Sampson, R. (2009), Disparity and diversity in the contemporary city: Social (dis)order revisited. *The British Journal of Sociology* 60 (1), pp. 1-31.
- Sampson, R. & S. Raudenbush (2004), Seeing disorder: Neighborhood stigma and the social construction of “broken windows”. *Social Psychology Quarterly* 67 (4), pp. 319-342.
- Skifter-Andersen, H. (2008), Why do residents want to leave deprived neighbourhoods? The importance of resident’s subjective evaluations of their neighbourhoods and its reputation. *Journal of Housing and the Built Environment* 23 (2), pp. 79-101.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2009), *Goede buren kun je niet kopen; over de woonconcentratie en woonpositie van niet-westerse allochtonen in Nederland*. Den Haag.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2013), *Werk aan de wijk; Een quasi-experimentele evaluatie van het krachtwijkenbeleid*. Den Haag
- Solove, D. (2001), Privacy and Power: Computer Databases and Metaphors for Information Privacy. *Stan L. Review* 53, pp. 1393-1462.
- De Stad Utrecht (2015), *Geschiedenis Kanaleneiland in beeld in MAX*. <http://destadutrecht.nl/de-wijk/geschiedenis-kanaleneiland-in-beeld-in-max/>. Geraadpleegd: 13 juni 2015.
- Swaroop, S. & M. Krysan (2011), The determinants of neighborhood satisfaction: Racial proxy revisited. *Demography* 48, pp. 1203-1229.
- Trouw (2009), *Imago van Kanaleneiland flink opgepoetst*. 1 december 2009.
- Trouw (2014), *IKanaleneiland*. 14-02-2014.
- Tsafti, Y. & J. Cohen (2003) On the effect of the ‘third-person effect’: Perceived influence of media coverage and residential mobility intentions. *Journal of Communication* 53, pp. 711–727.
- Het Utrechts Archief (2015a), *De Beneluxlaan te Utrecht*.

- http://www.hetutrechtsarchief.nl/collectie/beeldmateriaal/fotografische_documenten/1960-1970/824456. Geraadpleegd: 12 november 2015.
- Het Utrechts Archief (2015b), Een maquette van architect R.H. Fledderus.
http://www.hetutrechtsarchief.nl/collectie/beeldmateriaal/fotografische_documenten/1950-1960/403618. Geraadpleegd: 12 november 2015.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2015), Maatschappelijke initiatieven.
<http://www.vng.nl/producten-diensten/diensten/maatschappelijke-initiatieven>.
Geraadpleegd: 15 juli 2015.
- Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (2005), Gedragscode voor gebruik van persoonsgegevens in wetenschappelijk onderzoek.
- De Vocht, A. (2011), Basishandboek SPSS 19 IBM SPSS Statistics. Utrecht: Bijleveld Press.
- De Volkskrant (2014), Gewoon. 02-07-2014.
- Waal, E. & K. Schoenbach (2007), Online kranten en maatschappelijke betrokkenheid: Een onderzoek naar de invloed van het lezen van online versus gedrukte dagbladen op de publieke agenda in Nederland. Universiteit van Amsterdam.
- Wacquant, L. (1993), Urban outcasts: Stigma and division in the black American ghetto and the French periphery. *International Journal of Urban and Regional Research* 19, pp. 366-383.
- Wassenberg, F. (2004), Large social housing estates: From stigma to demolition? *Journal of Housing and the Built Environment* 19, pp. 223-232.
- Western, J. (1981), *Outcast Capetown*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Woolever, C. (1992), A contextual approach to neighbourhood attachment. *Urban studies* 29 (1), pp. 99-116.
- Zubrinsky, C. & L. Bobo (1996), Prismatic metropolis: Race and residential segregation in the City of Angels. *Social Science Research* 25, pp. 335-374.